

CRNA GORA
UPRAVA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE

IZVJEŠTAJ O RADU
UPRAVE ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE
ZA 2019. GODINU

mart 2020. godine

I UVOD	3
II ORGANIZACIJA I RESURSI	5
III INSPEKCIJSKI NADZOR	7
A. SEKTOR ZA ZAŠTITU TRŽIŠTA I EKONOMIJE, IGRE NA SREĆU I JAVNE NABAVKE	10
1. <i>Tržišna inspekcija</i>	10
2. <i>Turistička inspekcija</i>	29
3. <i>Inspekcija rada</i>	36
4. <i>Metrološka inspekcija</i>	46
5. <i>Inspekcija za igre na sreću</i>	50
6. <i>Inspekcija za javne nabavke</i>	55
B. SEKTOR ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE, BEZBJEDNOST I ZDRAVLJA LJUDI, SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE.....	62
1. <i>Zdravstveno - sanitarna inspekcija</i>	62
2. <i>Inspekcija šumarstva, lovstva i zaštite bilja</i>	72
3. <i>Inspekcija za socijalnu i dječju zaštitu</i>	75
4. <i>Ekološka inspekcija</i>	80
5. <i>Inspekcija za vode</i>	85
C. SEKTOR ZA ZAŠTITU DRŽAVNIH RESURSA	89
1. <i>Inspekcija za stanovanje</i>	89
2. <i>Geološka inspekcija</i>	92
3. <i>Rudarska inspekcija</i>	95
4. <i>Elektroenergetska inspekcija</i>	97
5. <i>Termoenergetska inspekcija</i>	107
D. SEKTOR ZA ZAŠTITU DJELATNOSTI OD JAVNOG INTERESA	111
1. <i>Prosvjetna inspekcija</i>	111
2. <i>Inspekcija za sport</i>	114
3. <i>Inspekcija za zaštitu kulturnih dobara, kulturnu baštinu i arhivsku djelatnost</i>	116
<i>Inspekcija za zaštitu kulturnih dobara i kulturnu baštinu</i>	116
<i>Inspekcija za arhivsku djelatnost</i>	118
4. <i>Inspekcija za elektronske komunikacije, poštansku djelatnost i usluge informacionog društva</i>	120
<i>Inspekcija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost</i>	120
<i>Inspekcija za usluge informacionog društva</i>	123
III a POJAČANI INSPEKCIJSKI NADZOR.....	125
E. SEKTOR ZA MEĐUNARODNU SARADNJU	128
F. SEKTOR ZA ZASTUPANJE I PRUŽANJE STRUČNE I DRUGE POMOĆI U VRŠENJU INSPEKCIJSKOG NADZORA	129
<i>Odsjek za zastupanje u oblasti inspeksijskog nadzora</i>	129
<i>Odsjek za pružanje stručne i druge pomoći u vezi sa vršenjem inspeksijskog nadzora</i>	131
G. SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE INFORMACIONE SISTEME I IZVJEŠTAVANJE U OKVIRU INSPEKCIJSKOG NADZORA	132
<i>Kancelarija za oblast razvoja i održavanja elektronskih baza podataka i inspeksijskih informacionih sistema</i>	132
<i>Kancelarija za oblast analitike i izvještavanja u okviru inspeksijskog nadzora</i>	134
H. SLUŽBA ZA LJUDSKE I MATERIJALNE RESURSE.....	136
J. ODJELJENJE ZA UNUTRAŠNJU REVIZIJU	136
IV OSTALE AKTIVNOSTI	137
V OCJENA STANJA I PRIJEDLOG MJERA	140

I UVOD

Uprava za inspekcijske poslove (u daljem tekstu: Uprava) je tokom 2019. godine realizovala svoje aktivnosti u okviru propisanih nadležnosti, a u skladu sa programom rada Uprave i dinamičkim planovima rada inspekcija, koji su, između ostalog, zasnovani i na strateškim dokumentima i akcionim planovima Vlade Crne Gore:

- Strategija tržišnog nadzora i Opšti program nadzora proizvoda na tržištu za 2019. godinu;
- Strategija razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine i Plan za pripremu ljetnje turističke sezone za 2019. godinu;
- Strategija upravljanja hemikalijama 2019-2022. godine, sa Akcionim planom 2019-2020;
- Strategija za unapređenje zaštite i zdravlja na radu u Crnoj Gori 2016-2020. godine, sa akcionim planom implementacije;
- Strategija razvoja sistema javnih nabavki za period 2016-2020. godine, sa Akcionim planom za 2019. godinu;
- Strategija razvoja energetike 2015-2030. godine i Akcioni plan za sprovođenje ove Strategije 2015-2020. godine;
- Strategija reforme javne uprave 2016-2020. godine sa Akcionim planom za 2019. godinu;
- Strategija za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024. godine i Akcioni plan za 2019.godinu;
- Strategija razvoja informacionog društva do 2020. godine;
- Strategija razvoja šuma i šumarstva 2014-2023. godine;
- Strategija razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period 2018- 2022. godine;
- Strategija za neproliferaciju oružja za masovno uništenje 2016-2020;
- Strategija upravljanja otpadom Crne Gore do 2030 i Državni plan upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2015-2020. godine;
- Nacionalna strategija aproksimacije u oblasti životne sredine (NEAS) 2016—2020. godine, sa Akcionim planom za sprovođenje;
- Nacionalna strategija održivog razvoja Crne Gore do 2030. godine;
- Nacionalna strategija za borbu protiv nelegalnog prometa duvanskih proizvoda;
- Nacionalni program zaštite potrošača 2019-2021. godine i godišnji Akcioni plan za sprovođenje ovog programa;
- Nacionalna strategija za transpoziciju, implementaciju i primjenu pravne tekovine EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena sa Akcionim planom za period 2016 – 2020. godine;
- Nacionalna strategija upravljanja kvalitetom vazduha, sa Akcionim planom za period 2017-2020;
- Nacionalna platforma za smanjenje rizika od katastrofa u Crnoj Gori;

- Nacionalni plan za implementaciju Stokholmske Konvencije za period 2019-2023;
- Metodologija analize rizika u vršenju inspekcijskog nadzora shodno odredbama Zakona o inspekcijskom nadzoru, sa ciljem proaktivnog djelovanja u prevenciji i ranom otkrivanju koruptivnih radnji i drugih djela sa obilježima korupcije;
- Akcioni plan za suzbijanje sive ekonomije donesen 2017. godine;
- Akcioni plan za Poglavlje 23 - Pravosuđe i temeljna prava;
- Akcioni plan za postepeno usklađivanje sa pravnom tekovinom EU i izgradnju neophodnih kapaciteta za implementaciju i sprovođenje pravne tekovine EU za Poglavlje 19 - Socijalna politika i zapošljavanje;
- Akcioni plan za postepeno usklađivanje sa pravnom tekovinom EU i izgradnju neophodnih kapaciteta za implementaciju i sprovođenje pravne tekovine EU za Poglavlje 2 - Sloboda kretanja radnika;
- Akcioni plan nacionalne stambene strategije za period 2015 - 2020. godine;
- Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti 2017 - 2021. godine;
- Plan aktivnosti za organizovanje i sprovođenje zajedničkih akcija usmjerenih na sprječavanje i suzbijanje vršenja povreda prava intelektualne svojine;
- Program razvoja lovstva za period 2014 - 2024. godine;
- Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2018 - 2020. godine.

Uprava je uzela učešća u izradi jednog broja gorepomenutih strategija i akcionih planova, dok je za pojedine bila i nosilac aktivnosti.

Inspekcije Uprave su u izvještajnoj godini postupale i po zaključcima Vlade, npr:

- broj: 07-481, sa sjednice održane 14.marta 2019.godine, kojim se zadužuje Uprava da, u okviru svojih nadležnosti, sprovodi aktivnosti u cilju suzbijanja nelegalne trgovine akciznih proizvoda;
- broj: 07-1626, sa sjednice održane 25.aprila 2019.godine, kojim se zadužuje Uprava da realizuje Program „Stop sivoj ekonomiji“ u 2019.godini;
- broj: 07-3031, sa sjednice održane 11.jula 2019.godine, kojim se zadužuju nadležne inspekcije da vrše redovan nadzor na kritičnim dionicama na kojima je izazvan ekološki incident radom Termoelektrane Pljevlja;
- broj: 07-3389, sa sjednice održane 25.jula 2019.godine, kojim se zadužuje Uprava da, u skladu sa svojim nadležnostima, intenzivira aktivnosti u cilju bolje implementacije Plana optimizacije javne uprave 2018-2020. i o tome mjesečno izvještava Ministarstvo javne uprave;
- broj: 07-3924, sa sjednice održane 19.septembra 2019.godine, kojim se zadužuje Uprava da, u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede i ruralnog razvoja, formira radnu grupu zbog degradacije ribolovnih voda nastalih ispuštanjem otpadnih voda i odlaganjem različitih vrsta otpada i da, između ostalog, definiše standarde operativne procedure za postupanje nadležnih inspekcija uključujući i potrebu edukacije nadležnih inspektora za postupanje u različitim incidentnim situacijama;

- broj: 07-8074, sa sjednice održane 26.decembra 2019.godine, kojim se zadužuje Uprava da, zajedno sa drugim nadležnim institucijama, realizuje preostale obaveze iz 2018. i 2019.godine planirane Akcionim planom Nacionalne strategije za transpoziciju, implementaciju i primjenu pravne tekovine EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena za period 2018-2020. i dr.

Uprava je u izvještajnoj godini nastavila sa komunikacijom sa zainteresovanim subjektima, medijima i ukupnom javnošću.

II ORGANIZACIJA I RESURSI

U 2019. godine donesen je novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji kojim je izvršena unutrašnja organizacija i sistematizacija službeničkih i namješteničkih mjesta. Nadležnosti Uprave ostvarivale su se u okviru osam organizacionih cjelina: šest sektora (od kojih se u okviru četiri nalazi 20 odsjeka sa ukupno 23 inspekcije).

Kadrovski resursi

Broj zaposlenih u Upravi na kraju izvještajne godine je bio 278, od kojih je 217 inspektora, uključujući i glavne inspektore. Od ukupnog broja zaposlenih inspektora sa mjestom rada u Podgorici je 111 (uključujući i 14 glavnih inspektora), dok su ostali raspoređeni u drugim gradovima: Nikšić (16), Bijelo Polje (10), Bar (10), Pljevlja (5), Herceg Novi (9), Berane (10), Budva (8), Tivat (6), Rožaje (10), Ulcinj (7), Plav (3), Kotor (2), Mojkovac (4), Cetinje (3), Kolašin (1) i Žabljak (2).

U izvještajnoj godini zaposleno je devet izvršilaca i svi su inspektori, a napustilo devet izvršilaca, od čega osam inspektora (tri po osnovu sporazuma o prestanku radnog odnosa, pet zbog odlaska u penziju).

U odnosu na važeći akt o sistematizaciji, na kraju izvještajne godine, ostala su nepopunjena 94 radna mjesta.

Uprava je i u 2019. godini bila jedan od partnera Zavoda za zapošljavanje Crne Gore u realizaciji Programa „Stop sivoj ekonomiji“, po osnovu kojeg je angažovano 60 učesnika/ca na poslovima tehničke podrške.

Informaciono-komunikacioni resursi

Važan segment u radu Uprave je osavremenjivanje rada inspektora što je prepoznato i u Strategiji reforme javne uprave u Crnoj Gori 2016-2020. godine, kojom je definisana aktivnost (poglavlje 4.1. Organizacija i odgovornost u sistemu javne uprave): „Izraditi jedinstven informacioni sistem Uprave za inspeksijske poslove koji podržava postupak

inspekcijskog nadzora, monitoring i izvještavanje o radu inspekcija“. Sredstva za JIS su obezbijeđena iz IPA 2016 i u septembru izvještajne godine je raspisan tender za najboljeg ponuđača potrebne hardverske infrastrukture i izrade softvera. U decembru je tender zatvoren izborom crnogorske firme ČIKOM koja će u 2020. i realizovati traženu aplikaciju.

Više o Informaciono-komunikacionim resursima pod naslovom *Služba za inspekcijske informacione sisteme i izvještavanje u okviru inspekcijskog nadzora*.

Poslovni prostor i tehnička opremljenost

Uprava nema svoj poslovni prostor, a zaposleni, samo u Podgorici kao sjedištu Uprave, smješteni su na šest različitih lokacija, od kojih su dvije zakupljene. Takođe zakupljene su prostorije u opštinama: Herceg Novi, Cetinje, Nikšić, Kolašin, Bijelo Polje, Rožaje, dok su inspekcije u opštinama: Tivat, Kotor, Bar, Ulcinj, Žabljak, Mojkovac i Plav smještene u prostorijama koje su vlasništvo ili države ili lokalne samouprave.

U izvještajnoj godini, Uprava je preko Uprave za imovinu izvršila nabavku 40 vozila, tako da vozni park Uprave za inspekcijske poslove raspolaže sa 143 vozila.

Budžet Uprave

Budžet Uprave za izvještajnu godinu bio je 4.854.751,57 €, što nije bilo dovoljno za servisiranje pojedinih kategorija troškova. Naime, priroda inspekcijskog nadzora podrazumijeva stalno prisustvo inspektora na terenu (uz njihovu obaveznu rotaciju sa jednog na drugo područje), što zahtijeva obezbjeđivanje odgovarajućih sredstava za nabavku i održavanje vozila, dnevnica i smještaj inspektora.

S obzirom na objedinjavanje dijela javnih nabavki, sredstva za Upravu u iznosu od 470.700,00€, u izvještajnoj godini, bila su opredjeljena u programu Objedinjene javne nabavke kod Uprave za imovinu. Treba istaći da je dosadašnje iskustvo objedinjavanja javnih nabavki pokazalo kašnjenje u realizaciji postupaka javnih nabavki, što se u konačnom nepovoljno odražava na organizaciju inspekcijskog nadzora.

III INSPEKCIJSKI NADZOR

U okviru četiri sektora Uprave, propisane nadležnosti ostvaruje 21 inspekcija (Tržišna inspekcija, Turistička inspekcija, Inspekcija rada (oblast radnih odnosa i zapošljavanja i oblast zaštite i zdravlja na radu), Metrološka inspekcija, Inspekcija za igre na sreću, Inspekcija za javne nabavke, Zdravstveno-sanitarna inspekcija, Inspekcija šumarstva, lovstva i zaštite bilja, Inspekcija za socijalnu i dječju zaštitu, Ekološka inspekcija, Inspekcija za vode, Inspekcija za stanovanje, Geološka inspekcija, Rudarska inspekcija, Elektroenergetska inspekcija, Termoenergetska inspekcija, Prosvjetna inspekcija, Inspekcija za sport, Inspekcija za zaštitu kulturnih dobara i kulturne baštine, Inspekcija za arhivsku djelatnost, Inspekcija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost i Inspekcija za usluge informacionog društva).

U izvještajnoj godini inspekcije Uprave su izvršile ukupno 64.972 inspeksijska pregleda, od čega 58.400 na unutrašnjem tržištu, a 6.572 u spoljnotrgovinskom prometu. Redovnih inspeksijskih pregleda na unutrašnjem tržištu bilo je 37.541, po inicijativama 5.310, i zahtjevima 1.826, dok je kontrolnih pregleda, u kojima su inspektori pratili postupanje subjekata nadzora po nalogima za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti, izvršeno 13.723. Inspeksijski pregledi u spoljnotrgovinskom prometu vršeni su po zahtjevima privrednih subjekata.

Podaci o izvršenim inspeksijskim pregledima i preduzetim mjerama

Nadzor i mjere		Na unutrašnjem tržištu	U spoljno trgovinskom prometu	UKUPNO
1.	Broj inspeksijskih pregleda	58.400	6.572	64.972
	- redovni	37.541	-	37.541
	- po inicijativi	5.310	-	5.310
	- po zahtjevu	1.826	6.572	8.398
	- kontrolni	13.723	-	13.723
2.	Broj utvrđenih nepravilnosti	25.458	4	25.462
3.	Broj ukazivanja	9.469	-	9.469
4.	Broj rješenja	9.884	6.663	16.547
5.	Broj uzetih uzoraka	1.073	305	1.378
6.	Broj prekršajnih naloga	17.438	-	17.438
7.	Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	6.395.250,00€	-	6.395.250,00€
8.	Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	468	-	468
9.	Iznos izrečenih novčanih kazni u prekršajnim postupcima i troškovi postupka*	399.255,00€	-	399.255,00€

10.	Broj zaključaka o novčanom kažnjavanju	114	-	114
11.	Iznos izrečenih novčanih kazni zaključcima**	107.660,00€	-	107.660,00€
12.	Broj krivičnih prijava	43	-	43
13.	Naknada za sanitarnu saglasnost	11.642,90€	-	11.642,90€
14.	Naknade i takse za kontrolu u spoljnotrgovinskom prometu	-	248.478,94€	248.478,94€
15.	Finansijski efekti nadzora	6.913.807,90€	248.478,94€	7.162.286,84€

*Novčane kazne izrečene po zahtjevima za pokretanje prekršajnog postupka i zahtjevima za sudsko odlučivanje (podnesenim u izvještajnoj godini i u ranijem periodu).

** Novčane kazne koje su inspektori izrekli u postupku prinudnog izvršenja rješenja.

U nadzoru je utvrđeno ukupno 25.462 nepravilnosti, od čega četiri u spoljnotrgovinskom prometu.

Inspekcije Uprave su u izvještajnoj godini donijele ukupno 16.547 rješenja, od čega u nadzoru na unutrašnjem tržištu 9.884, a u spoljnotrgovinskom prometu 6.663.

Od ukupnog broja rješenja 9.884 donesenih u nadzoru na unutrašnjem tržištu (kojima je naloženo 10.162 mjera i radnji), 6.903 rješenja se odnosi na otklanjanje nepravilnosti (kojima su izrečene ukupno 7.181 mjere i radnje). Ostala rješenja se odnose na: zabranu obavljanja rada licima bez urađenog obaveznog zdravstvenog pregleda (690), zabranu prometa robe (480), zabranu obavljanja djelatnosti (414), dostavljanje dokumentacije na uvid (352), odobrenje prenosa posmrtnih ostataka (295), davanje sanitarne saglasnosti (168) itd. Broj uložениh žalbi na rješenja donesena u 2019. godini je 98, što znači da je na 0,99% rješenja uložena žalba. U izvještajnoj godini riješena je 81 žalba (38 žalbi odbijeno, 39 rješenja je poništeno od kojih je 16 djelimično, a 23 u cjelini, tri rješenja su izmijenjena, a u jednom slučaju postupak je prekinut zbog prethodnog pravnog pitanja). Ovi podaci ukazuju da je u vršenju inspekcijskog nadzora uglavnom obezbijeđena primjena pravila postupka inspekcijskog nadzora i upravnog postupka.

U nadzoru u spoljnotrgovinskom prometu najveći broj rješenja odnosio se na dozvolu uvoza robe (6.567), na stavljanje pod zdravstveni nazor lica na granici (93) i na zabranu uvoza (2), a pregledano je i 1.073 brodova prilikom kojih su date dozvole za slobodan saobraćaj istih.

U postupku inspekcijskog nadzora uzeto je ukupno 1.378 uzoraka (predmeti opšte upotrebe, deterdženti, niskonaponska oprema, voda, kozmetika, igračke, gorivo, otpadne vode i ostalo) predato nadležnim laboratorijama na ispitivanje. U unutrašnjem prometu uzeta su 1.073 uzorka, od kojih je bilo neispravno 137, dok je od uzetog 41 brisa u objektima koji su pod sanitarnim nadzorom, bila tri neispravna. U spoljnotrgovinskom prometu uzeto je 305 uzoraka od kojih su četiri bila neispravna.

U izvještajnoj godini izdato je ukupno 17.438 prekršajnih naloga, kojima je izrečeno 6.395.250,00€ novčanih kazni. Ukupan broj naplaćenih prekršajnih naloga je 15.582,

što je 89,36% od broja izdatih. Kada je naplaćeni iznos novčanih kazni u pitanju, s obzirom da prekršiocu koristi zakonsku mogućnost uplate kazne u visini 2/3 od izrečene (ukoliko istu uplate u propisanom roku), taj procenat je manji.

Od ukupnog broja predmeta koji se vode pred prekršajnim sudovima (946), od čega po *zahtjevima za pokretanje prekršajnog postupka* 676, riješeno je 468, i to: 293 u kojima su izrečene novčane kazne u ukupnom iznosu od 226.075,00€, 48 u kojima je izrečena opomena, 56 u kojima je donesena oslobađajuća odluka, 58 u kojima je obustavljen prekršajni postupak (od kojih je 32 zbog zastare), 13 predmeta u kojima je odbačen zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka. Kod ostalih predmeta (208) postupci su u toku. Po *zahtjevima za sudsko odlučivanje* (270) riješeno je 188, i to: 133 u kojima su izrečene novčane kazne u ukupnom iznosu od 171.430,00€, devet u kojima je izrečena opomena, 25 u kojima je donesena oslobađajuća odluka, sedam u kojima je obustavljen prekršajni postupak (od kojih je jedan zbog zastare) i 14 u kojima je prekršajni nalog stavljen van snage. Kod ostalih predmeta (82) postupci su u toku.

Treba istaći da se evidencija naplate novčanih kazni izrečenih u prekršajnim postupcima vodi kod područnih sudova za prekršaje, tako da Uprava ne raspolaže tim podacima.

Podnesene krivične prijave (43) odnose se na: nepoštovanje doznake i sječe stabala u skladu sa planskim dokumentima u državnim šumama (1), nesavjestan rad u službi službenih/odgovornih lica u Upravi za šume (3), bespravnu sječicu stabala u državnoj šumi (16 - fizička lica) i bespravni lov (1 - fizičko lice), povredu službenog pečata (3 – jedan u ugostiteljstvu, jedan u trgovini i jedan u zdravstvu), nelegalnu eksploataciju rječnih nanosa (6), nelegalnu eksploataciju i preradu tehničko-građevinskog kamena (1), zagađenje životne sredine - vode (4), neovlašćeno upravljanje i odlučivanje o pravima i interesima etažnih vlasnika i neovlašćeno trošenje novaca sa zajedničkog računa stambene zgrade (1), obavljanje zdravstvene djelatnosti bez rješenja nadležnog organa iz oblasti medicine rada (1), obavljanje zdravstvene djelatnosti iz oblasti ginekologije bez obaveznog kadra (1), nezakonito korišćenje prava na materijalna davanja u socijalnoj i dječjoj zaštiti (1), ugrožavanje kulturnih dobara (2), povrede Krivičnog zakonika iz upravne oblasti (1) i devastaciju prostora (1).

Polazeći od osnovnog cilja inspekcijskog nadzora, a to je usaglašavanje utvrđenog stanja na terenu sa propisima, što se postiže upravnim mjerama inspektora usmjerenim na otklanjanje nepravilnosti, ali i sankcionisanjem onih koji namjerno i uporno krše propise, ostvaruje se zaštita javnog interesa. Efekti su: bolja naplata budžetskih prihoda po osnovu prometa robe i pružanja usluga, po osnovu zarada zaposlenih u raznim djelatnostima (trgovini, turizmu, ugostiteljstvu, proizvodnji, građevinarstvu, zanatstvu, zdravstvu i dr. u kojima nadzor vrši Inspekcija rada) i, istovremeno, smanjenje sive ekonomije, zaštita lojalne konkurencije, zaštita potrošača, zaštita zaposlenih itd.

INSPEKCIJSKI NADZOR PO SEKTORIMA

U nadzoru nad primjenom materijalnih propisa iz svoje nadležnosti, inspekcije su postupale u skladu sa: Zakonom o inspeksijskom nadzoru, Zakonom o upravnom postupku, Zakonom o upravnom sporu, Zakonom o prekršajima, Zakonom o izmjenama i dopunama zakona kojima su propisane novčane kazne za prekršaje, Krivičnim zakonikom, Zakonom o odgovornosti pravnih lica za krivična djela, Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave i dr. Rad jednog broja inspekcija uređen je i posebnim zakonima (Zakonom o tržišnoj inspekciji, Zakonom o inspekciji rada, Zakonom o sanitarnoj inspekciji, Zakonom o prosvjetnoj inspekciji).

A. SEKTOR ZA ZAŠTITU TRŽIŠTA I EKONOMIJE, IGRE NA SREĆU I JAVNE NABAVKE

U ovom sektoru svoje nadležnosti ostvaruju sljedeće inspekcije: Tržišna inspekcija, Turistička inspekcija, Inspekcija rada, Metrološka inspekcija, Inspekcija za igre na sreću i Inspekcija za javne nabavke.

1. Tržišna inspekcija

U Tržišnoj inspekciji sistematizovana su radna mjesta za 63 inspektora, od kojih su zaposlena 52, uključujući i glavnog inspektora (23 dipl. pravnika, 22 dipl. ekonomista, četiri dipl. ing. poljoprivrede, jedan dipl. ing. šumarstva, jedan dipl. ing. tehnologije i jedan dipl. ing. elektrotehnike). Od ukupnog broja zaposlenih inspektora, 23 su sa mjestom rada u Podgorici (Tuzi i Golubovci), dok su ostali raspoređeni u drugim gradovima: Cetinje 1, Danilovgrad 1, Kolašin 1 (Mojkovac), Nikšić (Plužine i Šavnik) 5, Budva 3, Ulcinj 2, Bar 3, Tivat 1, Kotor 1, Herceg Novi 2, Bijelo Polje 2, Plav (Andrijevića i Gusinje) 1, Rožaje (Petnjica) 3, Pljevlja (Žabljak) 2, Berane 1.

Nadležnosti

Tržišna inspekcija sprovodi nadzor nad primjenom sljedećih zakona: Zakon o unutrašnjoj trgovini, Zakon o zanatstvu, Zakon o zaštiti potrošača, Zakon o potrošačkim kreditima, Zakon o nadzoru proizvoda na tržištu, Zakon o opštoj bezbjednosti proizvoda, Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti, Zakon o efikasnom korišćenju energije, Zakon o građevinskim proizvodima, Zakon o primjeni propisa kojima se uređuje zaštita prava intelektualne svojine, Zakon o autorskom i srodnim pravima, Zakon o žigu, Zakon o patentima, Zakon o pravnoj zaštiti industrijskog dizajna, Zakon o oznakama geografskog porijekla, Zakon o zaštiti topografija poluprovodnika, Zakon o kinematografiji, Zakon o optičkim diskovima, Zakon o duvanu,

Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, Zakon o metrologiji, Zakon o kontroli predmeta od dragocjenih metala, Zakon o lijekovima, Zakon o energetici i dr. Nadzor se sprovodi i nad primjenom velikog broja podzakonskih akata donesenih na osnovu navedenih zakona.

Nadzorom je obuhvaćena primjena propisa koji uređuju navedene oblasti u pogledu uslova za pristup djelatnosti i obaveza u obavljanju tih djelatnosti, a u funkciji legalnog tržišta robe i usluga, zaštite ekonomskih interesa potrošača, bezbjednosti neprehranbenih proizvoda na tržištu, zaštite prava intelektualne svojine, zaštite od nelojalne konkurencije i dr, sa ciljem da se obezbijedi njihova puna primjena.

Inspekcijski nadzor

Planom rada Tržišne inspekcije razrađen je program rada na mjesečnom nivou, po oblastima nadzora, rukovodeći se vremenskim intervalima pojačanog prometa roba i usluga, a posebno stanjem na terenu. Prioriteti po ovom planu bile su kontrole u oblasti trgovine i pojedinih zanatskih i dr. usluga, sa posebnim osvrtom na suzbijanje sive ekonomije, zaštitu prava intelektualne svojine, zaštitu prava potrošača (ekonomskih interesa i zaštita od nebezbednih proizvoda). Tržišna inspekcija je samostalno i zajedno sa drugim inspekcijama Uprave i u saradnji sa drugim nadležnim organima, u skladu sa planom rada Uprave, vršila pojačani nadzor u cilju suzbijanja sive ekonomije na tržištu robe i usluga, u okviru propisanih nadležnosti. Akcenat u nadzoru stavljen je na ispunjavanje propisanih obaveza u vezi sa podnošenjem prijave za obavljanje djelatnosti (trgovina, zanatstvo), vođenje propisane evidencije o nabavci i prodaji robe, cijene (isticanje cijena proizvoda i usluga, uključujući upoređivanje istaknutih sa utvrđenim cijenama, kao i kontrola cijena koje su ograničene, npr. lijekovi i dr.), kao i na izdavanje računa. Pod nadzorom je posebno bio promet akciznih roba (duvanski proizvodi i dr.), i to u maloprodajnim objektima, veleprodajnim skladištima, kao i na drugim prodajnim mjestima (šandovi - tezge i kiosci), te pijačnim i vanpijačnim prostorima.

Potreba intenziviranja inspekcijskog nadzora u određenim periodima (ljetnja/zimska turistička sezona i drugi periodi povećanog obima prometa određenih vrsta roba/usluga), u određenim oblastima nadzora, na određenim regionima i dr., uslovila je pripremu i realizaciju posebnih aktivnosti po oblastima i rokovima, definisanim nalogima i uputstvima za rad, zavisno od aktuelnog stanja na terenu i efekata nadzora iz prethodnog perioda u pojedinim segmentima nadzora. Pored već istaknutih prioriteta u nadzoru, akcenat je stavljen na kontrolu trgovine robom i zanatskim uslugama, koje se prodaju u većem obimu, odnosno koje su karakteristične za te periode godine. Pored toga, posebna pažnja bila je posvećena nadzoru nad primjenom odredbi Zakona o zaštiti potrošača, u dijelu obavještenja o robi i uslugama, kao i nadzoru nad primjenom propisa u oblasti bezbjednosti proizvoda. Pojačani nadzor u ljetnjoj sezoni odvijao se kroz zajednički i koordinirani nadzor inspekcija Uprave i u saradnji sa drugim nadležnim organima, u skladu sa posebnim Planom Uprave.

Kada je u pitanju bezbjednost neprehrambenih proizvoda, treba istaći poseban značaj aktivnosti ove inspekcije na području nadzora proizvoda na tržištu i mjere koje preduzima u skladu sa evropskim pravilima u provjeri ispunjenosti propisanih zahtjeva bezbjednosti proizvoda sa ciljem da na tržištu budu isključivo bezbjedni proizvodi.

Takođe, vršen je kontinuirani nadzor kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla na svim benzinskim stanicama na području Crne Gore, u skladu sa mjesečnom dinamikom, kao i po inicijativama.

Poseban korektivni faktor planiranim aktivnostima bile su žalbe potrošača, inicijative, prijave i zahtjevi poslovnih subjekata i drugih lica, kao i informacije o opasnim proizvodima objavljene u RAPEX sistemu i iz regionalne mreže.

U izvještajnoj godini Tržišna inspekcija je izvršila ukupno 19.305 inspekcijskih pregleda, u kojima je utvrđeno ukupno 8.411 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	19.305
- redovni	9.999
- po inicijativi	1.001
- po zahtjevu	1.043
- kontrolni	7.262
Broj utvrđenih nepravilnosti	8.411
Broj ukazivanja	1.758/1.895 ¹
Broj rješenja	6.238/6.516 ²
Broj prekršajnih naloga	8.727
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	2.658.080,00€
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	43
Broj krivičnih prijava	1

Posmatrano *po vrstama djelatnosti*, ukupan broj inspekcijskih pregleda je 19.398 i to: (promet robe – 17.574, zanatstvo i lične usluge - 1.481, usluge u prometu robe - 113, usluge parkinga – 152 i javne usluge - 78), što je za 93 pregleda više u odnosu na ukupan broj inspekcijskih pregleda datog u tabeli, budući da je u pojedinim inspekcijskim pregledima istovremeno vršen nadzor više vrsta djelatnosti.

Utvrđene nepravilnosti: U izvještajnoj godini ukupno je utvrđeno 8.411 nepravilnosti, a odnosile su se na povredu propisa o: unutrašnjoj trgovini (4.523), pravima potrošača (3.402), bezbjednosti proizvoda (316), zanatstvu (116), duvanu i duvanskim

¹ Broj nepravilnosti obuhvaćenih ukazivanjima

² Broj mjera i radnji naloženih rješenjima

proizvodima (35), zaštiti prava intelektualne svojine (12), kontroli prometa predmeta od dragocjenih metala (2), kontroli kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla (1), po Zakonu o inspeksijskom nadzoru (3) i 1 nepravilnost po Krivičnom zakonu.

Preduzete upravne mjere: U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti (8.411), inspektori su mjerom ukazivanja ili rješenjem subjektima nadzora davali naloge za postupanje u određenom roku. U 1.758 ukazivanja obuhvaćeno je 1.895 nepravilnosti. Ukupan broj donesenih rješenja, uključujući i rješenja u slučaju nepostupanja po ukazivanju je 6.238, a istima su naložene ukupno 6.516 mjera i radnji.

Struktura mjera i radnji obuhvaćenih rješenjima

Ukupno rješenja	6.238
- Otklanjanje nepravilnosti	5.338
- Dostavljanje dokumentacije na uvid	348
- Zabrana prometa robe	462
- Privremena zabrana obavljanja djelatnosti/pečaćenje	56/17
- Oduzimanje robe/predmeta	33
- Zabrana prometa tečnog goriva n.porijekla	1

Ukupna vrijednost robe čiji je promet privremeno ili trajno zabranjen je 394.804,84€ (462 slučajeve), od čega se na privremenu zabranu prometa odnosi 339 slučajeve u vrijednosti od 366.617,83€, a na trajnu 123 slučajeve u vrijednosti od 28.187,01€.

Razlozi za *privremenu* zabranu prometa su bili: nepropisno označavanje robe (170 slučajeva u vrijednosti od 107.141,48€), opasni neprehrambeni proizvodi na tržištu, tj. proizvodi koji ne ispunjavaju propisane zahtjeve bezbjednosti (157 slučajeva u vrijednosti od 214.990,62€), i u drugim slučajevima, npr. zbog neisticanja ili nepropisnog isticanja cijena, nepropisnog sprovođenja prodajnih pogodnosti itd. (12 slučajeva u vrijednosti od 44.485,73€).

Razlozi za *trajnu* zabranu prometa odnose se na prisustvo na tržištu opasnih proizvoda sa ozbiljnim rizikom.

U 298 slučajeva, nakon otklanjanja nepravilnosti (po nalogu inspektora), stavljena je u promet roba u ukupnoj vrijednosti od 210.083,01€. Najčešće se radilo o robi kod koje su otklonjeni utvrđeni propusti u njenom označavanju (167 slučajeva u vrijednosti od 106.008,49€), o opasnim proizvodima usaglašenim sa propisanim zahtjevima bezbjednosti (122 slučaja u vrijednosti od 79.946,79€), i o robi kod koje su otklonjene nepravilnosti u vezi sa isticanjem cijena i označavanjem sniženja robe (9 slučajeva u vrijednosti od 24.127,73€).

U 33 slučaja privremeno je oduzeta roba u vrijednosti od 15.454,93€ zbog stavljanja iste u promet bez dokaza o nabavci, odnosno zbog povrede prava intelektualne svojine (žig). Radilo se o raznim vrstama robe (cigarete, odjevni predmeti, posteljina itd).

Mjera privremene zabrane obavljanja djelatnosti izrečena je u 56 slučajeva, zbog neposjedovanja prijave za obavljanje djelatnosti, od čega je u 17 slučajeva izvršeno pečačenje objekta.

Mjera privremene zabrane prometa tečnog goriva naftnog porijekla izvršena je u jednom slučaju, zbog toga što nije bilo propisanog kvaliteta, i to pečačenjem rezervoara sa zatečenim zalihama goriva, na taj način što je na aparate stavljen službeni pečat.

U izvještajnom periodu podnesena je jedna krivična prijava zbog povrede službenog pečata.

Izvršenje rješenja: Od ukupno 6.238 donesenih rješenja u izvještajnom periodu, izvršeno je 6.182. Dobrovoljno je izvršeno 6.128 rješenja, dok su 54 rješenja izvršena administrativno, a u 32 slučaja postupak je obustavljen (subjekti nadzora sezonskog karaktera i nerezidenti). Na kraju godine ostala su neizvršena ukupno 24 rješenja (donesena krajem decembra). U izvještajnoj godini dobrovoljno je izvršeno i 107 rješenja, prenijetih iz prethodne godine.

Protiv rješenja inspektora u izvještajnoj godini podnijete su 34 žalbe, od čega je odlučeno po 32. Inspektor je u dva slučaja usvojio žalbu i zamijenjeno prvostepeno rješenje novim. Drugostepeni organ je rješavao po 30 žalbi, od čega je u 15 slučajeva odbio žalbu, a u 14 slučajeva usvojio i poništio rješenje inspektora. U jednom slučaju postupak je prekinut zbog rješavanja prethodnog pravnog pitanja. Kod drugostepenog organa u toku je postupak po žalbi u dva slučaja.

Takođe, u 2019. godini riješeno je i devet žalbi koje su podnesene u 2018. godini, tako što je drugostepeni organ u pet slučajeva odbio žalbu, a u četiri slučaja rješenje je poništeno.

Protiv 14 rješenja drugostepenog organa, kojima su potvrđena rješenja inspektora, pokrenut je upravni spor. U dva slučaja tužba je usvojena, u jednom slučaju postupak se obustavlja, a u 11 slučajeva postupak je u toku.

Prekršajna odgovornost: Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali 8.727 prekršajnih naloga, sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 2.658.080,00€, od čega:

- odgovornom i pravnom licu 6.821 naloga, sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 2.161.050€;
- preduzetniku 1.709 naloga, sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 458.620,00€; i
- fizičkom licu 197 naloga, sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu 38.410,00€.

U izvještajnom periodu naplaćeno je ukupno 8.374 prekršajnih naloga, što je 95,9% od broja izdatih. Za 49 prekršajna naloga podneseni su zahtjevi za sudsko odlučivanje, dok za 108 prekršajnih naloga do kraja izvještajne godine nije istekao rok za naplatu.

Tržišni inspektori su za 195 nenaplaćenih prekršajnih naloga (koji su postali konačni i izvršni), Centralnoj banci i poslovnim bankama podnijeli naredbe o prinudnoj naplati, dok je za jedan nenaplaćeni prekršajni nalog za fizičko lice, Sudu za prekršaje podnesen zahtjev za zamjenu novčane kazne kaznom zatvora.

Pored izdatih prekršajnih naloga, inspektori su područnim sudovima za prekršaje podnijeli 43 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, kojima je obuhvaćeno 79 prekršaja. Protiv pravnog lica (i odgovornog lica u pravnom licu) podnesen je 31 zahtjev, dok je 7 podneseno protiv fizičkog lica i 5 protiv preduzetnika.

Od strane nadležnih sudova za prekršaje, u izvještajnom periodu je riješeno 99 zahtjeva uključujući i 61 zahtjev iz prethodnog perioda (61 za pokretanje prekršajnog postupka i 38 za sudsko odlučivanje). Izrečene su 72 novčane kazne (u 29 slučajeva ispod propisanog minimuma), u ukupnom iznosu 94.145,00€ (sa troškovima postupka). U 12 slučajeva doneseno je rješenje o oslobađanju, u 8 slučajeva doneseno je rješenje o odbacivanju zahtjeva, u tri slučaja izrečena je opomena, dok je u tri slučaja postupak obustavljen zbog zastare vođenja prekršajnog postupka i u jednom slučaju prekršajni nalog je stavljen van snage.

Na rješenja suda za prekršaje u izvještajnom periodu, podnijeto je ukupno 37 žalbi, od čega je 26 bilo od strane Uprave i 11 od strane subjekata nadzora. Viši sud je postupao i donio rješenje po 21 žalbu podnijetu od strane Uprave (16 žalbi je odbijeno, a u 5 slučajeva prvostepena rješenja su preinačena). Kada su u pitanju žalbe subjekata nadzora (11), Viši sud je postupao po svim žalbama (5 žalbi je odbijeno, u tri slučaja prvostepena rješenja su preinačena, u dva slučaja prvostepeno rješenje je vraćeno na ponovni postupak a u jednom slučaju je odbacio žalbu). Viši sud za prekršaje je u izvještajnoj godini vodio postupak i po 17 žalbi podnijetih u 2018.godini, od kojih je 11 žalbi podnijeto od strane Uprave (9 žalbi je odbijeno, u jednom slučaju prvostepeno rješenje je vraćeno na ponovni postupak, dok je u jednom slučaju rješenje preinačeno) i 6 je žalbi podneseno od strane subjekata nadzora (3 žalbe su odbijene i u 3 slučaja prvostepeno rješenje je vraćeno na ponovni postupak).

Pored izdatih prekršajnih naloga, inspektori su područnim sudovima za prekršaje podnijeli 43 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, kojima je obuhvaćeno 79 prekršaja. Protiv pravnog lica (i odgovornog lica u pravnom licu) podnesen je 31 zahtjev, dok je 7 podneseno protiv fizičkog lica i 5 protiv preduzetnika.

Od strane nadležnih sudova za prekršaje, u izvještajnom periodu je riješeno 99 zahtjeva uključujući i 61 zahtjev iz prethodnog perioda (61 za pokretanje prekršajnog postupka i 38 za sudsko odlučivanje). Izrečene su 72 novčane kazne (u 29 slučajeva ispod propisanog minimuma), u ukupnom iznosu 94.145,00€ (sa troškovima postupka). U 12 slučajeva doneseno je rješenje o oslobađanju, u osam slučajeva rješenje o odbacivanju zahtjeva, u tri slučaja izrečena je opomena, u tri slučaja postupak je obustavljen zbog zastare vođenja prekršajnog postupka i u jednom slučaju prekršajni nalog je stavljen van snage.

Na rješenja suda za prekršaje u izvještajnom periodu, podnijeto je ukupno 37 žalbi, od čega je 26 bilo od strane Uprave i 11 od strane subjekata nadzora. Viši sud je postupao i donio rješenje po 21 žalbi podnijetoj od strane Uprave (16 žalbi je odbijeno, a u 5 slučajeva prvostepena rješenja su preinačena). Kada su u pitanju žalbe subjekata nadzora (11), Viši sud je postupao po svim žalbama (5 žalbi je odbijeno, u tri slučaja prvostepena rješenja su preinačena, u dva slučaja prvostepeno rješenje je vraćeno na ponovni postupak, a u jednom slučaju je odbacio žalbu). Viši sud za prekršaje je u izvještajnoj godini vodio postupak i po 17 žalbi podnijetih u 2018.godini, od kojih je 11 žalbi podnijeto od strane Uprave (9 žalbi je odbijeno, u jednom slučaju prvostepeno rješenje je vraćeno na ponovni postupak, dok je u jednom slučaju rješenje preinačeno) i 6 je žalbi podneseno od strane subjekata nadzora (3 žalbe su odbijene i u 3 slučaja prvostepeno rješenje je vraćeno na ponovni postupak).

Nadzor po oblastima

Trgovina: U izvještajnoj godini Tržišna inspekcija je u oblasti trgovine posebnu pažnju posvetila provjeri porijekla robe u prometu, njenom evidentiranju (nabavke i prodaje), evidentiranju ostvarenog prometa i poštovanju obaveze u vezi sa formiranjem cijena proizvoda, u skladu sa Zakonom o unutrašnjoj trgovini i Pravilnikom o evidenciji nabavke i prodaje robe i pružanju trgovinskih usluga, kao i drugim zakonima koji uređuju trgovinu pojedinih vrsta roba. Dakle, nadzorom su obuhvaćeni svi segmenti bitni za postizanje legalnosti unutrašnjeg tržišta i fer konkurencije, uključujući i obaveze u pogledu podnošenja prijave trgovine nadležnim organima, ispunjenosti minimalno-tehničkih uslova.

Nadzor u oblasti trgovine je intenziviran u pojedinim vrstama trgovine (promet na veliko i promet na malo, usluge u trgovini – špeditorske i dr.) i za pojedine vrste robe u određenim vremenskim periodima i na pojedinim prodajnim mjestima, u skladu sa dinamičkim planom rada inspekcije. U tom smislu, vršen je nadzor kod trgovaca koji obavljaju promet robe preko štandova i tezgi na pijacama i drugim otvorenim i zatvorenim prostorima, uključujući i objekte privremenog karaktera u zoni morskog dobra, sa aspekta prijave trgovine, porijekla robe, vođenja evidencije o nabavci i prodaji robe. Takođe, vršen je pojačani nadzor nad prometom duvanskih proizvoda, tečnih goriva naftnog porijekla (kvaliteta), građevinskog materijala, alatki i mašina za poljoprivredu, auto-djelova, proizvoda drvoprerade, namještaja, bijele tehnike, udžbenika i školskog pribora, lijekova i druge robe u apotekama, odjeće i obuće za djecu, špeditorskih usluga, pekarskih proizvoda, pirotehničkih sredstava i dr. Sa stanovišta vođenja propisane evidencije vršen je i nadzor prometa, izrade i opravke predmeta od dragocjenih metala, kao i nadzor otkupa lomljenog zlata i srebra.

Poseban akcenat u nadzoru, dat je i na primjeni odredbe člana 35a Zakona o unutrašnjoj trgovini, vezano za zabranu rada nedeljom i u dane državnih i drugih praznika, u trgovini na veliko i trgovini na malo, koja odredba je u primjeni od 20.10.2019 godine.

Kontrole su organizovane i po inicijativama privrednih i drugih subjekata, koje su se odnosile na rad bez prijave trgovine, bez propisanih uslova za vršenje djelatnosti, kao i na sumnju u porijeklo robe i dr.

U kontroli primjene Zakona o unutrašnjoj trgovini utvrđeno je ukupno 4.523 nepravilnosti, od čega se najviše njih 3.071 odnosi na nepropisno vođenje evidencije o nabavci i prodaji robe, evidencija nije dostupna nadležnim inspekcijskim organima u toku kontrole 896, ne istakne i ne pridržava se radnog vremena 326, obavljanje trgovine bez podnošenja prijave 182, stavljanje u promet robe bez dokaza o nabavci 26, o promjeni podataka iz prijave o početku obavljanja djelatnosti trgovine ne obavijesti nadležni organ 11, radi nedjeljom i u dane državnih praznika 8, nije utvrdio pijačni red 2 i ne vodi evidenciju o nabavci i prodaji robe na veliko, na malo i za pružanje komisionih usluga 1.

U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti u oblasti unutrašnje trgovine, izrečeno je 685 ukazivanja, kojima je obuhvaćeno 727 nepravilnosti, i doneseno 3.796 rješenja. Za prekršaje je izdato 4.816 prekršajnih naloga, u vrijednosti od 1.392.380,00€, a podnesen je i 21 zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka.

Pojačani nadzor prometa duvanskih proizvoda: Kontrole nad prometom duvanskih proizvoda vršene su kontinuirano, sa aspekta primjene zakona koji uređuju ovu oblast (Zakon o duvanu i Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda), kao i Zakona o unutrašnjoj trgovini, u odnosu na poštovanje odredbi koje uređuju vođenje evidencije i Zakona o zaštiti potrošača, u odnosu na isticanje cijena na propisan način, izdavanje računa, itd. Kontrolama su bili obuhvaćeni maloprodajni objekti, veleprodajna skladišta, kao i druga prodajna mjesta (štandovi/tezge) i pijačni prostori .

U izvještajnom periodu izvršeno je 1.235 inspekcijskih pregleda u prometu duvana i duvanskih proizvoda i utvrđeno 59 nepravilnosti, od kojih se 34 odnosilo na neisticanje oznake o zabrani prodaje duvanskih proizvoda licima mlađim od 18 godina, 24 se odnosilo na neposjedovanje dokaza o nabavci robe shodno Zakonu o unutrašnjoj trgovini i vršen je promet duvana bez izdatog odobrenja od strane Agencije za duvan u jednom slučaju.

Za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti inspektori su preduzeli mjere ukazivanja 11 i donijeli 48 rješenja (24 rješenja o privremenom oduzimanju robe kojom prilikom su oduzete 2.844 paklice cigareta u ukupnoj vrijednosti od 1.401,05€, 23 rješenja o otklanjanju nepravilnosti i 1 o zabrani prometa robe). U 3 slučaja roba je oduzeta od NN lica. Izdato je 60 prekršajnih naloga i podnesena su 4 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Kontrola kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla: Tržišna inspekcija je u izvještajnoj godini nastavila sa kontrolom kvaliteta tečnog goriva naftnog porijekla. Na benzinskim stanicama vršeno je uzorkovanje tečnog goriva naftnog porijekla sa točnih aparata, u skladu sa standardom MEST EN 14275, i to: motornog benzina Eurosuper 95, 98, 100 i

gasnog ulja Eurodizel. Kontrola je vršena u saradnji sa Institutom za transport DOO INTRA Podgorica, kao ovlašćenim akreditovanim tijelom za uzorkovanje tečnog goriva.

U izvještajnom periodu izvršeno je 96 inspekcijskih pregleda, kojima su obuhvaćena 272 točna aparata, sa kojih su uzeta ukupno 272 uzorka, i to motornog benzina Eurosuper 95 (97 uzoraka), Eurosuper 98 (51 uzorak) i Eurosuper 100 (31 uzorak) i gasno ulje Eurodizel (93 uzoraka).

Za 271 uzeti uzorak od ovlašćene kuće, izdat je sertifikat o usaglašenosti sa propisanim zahtjevima iz Pravilnika o kvalitetu i kontroli kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla, dok je u jednom slučaju utvrđena nepravilnost, zbog čijeg otklanjanja su inspektori izrekli mjeru privremene zabrane prometa (točenja) tečnog goriva naftnog porijekla. Zbog ovih prekršaja izdata su dva prekršajna naloga u ukupnom iznosu od 3.300,00€ (pravnom licu 3.000,00€ i odgovornom licu u pravnom licu 300,00€).

Zanatstvo: U oblasti zanatstva, u izvještajnoj godini, kontrolisani su: frizeri, obučari, automehaničari, krojači, perači prevoznih sredstava, vulkanizeri, kao i pružaoci drugih ličnih usluga (fotokopirnice, saloni ljepote i dr.) i javnih usluga (usluge snabdijevanja vodom, strujom, smećem, pogrebnim uslugama i dr).

Izvršena je ukupno 1.481 kontrola i utvrđeno 116 nepravilnosti, koje su se odnosile na obavljanje zanatstva bez podnošenja prijave nadležnom organu lokalne uprave.

Pored navedenih nepravilnosti, kod zanatstva su utvrđene i nepravilnosti koje se odnose na povrede prava potrošača, kao što su: neisticanje cijena, neizdavanje računa korisnicima usluga, neisticanje obavještenja o mjestu i načinu podnošenja prigovora i dr. (više u dijelu *Zaštita potrošača*).

Za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti, u odnosu na primjenu Zakona o zanatstvu, izrečene su 32 mjere ukazivanja i donesena 84 rješenja. Za utvrđene prekršaje izdato je 109 prekršajnih naloga, kojima su izrečene novčane kazne u iznosu od 16.630,00€ a podnesen je jedan zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka.

Zaštita potrošača: Područje zaštite potrošača, i u ovoj godini, bilo je jedan od prioriteta u postupanju Tržišne inspekcije, kako u dijelu zaštite ekonomskih prava, tako i u dijelu zaštite potrošača od opasnih proizvoda na tržištu (više u dijelu o *Bezbjednosti proizvoda*). Osnov za nadzor na ovom području, pored plana nadzora, bile su i žalbe potrošača, kao i informacije dobijene iz drugih izvora, po kojima se postupalo bez odlaganja.

Kada je u pitanju zaštita ekonomskih interesa potrošača, nadzor je vršen u pogledu poštovanja obaveza od strane trgovaca i davalaca usluga, propisanih Zakonom o zaštiti potrošača i Zakonom o potrošačkim kreditima, u okviru nadležnosti Tržišne inspekcije.

U ovoj oblasti ukupan broj izvršenih inspekcijskih pregleda je 10.208, od čega je 9.549 u redovnom nadzoru (uključujući i kontrole po nalogima), 659 po žalbama potrošača (više u dijelu *Postupanje po inicijativama*).

U ovim kontrolama utvrđeno je ukupno 3.402 nepravilnosti, od čega se: 1.276 (37,50%) odnosi na cijene (cijena nije istaknuta ili nije istaknuta na propisani način, trgovac se ne pridržava utvrđenih i istaknutih cijena, nepoštovanje obaveza koje se odnose na način isticanja cijena sa popustom i sniženja i dr.), 1.042 (30,59%) na neposjedovanje evidencije prigovora potrošača, 330 (9,70%) na neisticanje obavještenja o mjestu i načinu podnošenja prigovora, 226 (6,64%) na obavještenje o robi, 157 (4,61%) na posebne uslove prodaje, 142 (4,17%) na neizdavanje računa ili izdavanje računa koji nijesu propisane sadržine, 122 (3,58%) na to da se uračunava težina materijala u neto masu, 52 (1,5%) na posebne prodajne pogodnosti, 13 (0,38%) na prigovor po osnovu prava na garanciju, 12 (0,35%) na saobraznost, 11 (0,32%) na prigovor po osnovu reklamacije proizvoda - cijene, 6 (0,17%) na označavanje upotrebljavane robe, popravljane i robe sa nedostatkom, 4 (0,11%) na zloupotrebu izraza garancije, 2 (0,08%) na javne usluge, 2 (0,05%) u vezi sa distancionom prodajom, 1 (0,02%) na obmanjujuću poslovnu praksu, 1 (0,02%) na dokumentaciju koja prati robu, 1 (0,02%) na rok upotrebe, 1 (0,02%) u vezi sa oglašavanjem proizvoda i 1 (0,02%) na ponudu popravke ili održavanje proizvoda.

U skladu sa odredbama Zakona o potrošačkim kreditima, Tržišna inspekcija je izvršila jedan inspekcijski pregled (po inicijativi), u kojem nije utvrđena nepravilnost.

Za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti u oblasti zaštite ekonomskih interesa potrošača (3.402), inspektori su izrekli 892 mjere ukazivanja (obuhvaćeno 981 nepravilnost) i donijeli 2.421 rješenje, a za počinjene prekršaje izdato je 3.743 prekršajna naloga u iznosu od 1.233.395,00€ novčanih kazni i podneseno je 20 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Tržišna inspekcija preko svog Web sajta (www.ti.gov.me), pored ostalog, vršila je prijem žalbi i pitanja potrošača i drugih građana i privrednih subjekata te davala odgovore. Pored ovog sajta, ova inspekcija koristi i sistem www.potrosac.me, preko kojeg objavljuje informacije o nađenim opasnim proizvodima na tržištu Crne Gore i vrši razmjenu informacija o opasnim proizvodima sa ostalim državnim organima te prima i prati rješavanje žalbi potrošača. Plasiranje informacija relevantnih za potrošače na ovom sajtu, omogućavalo im je da na što jednostavniji i brži način ostvaruju svoja prava, a učesnicima sistema automatsku razmjenu podataka, uključujući primanje, rukovanje, rješavanje žalbi i pitanja, kao i dobijanje statističkih podataka za bolje planiranje aktivnosti. Preko ovog sistema primljene su 204 žalbe potrošača i jedno pitanje potrošača.

Bezbjednost proizvoda (tržišni nadzor): U izvještajnom periodu Odsjek za tržišnu inspekciju je vršio nadzor proizvoda na tržištu, tj. kontrolu bezbjednosti i usaglašenosti neprehrambenih proizvoda sa propisanim zahtjevima. Sprovedenjem nadzora proizvoda na tržištu obezbjeđuje se da proizvodi isporučeni na tržište ispunjavaju važeće zahtjeve, koji predviđaju visok nivo zaštite javnog interesa, kao što su zaštita zdravlja i

bezbjednost potrošača, zaštita imovine, zaštita životne sredine, kao i slobodan protok robe bez nepotrebnih ograničenja.

U izvještajnoj godini provjera bezbjednosti i usaglašenosti proizvoda na tržištu je vršena primjenom proaktivnog i reaktivnog nadzora, u skladu sa odredbama Zakona o nadzoru proizvoda na tržištu, Zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda, Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti, Zakona o efikasnom korišćenju energije, Zakona o građevinskim proizvodima, podzakonskim aktima donesenim na osnovu ovih propisa, kao i važećim standardima za kontrolisane grupe proizvoda.

Inspekcijski pregledi su sprovedeni putem administrativne provjere označavanja i prateće dokumentacije i pregledom fizičkih karakteristika proizvoda, kao i laboratorijskim ispitivanjem, uz vršenje procjene rizika za pojedine proizvode.

U skladu sa Opštim programom nadzora proizvoda na tržištu za 2019.godinu, ova inspekcija je kontrolisala sljedeće proizvode: klima uređaje sa aspekta energetske efikasnosti i ekodizajna, kacige za bicikliste, električne tostere, električne aparate za kafu, pomoćna sredstva za plutanje prilikom obuke u plivanju, ubodne testere, agregate za beton.

U produženom nadzoru proizvoda (iz prethodnih godišnjih programa za nadzor proizvoda na tržištu) kontrolisani su: dječji krevet na sprat, dječja odjeća, hodalica za bebe, dječja visoka stolica, dječja kolica, produžni kabl, prenosna dječja svjetiljka, prenosna svjetiljka, fen za kosu, punjač za mobilni telefon, ventilator, pegla, pegla za kosu, električna grijalica, električni aparat za brijanje, TV uređaji, svijetleći niz, ugaona brusilica, ekspres lonac, zaštitne rukavice, dječje naočare za sunce, aerosol, ljuljaška, skejtbord, keramičke pločice i proizvodi sa aspekta energetske efikasnosti i ekodizajna (električne sijalice, frižider, i mašina za pranje veša) .

U reaktivnom nadzoru provjeravana su ukupno 262 proizvoda, i to: po obavještenjima iz RAPEX izvještaja - 174 proizvoda, po obavještenjima iz Regionalne mreže - 69 proizvoda, po obavještenjima inspektora iz nadzora - 13 proizvoda, po obavještenju Uprave carina - dva proizvoda, po prijavama potrošača - četiri proizvoda.

U ovoj oblasti, u izvještajnom periodu, izvršena su ukupno 924 inspekcijska pregleda, od čega je u proaktivnom nadzoru, shodno Opštem programu nadzora proizvoda na tržištu (uključujući i produženi nadzor proizvoda), izvršeno 511 pregleda. U reaktivnom nadzoru izvršeno je 413 inspekcijskih pregleda, od čega 307 po RAPEX obavještenjima, 87 po obavještenjima iz Regionalne mreže, 13 po obavještenjima inspektora iz nadzora, dva pregleda po obavještenju Uprave carina i četiri pregleda po prijavama potrošača.

U ovom periodu utvrđeno je 316 nepravilnosti, od čega se 73 nepravilnosti odnosilo na povredu Zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda (72 nepravilnosti - plasiranje na tržište nebezbednih (opasnih) proizvoda, 1 nepravilnost - ne prosleđuje informacije o rizicima, ne čuva, ne obezbeđuje i ne dostavlja dokumentaciju potrebnu za utvrđivanje porijekla

proizvoda i identifikaciju proizvođača ili ne saraduje u sprovođenju mjera koje proizvođači i nadležni organi preduzimaju u cilju sprječavanja rizika), 210 nepravilnosti se odnosilo na povredu Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti (196 nepravilnosti - u promet su stavljeni proizvodi koji nisu u skladu sa propisanim tehničkim zahtjevima, 2 nepravilnosti - neispunjavanje zahtjeva u pogledu označavanja, 4 nepravilnosti - na tržištu je stavljen proizvod za koji proizvođač nije sproveo propisani postupak ocjenjivanja usaglašenosti, izradio tehničku dokumentaciju, stavio znak usaglašenosti na proizvod u skladu sa propisom, 8 nepravilnosti – ne obezbijedi da proizvod prati propisana dokumentacija), 19 nepravilnosti se odnosilo na povredu Zakona o efikasnom korišćenju energije (15 nepravilnosti - dobavljač proizvoda nije obezbijedio tehničku dokumentaciju, 4 nepravilnosti - neispunjavanje zahtjeva u pogledu označavanja), dok se 14 nepravilnosti odnosilo na povredu Zakona o građevinskim proizvodima (4 nepravilnosti - stavljanje na tržište proizvoda koji nisu usaglašeni sa izjavom o svojstvima i drugim zahtjevima utvrđenim ovim zakonom, 4 nepravilnosti - nema garanciju prilikom stavljanja proizvoda na tržište, da je proizvođač izvršio ocjenu i provjeru postojanosti svojstava građevinskog proizvoda, sačinio tehničku dokumentaciju u kojoj su navedeni svi podaci za zahtijevani sistem ocjene i provjere postojanosti, 6 nepravilnosti – na zahtjev nadležnog inspekcijskog organa nisu dostavljene sve informacije i dokumentacija potrebna za dokazivanje usaglašenosti građevinskog proizvoda sa izjavom o svojstvima i sa drugim zahtjevima u skladu sa ovim zakonom).

U izvještajnoj godini izvršeno je uzorkovanje proizvoda za laboratorijsko ispitivanje za 6 vrsta proizvoda (električni rešo - 2 vrste, fen za kosu - 2 vrste, ručni mikser - 1 vrsta, električna pegla - 1 vrsta), a rezultati ispitivanja od strane akreditovane laboratorije su potvrdili da svih 6 uzoraka navedenih proizvoda ne zadovoljavaju propisane zahtjeve.

Na tržištu Crne Gore, Tržišna inspekcija je pronašla 803 vrste opasnih proizvoda, u količini od 38.368 komada:

Podaci iz tržišnog nadzora (bezbjednost proizvoda)

Naziv proizvoda	Vrsta proizv.	Uvezeno (kom)	Na tržištu (kom)	Prodato (kom)	Ozbiljan rizik kom/vrsta	Opoziv proizv. kom /vrsta	Neusaglašeni proizvodi kom/vrsta	Opasni proiz. bez ozbilj. Rizika kom/vrsta	Izvršeno usklađiv.
Dječji krevet na sprat	13	23	23	-	-	-	-	23/13	23/13
Dječja odjeća	151	976	956	20	956/151	20/4	-	-	-
Hodalica za bebe	4	4	4	-	-	-	-	4/4	4/4
Dječja kolica	1	1	1	-	-	-	-	1/1	1/1

Dječja visoka stolica	5	26	26	-	-	-	-	26/5	26/5
Skejtboard	1	4	4	-	-	-	-	4/1	4/1
Produžni kabl	86	736	736	-	632/79	-	-	104/7	104/7
Podsklop za produžni kabl	4	17	17	-	17/4	-	-	-	-
Prenosna dječja svjetiljka	20	40	40	-	40/20	-	-	-	-
Prenosna svjetiljka	28	126	126	-	-	-	-	126/28	126/28
Fen za kosu	22	941	708	233	74/4	-	-	634/18	634/18
Rotirajuća četka	1	2	2	-	-	-	-	2/1	2/1
Električna četka	1	3	3	-	-	-	-	3/1	3/1
Sterilizator	1	2	2	-	-	-	-	2/1	2/1
Punjač za mobilni telefon	63	822	822	-	19/4	-	-	803/59	803/59
Power bank	3	63	63	-	-	-	-	63/3	63/3
Luster	1	5	5	-	-	-	-	5/1	5/1
Ventilator	6	39	39	-	28/1	-	2/1	9/4	9/4
Pegla	3	279	217	62	-	-	-	217/3	217/3
Pegla za kosu	10	99	99	-	-	-	-	99/10	99/10
Električna grijalica	5	13	13	-	-	-	-	13/5	13/5
Električni toster	21	191	191	-	-	-	-	191/21	191/21
Električni rešo	28	346	346	-	19/2	-	-	327/26	327/26
Električni razvodnik	24	408	408	-	408/24	-	-	-	-
Električna mašinicica za šišanje	3	3	3	-	-	-	-	3/3	3/3
Električni aparat za brijanje	1	4	4	-	-	-	-	4/1	4/1
Električni aparat za vafle	1	1	1	-	-	-	-	1/1	1/1
Električni aparat za kafu	17	313	279	34	-	-	-	279/17	279/17
Pojačavač zvuka	2	4	4	-	-	-	-	4/2	4/2
Električni mikser	3	11	11	-	-	-	-	11/3	11/3
Inhalator	2	2	2	-	-	-	-	2/2	2/2
Klima uređaj	16	351	351	-	-	-	319/10	32/6	32/6
Televizor	21	35	35	-	-	-	-	35/21	35/21

Frizider (energetska efikasnost i eko dizajn)	2	6	6	-	-	-	-	6/2	6/2
Električni šporet	1	1	1	-	-	-	-	1/1	1/1
Mašina za veš (energetska efikasnost i eko dizajn)	3	19	19	-	-	-	-	19/3	19/3
Mašina za suđe (energetska efikasnost i eko dizajn)	1	8	8	-	-	-	-	8/1	8/1
UV lampa	1	34	34	-	-	-	-	34/1	34/1
Električna turpija	1	14	14	-	-	-	-	14/1	14/1
Konvektor	1	1	1	-	-	-	-	1/1	1/1
Svijetleći niz	37	727	727	-	185/15	-	-	542/22	542/22
Električni lonac	1	2	2	-	-	-	-	2/1	2/1
Električni aparat za kuvanje	2	8	8	-	-	-	-	8/2	8/2
Električni trotinet	2	16	16	-	-	-	-	16/2	16/2
Huverbord	1	1	1	-	-	-	-	1/1	1/1
Ugaona brusilica	1	3	3	-	3/1	-	-	-	-
Električna blanja	1	1	1	-	-	-	-	1/1	1/1
Ubodna testera	2	5	5	-	-	-	-	5/2	5/2
Laserski pokazivač	10	3.446	519	2.927	315/7	2.927/2	204/3	-	-
Ekspres lonac	4	8	8	-	-	-	-	8/4	8/4
Pomoćna sredstva za plutanje prilikom obuke u plivanju	46	5.010	3.929	1.081	991/9	-	-	2.938/37	2.938/37
Zaštitne rukavice	1	7	7	-	7/1	-	-	-	-
Aerosol	1	96	96	-	-	-	-	96/1	96/1
Biciklistička kaciga	16	136	136	-	-	-	-	136/16	136/16
Dječje naočare za sunce	74	3.210	3.080	130	2.457/39	130/1	-	623/35	623/35
Ljuljaška	3	15	15	-	-	-	-	15/3	15/3
Dječje sjedište za auto	4	26	26	-	-	-	-	26/4	26/4
Keramička pločica	3	530	144	386	-	-	-	144/3	144/3
Parket	1	16.520	10.747	5.773	-	-	10.747/1	-	-

Sijalica (energetska efikasnost i eko dizajn)	15	13.274	13.274	-	-	-	13.274/15	-	-
Ukupno:	803	49.014	38.368	10.646	6.151/361	3.077/7	24.546/30	7.671/412	7.671/412

Privrednim subjektima je naloženo povlačenje sa tržišta i trajna zabrana prometa 387 vrsta opasnih i neusaglašenih proizvoda, u količini od 12.617 komada (za opasne proizvode, koji predstavljaju ozbiljan rizik, ukupno 361 vrsta, u količini od 6.151 komad i za neusaglašene proizvode, ukupno 26 vrsta, u količini od 6.466 komada).

Za opasne proizvode koji ne predstavljaju ozbiljan rizik i neusaglašene proizvode 416 vrsta u količini od 25.751 komad, do otklanjanja utvrđenih neusaglašenosti, naložena je privremena zabrana prometa.

Za 7 vrsta opasnih proizvoda, u količini od 3.077 komada naložena je mjera opoziva proizvoda od potrošača (laserski pokazivači, dječja odjeća, dječje naočare za sunce). Obavještenja o opozivu su objavljena preko dnevnih novina i isticanjem istih na vidnom mjestu u objektu.

Za opasne proizvode sa ozbiljnim rizikom koji su povučeni sa tržišta i čiji je promet trajno zabranjen, sprovedena je mjera uništenja za 82 vrste u količini od 764 komada (produžni kablovi, podsklop za produžne kablove, električni razvodnik, ventilator, fen za kosu, prenosne dječje svjetiljke, dječje naočare za sunce, laserski pokazivači, punjači za mobilne telefone, dječja odjeća, svijetleći nizovi).

Po nalogu inspektora, 201 vrsta opasnih proizvoda, u količini od 3.821 komad nađenih na tržištu je vraćeno proizvođaču/distributeru (punjači za mobilne telefone, laserski pokazivači, dječja odjeća, produžni kablovi, električni razvodnik, svijetleći nizovi, dječje naočare za sunce, zaštitne rukavice, pomoćna sredstva za plutanje prilikom obuke u plivanju) i 3 vrste neusaglašenih proizvoda u količini 5.250 komada (sijalice).

Podnijeto je šest zahtjeva sudu za pokretanje prekršajnog postupka.

Pored preduzimanja propisanih mjera i radnji, u svim slučajevima u kojima su nađeni opasni proizvodi, inspektori su preko sistema za praćenje opasnih proizvoda obavještavali Kontakt tačku, koja objedinjava informacije o opasnim proizvodima i prosljeđuje ih nadležnoj inspekciji i Upravi carina.

Kontrolisani subjekti su pokazali potreban nivo saradnje u izvršavanju mjera koje su inspektori nalagali, u cilju povlačenja opasnih proizvoda sa tržišta i opoziva od potrošača.

Shodno Memorandumu o saradnji, Tržišna inspekcija je nastavila uspješnu saradnju u oblasti tržišnog nadzora, i u tom smislu redovno dostavljala Upravi carina skraćene ček liste za proizvode, koji su bili obuhvaćeni Opštim programom nadzora proizvoda na

tržištu. Takođe, ova inspekcija, kao Kontakt tačka u nacionalnom sistemu za brzu razmjenu podataka o opasnim proizvodima, a shodno potpisanom Memorandumu, redovno je koristila bazu podataka IT sistema Uprave carina.

Kao Kontakt tačka Regionalne mreže za razmjenu informacija o opasnim proizvodima koji predstavljaju rizik, Tržišna inspekcija je sa zemljama u regionu (Srbija, Bosna i Hercegovina, Makedonija, Albanija i Kosovo) razmjenjivala informacije o opasnim proizvodima pronađenim na tržištu. U izvještajnoj godini Kontakt tačka je kroz ovaj sistem prosljedila notifikacije za 69 nađenih opasnih proizvoda na tržištu Crne Gore, dok je iz zemalja regiona primila notifikacije za 120 proizvoda.

Tržišna inspekcija je redovno informisala javnost o nađenim opasnim proizvodima objavljivanjem istih na web stranici www.potrosac.me.

Intelektualna svojina: U oblasti zaštite prava intelektualne svojine, Tržišna inspekcija je sprovodila nadzor po službenoj dužnosti i po zahtjevima nosilaca prava intelektualne svojine, sa ciljem da se spriječi neovlašćeno korišćenje i zloupotreba tih prava.

Izvršena su ukupno 1.043 inspeksijska pregleda, u kojim je utvrđeno ukupno 12 nepravilnosti.

Po službenoj dužnosti izvršeno je 320 (24,04%) inspeksijskih pregleda, a po zahtjevima 723 (75,95%).

Od ukupnog broja inspeksijskih pregleda 37 (2,95%) je izvršeno u oblasti *autorskog i srodnih prava* i 1.006 (97,04%) u oblasti *prava industrijske svojine*.

Svi inspeksijski pregledi u oblasti *autorskih i srodnih prava* izvršeni su po službenoj dužnosti, a utvrđeno je pet nepravilnosti u oblasti korišćenja računarskih programa. U cilju otklanjanja navedenih nepravilnosti i sprečavanja daljeg kršenja propisa, inspektori su izrekli 5 ukazivanja.

U oblasti *prava industrijske svojine* izvršeno je ukupno 1.006 inspeksijskih pregleda, od čega 193 po službenoj dužnosti, 801 po opštim zahtjevima i 12 po pojedinačnim zahtjevima. U izvršenim inspeksijskim pregledima utvrđeno je 7 nepravilnosti, koje se odnosile na neovlašćeno korišćenje robnog znaka/žiga. Za otklanjanje ovih nepravilnosti doneseno je 7 rješenja o privremenom oduzimanju robe. Privremeno je oduzeta roba u vrijednosti od 13.677,38€ (201 muška i ženska trenerka, 83 muške majice, 16 dječijih kompleta, 13 pari patika, šest džempera, pet ženskih torbi, pet jakni, tri šorca), o čemu su obaviješteni nosioci prava, koji su protiv tih trgovaca pokrenuli postupke kod nadležnih sudova. Za učinjene prekršaje inspektori su izdali 13 prekršajnih naloga u vrijednosti od 12.500,00€.

Inače, u izvještajnom periodu Tržišnoj inspekciji je podnijeto ukupno 16 zahtjeva za zaštitu prava intelektualne - industrijske svojine, i to: 9 opštih zahtjeva, koji su se odnosili na zaštitu znaka/žiga robne marke („Gorki list”, „Head and shoulders”, „Gillete”, „Moncler”, „David Jones”, „Hugo Boss”, „Braun GmbH”, „Lacoste” i „Nike”) i 7

pojedinačnih zahtjeva koji su se odnosili na zaštitu znaka/žiga robne marke („Slatkoteka”, „Moncler”, „Lacoste”, „Peugeot”, „Citroen”, „Borba” i „Ina Crna Gora”).

Povreda žiga je utvrđena kod robnih marki: „Chanel”, „Moncler”, „Nike” i „Hugo Boss”.

Zahtjevi koji su se odnosili na zaštitu znaka/žiga robne marke „Head and Shoulders“, „Gillete” i „Slatkoteka” vraćeni su podnosiocu zahtjeva na dopunu, jer isti nijesu sadržali sve potrebne elemente za pokretanje postupka inspekcijskog nadzora. Zahtjevi koji su se odnosili na robnu marku „Head and Shoulders” i „Gillete” su dopunjeni i po istima je postupano.

Shodno planu aktivnosti radne grupe za organizovanje i sprovođenje zajedničkih akcija usmjerenih na sprečavanje i suzbijanje vršenja povreda prava intelektualne svojine kao i Programa sprovođenja za 2019.godinu, organizovane su zajedničke akcije pod nazivom „Dani zajedničke akcije“, u cilju primjene propisa iz oblasti zaštite prava intelektualne svojine, sa posebnim osvrtom na krivotvorenu robu. U ovim aktivnostima učestvovali su tržišni inspektori i inspektori Odsjeka za suzbijanje privrednog kriminaliteta. Zajedničke aktivnosti sprovedene su na području Opština Budva, Bijelo Polje i Nikšić.

Postupanje po inicijativama: Tržišna inspekcija je u izvještajnom periodu primila ukupno 1.228 inicijativa (prijava, žalbi, zahtjeva), od čega su 659 žalbe potrošača. Ostale inicijative (569) su podnesene od strane organa/institucija (47), privrednih subjekata (16), i fizičkih lica koji nemaju status potrošača (506).

U 659 primljenih žalbi potrošača prijavljene su 683 nepravilnosti, koje se odnose na: nedostatak kod cijene (182), nedostatak na robi (174), nedostatak kod usluge (159), prigovor za ostvarivanje prava iz garancije (53), dok su se ostale (115) odnosile na uskraćivanje prava potrošaču na kupovinu proizvoda u tačnoj mjeri i količini, na kupovinu proizvoda po objavljenim uslovima prodaje, na tačne podatke o proizvodu, ili je potrošaču obustavljeno pružanje javne usluge isključenjem sa distributivne mreže u toku postupka u kojem se račun osporava, nije mu predata dokumentacija koja prati robu u prometu, nije mu isporučena plaćena roba, vršeno je uslovljavanje potrošača prilikom kupovine proizvoda, nevraćanje kusura u apoenima manjim od pet centi, naplaćivanje kesa za nošenje sa logotipom firme i dr.

Preko Centralnog informacionog sistema za zaštitu potrošača (www.potrosac.me), zaprimljene su 204 žalbe potrošača i jedno pitanje potrošača, na koje je Tržišna inspekcija dala odgovor.

Po inicijativama, kojih je bilo 569, prijavljena je 591 nepravilnost, koje su se odnosile na: nelegalan rad (189), neizdavanje računa o kupovini proizvoda (154), neisticanje cijena i obmanjujuće oglašavanje (48), neisticanje obavještenja o robi (44), a ostalo (156) se odnosilo na promet robe bez dokaza o porijeklu, neisticanje firme na prodajnom objektu, nepoštovanje radnog vremena, prodaju robe na trotoaru ispred objekta, nepoštenu

poslovnu praksu, neoznačavanje polovne robe u prometu, kvalitet goriva, zahtjeve za davanje mišljenja i dr..

Od ukupno 1.228 primljenih inicijativa (uključujući i žalbe potrošača), 62 su proslijeđene drugom nadležnom organu na postupanje, dok je u 28 slučajeva podnosilac odustao od podnesene prijave, tako da je Tržišna inspekcija postupila po 1.138 inicijativa koje su riješene na sljedeći način: povraćaj novca (71 slučaj), zamjena robe za novu (67 slučajeva), otklanjanje nedostatka na robi (49 slučaja), smanjenje cijene (29 slučajeva), a u 225 slučajeva inicijative su riješene na drugi način (potrošaču omogućena kupovina proizvoda u tačnoj mjeri i količini; potrošaču omogućena kupovina proizvoda po objavljenim uslovima prodaje, potrošaču su obezbijeđeni tačni podaci o proizvodu, potrošaču je omogućeno pružanje javne usluge uključenjem na distributivnu mrežu u toku postupka u kojem se račun osporava, potrošaču je predata dokumentacija koja prati robu u prometu, potrošaču je isporučena plaćena roba; potrošaču je vraćen kusur u apoenima manjim od pet centi). U 31 slučaju inicijativa je djelimično prihvaćena, u 26 slučajeva inspektori su uputili potrošača da svoje pravo zaštite zatraži u sudskom postupku, dok su u 587 slučajeva inspektori inicijative odbili kao neosnovane, a u 53 slučajeva inspektori su dali mišljenja.

Za utvrđene nepravilnosti (472) inspektori su preduzeli mjeru ukazivanja u 295 slučaja, po kojima su subjekti nadzora postupili, a u 177 slučajeva je doneseno rješenje za otklanjanje nepravilnosti. Izdato je 244 prekršajnih naloga i podnijeto 6 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Ostale aktivnosti

Registar prijava trgovine: U skladu sa Zakonom o unutrašnjoj trgovini i Pravilnikom o sadržini prijave trgovine i registra za vođenje evidencije trgovaca, Tržišna inspekcija vodi Registar prijave trgovine (za trgovinu za koju posebnim zakonom nije propisana drugačija procedura za početak obavljanja djelatnosti). Prijave su zaprimane i evidentirane u svim kancelarijama Tržišne inspekcije u Crnoj Gori, od strane inspektora po utvrđenom rasporedu, a u kancelariji u Podgorici to je bila obaveza dežurnog inspektora. Tokom izvještajne godine primljene su ukupno 1.332 prijave trgovine i 788 prijava o promjeni podataka koje se odnose na odjavu trgovine. Na kraju 2019. godine, broj aktivnih prijava trgovine u registru prijava je 31.737.

Tržišna inspekcija je *Kontakt tačka sistema za brzu razmjenu informacija o opasnim proizvodima* (kompatibilan sa EU RAPEX sistemom), u koji je uključeno više inspekcija (koje se bave nadzorom na tržištu) Uprave za inspekcijske poslove i drugih organa (Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, Uprava za bezbjednost hrane), kao i Uprava carina. Sistem funkcioniše u skladu sa Uredbom o načinu rada sistema brze razmjene informacija o proizvodima koji predstavljaju rizik. Tržišna inspekcija, kao Kontakt tačka sistema, pratila je podatke o opasnim proizvodima, koji su se nedjeljno objavljivali u bazi podataka RAPEX sistema,

dostavljala relevantne informacije drugim organima tržišnog nadzora i razmjenjivala podatke sa Upravom carina, dok je u dijelu svoje nadležnosti tržišnog nadzora vršila provjeru eventualnog prisustva opasnih proizvoda na tržištu (više podataka u dijelu *Bezbjednost proizvoda*). Treba istaći da još uvijek sve inspekcije nijesu aktivne u ovom sistemu.

Tržišna inspekcija je i kontakt tačka *Regionalne mreže za razmjenu informacija o opasnim proizvodima koji predstavljaju rizik*, pa je razmjenjivala informacije o opasnim proizvodima pronađenim na tržištu sa zemljama u regionu, o čemu je više podataka u dijelu *Bezbjednost proizvoda*.

Internet stranica: Tržišna inspekcija, preko svog Web sajta (www.ti.gov.me), plasira razne informacije u vezi sa sprovođenjem nadzora iz svoje nadležnosti. Preko ovog sajta potrošači su se mogli informisati o svojim pravima prilikom kupovine robe i usluga, kao i o načinu njihovog ostvarivanja i zaštite. Na pripremljenom obrascu mogli su dostaviti žalbu, postaviti pitanje, obavijestiti o nepravilnostima na tržištu i dati druge inicijative. Web sajt koristili su i poslovni subjekti, kako bi se informisali o propisanim obavezama u vršenju djelatnosti, u kojima je nadležna Tržišna inspekcija, postavljali su pitanja i tražili mišljenja od značaja za njihovu djelatnost.

Pored nacionalnih propisa iz nadležnosti Tržišne inspekcije, na web sajtu se mogu pronaći i važni propisi Evropske unije, planovi, aktivnosti, izvještaji o radu i dr. Takođe, objavljuju se i informacije o opasnim proizvodima koje su tržišni inspektori našli na tržištu, kao i informacije o preduzetim mjerama za njihovo uklanjanje sa tržišta, uključujući i mjeru opoziva opasnog proizvoda, ako je već dospio do potrošača.

Ova inspekcija je preko sajta www.potrosac.me redovno informisala javnost o nađenim opasnim proizvodima.

Koordinaciono tijelo za tržišni nadzor: Tržišna inspekcija je obavlja administrativno-tehničke poslove za ovo tijelo. U izvještajnom periodu održane su dvije sjednice, na kojima su razmatrana pitanja iz nadležnosti ovog tijela, utvrđena Zakonom o nadzoru proizvoda na tržištu i Odlukom o obrazovanju ovog tijela. Na sjednicama su, pored realizacije zaključaka sa prethodne sjednice, razmatrani Predlog opšteg programa nadzora proizvoda na tržištu za 2020. godinu i Izvještaj o realizaciji Opšteg programa nadzora proizvoda na tržištu za period januar – oktobar 2019. godine (u cilju blagovremene pripreme godišnjeg izvještaja). Ovo tijelo je, na osnovu sektorskih programa, usvojilo Opšti program nadzora proizvoda na tržištu za 2020.godinu, koji je objavljen na web sajtu Uprave za inspeksijske poslove i Tržišne inspekcije 25.12.2019. godine. Takođe, razmatrana je i inicijativa za izmjenu i dopunu Uredbe o utvrđivanju grupa proizvoda nad kojima se vrši nadzor proizvoda na tržištu, kao i Informacija o seminarima, radionicama i drugim oblicima edukacije predstavnika organa nadležnih za tržišni nadzor, u okviru projekata podrške za period januar – oktobar 2019. godine.

Može se zaključiti da je Tržišna inspekcija u izvještajnoj godini realizovala planirane aktivnosti, u skladu sa raspoloživim resursima.

Za podizanje nivoa efikasnosti inspeksijskog nadzora, potrebno je dalje unapređivati pravni okvir, kadrovske i tehničke resurse, saradnju organa i saradnju sa privrednim subjektima i potrošačima i njihovim asocijacijama.

U tom cilju potrebno je nastaviti sa: inicijativama za izmjenu i dopunu pojedinih zakona i podzakonskih akata; jačanjem – podmlađivanjem kadrovskih kapaciteta inspekcije, imajući u vidu da je jedan broj inspektora pred penzijom i da još uvijek nije popunjen planirani broj inspektora u tehničkom nadzoru (kontrola bezbjednosti proizvoda na tržištu), pri čemu treba voditi računa o potrebnim specijalističkim zanimanjima; usavršavanjem znanja inspektora za pojedine oblasti nadzora; usavršavanjem Informacionog sistema Tržišne inspekcije, posebno sa novim modulom za praćenje nadzora iz oblasti prava intelektualne svojine, dalje usavršavati i tehnički dorađivati, za nove nadležnosti u nadzoru i obezbijediti uslove za njegovo redovno održavanje; unaprijeđivanjem neophodnih tehničkih uslova sredstava za rad (adekvatan kancelarijski prostor i tehnička sredstva); motivacijom zaposlenih putem adekvatne zarade i stimulisanja rezultata rada, te obezbijedivanjem podrške u rješavanju stambenih potreba zaposlenih i dr.

2. Turistička inspekcija

U Turističkoj inspekciji sistematizovana su i popunjena 24 radna mjesta inspektora, zajedno sa glavnim inspektorom (pravni fakultet - osam, ekonomski - šest, prirodno-matematički - šest, turistički - tri i antropološki - jedan). Od ukupnog broja zaposlenih, osam je sa mjestom rada u Podgorici, Cetinju i Danilovgradu, dok su ostali raspoređeni u drugim gradovima: Bijelo Polje - 1, Kolašin i Mojkovac - 1, Petnjica, Rožaje - 1 Berane, Andrijevica i Plav - 1, Žabljak i Pljevlja - 1, Nikšić, Plužine i Šavnik - 2, Ulcinj - 2, Bar - 1, Budva - 2, Tivat - 1, Kotor - 1 i Herceg Novi - 2.

Nadležnosti

Pored Zakona o turizmu i ugostiteljstvu, i više od 20 pravilnika donijetih na osnovu njega, turistički inspektori kontrolišu sprovođenje i sljedećih zakona: Zakon o skijalištima, Zakon o raftingu, Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, Zakon o zaštiti potrošača, Zakon o autorskom i srodnim pravima, Zakon o primjeni propisa kojima se uređuje zaštita prava intelektualne svojine, Zakon o zabrani diskriminacije, Zakon o kretanju lica sa invaliditetom uz pomoć psa pomagača.

Inspekcijski nadzor

Turistička inspekcija je u oblasti turizma i ugostiteljstva, u izvještajnoj godini, izvršila ukupno 9.554 inspekcijskih pregleda, u kojima je utvrđeno 4.687 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	9.554
- redovni	8.520
- po inicijativi	634
- kontrolni	400
Broj utvrđenih nepravilnosti	4.687
Broj ukazivanja	2.811
Broj rješenja	537
Broj prekršajnih naloga	2.358
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	1.101.030,00€
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	117
Broj krivičnih prijava	2

Utvrđene nepravilnosti: U izvršenim inspekcijskim pregledima inspektori su utvrdili 4.687 nepravilnosti, i to: 3.916 u oblasti ugostiteljstva i 771 u oblasti turističke djelatnosti (više pod naslovom *Nadzor po oblastima*).

Preduzete upravne i druge mjere: Za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti inspektori su u 2.811 slučajeva izrekli mjeru ukazivanja i izdali 537 rješenja, od čega 233 o otklanjanju nepravilnosti i 304 rješenja o zabrani obavljanja djelatnosti (69 rješenja o pečačenju objekata).

Izvršenje rješenja: U izvještajnoj godini, od 537 donesenih rješenja izvršeno je 531 (462 dobrovoljno i 69 prinudno), dok za šest rješenja nije dospio rok za izvršenje.

Podneseno je devet žalbi na rješenja, od kojih je u tri slučaja inspektor izmijenio rješenje, dok je u postupku kod drugostepenog organa u šest slučajeva poništeno rješenje u cjelini. Takođe, u izvještajnoj godini, u postupku kod drugostepenog organa je riješena i jedna žalba iz prethodnog perioda, kojom je rješenje poništeno u cjelini. Razlozi za poništenje rješenja su: nepozivanje na propis na osnovu kojeg je rješenje donijeto, nedavanje roka za izjašnjenja stranke, nenadležnost u sprovođenju postupka, neodređivanje roka subjektu nadzora da uskladi poslovanje sa zakonom.

Prekršajna odgovornost: Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali 2.358 prekršajnih naloga sa novčanim iznosima u ukupnom iznosu od 1.101.030,00€, od čega: pravnom i odgovornom licu u pravnom licu 1.648 naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 832.000,00€, a ostalo za preduzetnika i fizičko lice.

U izvještajnom periodu naplaćena su ukupno 1.802 prekršajna naloga što je 76, 42% od broja izdatih. Za 136 prekršajnih naloga podneseni su zahtjevi za sudsko odlučivanje, po kojima je u 38 slučajeva donijeto rješenje od kojih je 30 novčanih kazni (u 18 slučajeva ispod propisanog minimuma), u tri slučaja okrivljeni su oslobođeni krivice, u četiri slučaja prekršajni nalog je stavljen van snage, dok je u jednom slučaju obustavljen postupak, a 98 zahtjeva je u postupku.

Turistički inspektori su za veći broj prekršajnih naloga, koji su postali konačni i izvršni (252), Centralnoj banci i poslovnim bankama podnijeli naredbe o prinudnoj naplati.

Pored izdatih prekršajnih naloga, inspektori su područnim sudovima za prekršaje podnijeli 117 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka (kojima su obuhvaćena 123 prekršaja), od čega 59 protiv pravnih lica (i odgovornog lica u pravnom licu) i 58 protiv fizičkog lica.

Od strane nadležnih sudova za prekršaje u izvještajnom periodu riješeno je 26 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, po kojima su izrečene novčane kazne (u 11 slučajeva ispod propisanog minimuma). Iznos izrečenih novčanih kazni u prekršajnim postupcima sa troškovima postupka je 13.150,00€.

Podnijete su dvije krivične prijave protiv odgovornih lica zbog povreda službenog pečata.

Nadzor po oblastima

Ugostiteljstvo: Kada je u pitanju ugostiteljska djelatnost, posebna pažnja je posvećena nepravilnostima koje su bile izražene tokom prethodne godine, pa su kontrole bile usredsređene na: posjedovanje odobrenja za rad za odgovarajuću vrstu ugostiteljske djelatnosti; izdavanje fiskalnih računa gostima; normative namirnica za usluge hrane koje su navedene u cjenovniku; svojstva i kvalitet proizvoda koji su predmet usluge (deklaracije proizvoda); evidenciju gostiju kod ugostiteljskih objekata za pružanje usluga smještaja; zaštitu autorskih i srodnih prava; upotrebu duvanskih proizvoda u ugostiteljskim objektima i dr.

Nadzor ugostiteljskih objekata vršen je kontinuirano, ali su aktivnosti Inspekcije u ovoj oblasti pojačane tokom ljetnje i zimske turističke sezone, kada je organizovan i zajednički inspekcijски nadzor od strane više nadležnih inspekcija (Turističke, Sanitarne, Inspekcije rada).

Nepravilnosti u oblasti ugostiteljstva (3.916) odnosile su se na:

Nepravilnost	Broj
neispunjavanje minimalno-tehničkih uslova	589
neutvrđeni ili neistaknuti cjenovnici usluga	437
neutvrđeni normativi hrane i pića	318
rad bez odobrenja	120

nevođenje knjige žalbi	471
neisticanje vrste i kategorije objekta	212
neposjedovanje obavještenja o svojstvima, kvalitetu, deklaraciji i sl.	50
neizdavanje fiskalnih računa	308
nedržanje odobrenja za rad u objektu	182
neistaknuta tabla sa oznakom kategorije	70
neposjedovanje akta o kategorizaciji u ugostiteljskom objektu	16
privremenom/trajnom prestanku obavljanja djelatnosti nije obavijestio nadležni organ	24
neisticanje iznosa boravišne takse	128
neutvrđen kućni red	23
neosiguranje gostiju	34
ne ažurno vođenje knjige domaćih i stranih gostiju	52
o promjeni podataka nije obavijestio nadležni organ	11
točenje alkoholnih pića maloljetnim licima	3
neisticanje oznake „zabranjeno točenje alkohola maloljetnim licima“	28
neprimanje zakonskih sredstava plaćanja	80
javno oglašavanje suprotno rješenju o obavljanju djelatnosti	87
neuredne prostorije	10
autorska i srodna prava	8
duvanski proizvodi	600
ostalo	55
Ukupno	3.916

Tokom 2019. godine, zbog neposjedovanja odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti, izdato je 118 rješenja o zabrani rada, od kojih se 69 odnosi na pečaćenje objekata. Ostalih 49 rješenja o zabrani se odnosi na ugostiteljske objekte koji nijesu mogli biti zapečaćeni kao što su: plažni barovi, zatim ugostiteljski objekti u kojima se obavlja i druga djelatnost (pekare, igre na sreću, trgovinska djelatnosti). Donijeta su i dva rješenja o otklanjanju nepravilnosti kod subjekata nadzora koji su proširili svoju djelatnost. Za ovaj prekršaj inspektori su izdali 132 prekršajna naloga u ukupnom iznosu od 62.900,00€ i podnijeli 9 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

U dva slučaja izdato je i rješenje o zabrani obavljanja djelatnosti ugostiteljima koji su točili alkohol maloljetnim licima. Nadzor po ovom osnovu je vršen sa Upravom policije (Odjeljenje za maloljetničku delikvenciju i Odjeljenje za javni red i mir) i to u jutarnjim časovima, za vrijeme dnevnog odmora učenika, u objektima lociranim pored škola, kao i u kasnim večernjim satima, uglavnom vikendom, u noćnim klubovima i diskotekama. Za ovaj prekršaj inspektori su izdali 3 prekršajna naloga u ukupnom iznosu od 2.500,00€. Odredbama Zakona o turizmu i ugostiteljstvu, od aprila 2019. nadzor po ovom osnovu, vrši nadležni organ lokalne uprave.

Najveći broj nepravilnosti (437) se odnosi na: neutvrđene, neistaknute i cjenovnike nedostupne gostima, kao i različito iskazane cijene usluga u cjenovniku u odnosu na registar kasu. Jedan broj ugostitelja, koji je pružao usluge smještaja, nije istakao iznos boravišne takse i osiguranja u cjenovniku usluga (128), a gosti su uredno platili taksu zajedno sa cijenom smještaja. Za ove prekršaje inspektori su izdali 188 prekršajnih naloga u ukupnom iznosu od 85.600,00€.

U 50 slučajeva utvrđena je nepravilnost pružanja usluga pića i gotovih proizvoda koji nijesu bili označeni u skladu sa propisima kojima se uređuje bezbjednost hrane (istekli rokovi trajanja i nepotpune deklaracije proizvoda), pri čemu su izdali 38 prekršajnih naloga u ukupnom iznosu od 28.700,00€.

Veliki broj nepravilnosti (318) se odnosio na neutvrđene normative hrane, pića i napitaka koji su se usluživali u ugostiteljskim objektima. Naime, ovi proizvodi su usluživani gostima u količini koja je bila ispod one koja je iskazana u zvaničnim normativima i cjenovnicima. Za ovaj prekršaj inspektori su izdali 153 prekršajna naloga u ukupnom iznosu od 77.700,00€.

Po osnovu Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, Turistička inspekcija je u prethodnoj godini izvršila 3.105 kontrola, pri čemu je konstatovano 600 nepravilnosti, koje su sankcionisane sa 514 prekršajnih naloga u novčanom iznosu od 153.150,00€. Inspektori su podnijeli i 31 zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka. Nepravilnosti su se odnosile na neisticanje oznake o zabrani upotrebe duvanskih proizvoda u zatvorenom prostoru ugostiteljskog objekta ili konzumiranje duvanskih proizvoda u ugostiteljskim objektima.

Turističke usluge: Kada je u pitanju turistička djelatnost, nadzor je bio usmjeren na: kontrolu ispunjenosti minimalno-tehničkih uslova i organizovanje spasilačke službe na kupalištima; pružanje rafting usluga u dijelu posjedovanja licence i osiguranja gostiju; nadzor turističkih agencija, turističkih vodiča, turističkih pratilaca i animatora; zatim na obezbjeđenje garancije banke ili osiguravajuće kuće za slučaj nastanka i nadoknade štete putniku, na zaključivanje ugovora između turističkih agencija i putnika, pružanje usluga prema utvrđenom programu putovanja i dr.

U oblasti turističke djelatnosti (turističke agencije, turistički vodiči, rafting, kupališta, skijališta) utvrđene nepravilnosti (771) su se odnosile na sljedeće:

Nepravilnost	Broj
rad bez odobrenja	250
neorganizovanje spasilačke službe	100
neoslobođenost 50% plaže od plažnog mobilijara	39
oglašavanje i reklamiranje	26
kupalište nije uređeno prema skici	18
neisticanje cjenovnika usluga	62

neispunjavanje uslova na kupalištu	21
neizdavanje fiskalnih računa	8
uređenost i opremljenost kupališta	39
nevođenje evidencije o realizovanim putovanjima	4
nevođenje knjige žalbi	8
ostalo	196
UKUPNO	771

Svim zakupcima kupališta, koji nijesu posjedovali ugovor zaključen sa JP za upravljanje morskim dobrom i odobrenje za rad od nadležnog opštinskog organa, izdata su rješenja o zabrani obavljanja djelatnosti i 129 prekršajnih naloga u ukupnom iznosu od 64.300,00€. Najveći broj primjedbi gostiju, kao i utvrđenih nepravilnosti na kupalištima, odnosio se na neoslobođenost jedne polovine plaže od plažnog mobilijara, pa su inspektori zakupce novčano sankcionisali prekršajnim nalogima (45) u ukupnom iznosu od 20.700,00€. Nepravilnosti u radu spasilačke službe na kupalištima, sankcionisane su prekršajnim nalogima (142) u ukupnom iznosu od 80.400,00€.

U nadzoru rada turističkih agencija posebna pažnja je posvećena oglašavanju i reklamiranju ove djelatnosti putem društvenih mreža i štampanih medija, u cilju sprječavanja nelegalnog obavljanja ove djelatnosti. Inspektori su identifikovali 26 nelegalnih subjekata kojima su izdali 17 prekršajnih naloga u ukupnom iznosu od 12.700,00€.

Za rad turističkih agencija veže se i nadzor turističkih vodiča, koji su posebno kontrolisani na Cetinju, u Kotoru i Budvi. Na ovim lokacijama zatečeno je 8 turističkih vodiča koji su vodili grupe i obavljali poslove bez licence, pa su ih inspektori novčano sankcionisali u ukupnom iznosu od 1.200€. Kod velikog broja stranih vodiča, prije novčanog sankcionisanja, inspektori su djelovali preventivno, tj. upozoravali su ih da svoju djelatnost usklade sa propisima Crne Gore.

Iskustvo inspektora sa terena pokazuje da je siva ekonomija najzastupljenija u oblasti pružanja turističkih usluga na plovnim objektima. Ovaj problem je posebno izražen u Virpazaru - Skadarskom jezeru, Perastu i luci Kotor. Ove usluge pružaju fizička lica koja nijesu registrovana za prevoz putnika brodom, odnosno nijesu prijavili svoju djelatnost nadležnom organu lokalne uprave i ne posjeduju osiguranje gostiju. Zbog navedenog prekršaja, inspektori su izdali 76 prekršajnih naloga u ukupnom iznosu od 44.920,00€ i podnijeli 47 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka. U ovom segmentu nadzora inspektorima je pružana podrška od strane drugih organa: Uprave policije – Sektora granične policije i Odjeljenja za javni red i mir – Kotor, Lučke kapetanije - Kotor, Uprave pomorske sigurnosti, AD „Luka Kotor” i Nacionalnog parka „Skadarsko jezero”. Kao rezultat nadzora, prema podacima Sekretarijata za privredu opštine Kotor, ove godine je izdato 40 odobrenja za rad (prošle godine 25), odnosno legalizovano je 78 brodova.

Inspekcija je izvršila 46 pregleda u oblasti raftinga na lokacijama: Šćepan Polje i Đurđevića Tara, pri čemu su konstatovane dvije nepravilnosti za koje su izdata dva prekršajna naloga u novčanom iznosu od 400,00€. Ovaj segment turističke ponude naše zemlje, sa stanovišta Turističke inspekcije, bio je dosta uređen.

Postupanje po inicijativama: Prioritet u radu Turističke inspekcije predstavljale su inicijative - žalbe/primjedbe gostiju, građana i svih nezadovoljnih korisnika usluga, koji su prošle godine dali ukupno 1.022 primjedbe na rad ugostiteljskih i turističkih subjekata. Najveći broj primjedbi odnosio se na prisustvo "sive ekonomije" na tržištu (postojanje nelegalnih ugostiteljskih objekata -201, neizdavanje fiskalnih računa - 186, plovni objekti bez odobrenja - 74), zatim na: rad zakupaca kupališta (174), konzumiranje duvanskih proizvoda u ugostiteljskim objektima (140).

Pored navedenog, gosti su se žalili i na: kvalitet pružene usluge turističkih agencija (44), kvalitet usluge u oblasti ugostiteljstva (19), točenje alkohola maloljetnim licima (14), evidenciju gostiju (6), neistaknute cijene (13) i minimalno tehničke uslove (21). Bilo je i žalbi čije rješavanje nije u nadležnosti Turističke inspekcije, kao što su privatni smještaj (48), buka iz ugostiteljskih objekata (15), ski oprema (1), rent a car (1), pa su iste prosljeđene nadležnim organima na dalje postupanje. Ostale primjedbe (65) su se odnosile na turističke vodiče, skutere, skijališta i dr.

Treba istaći da je tokom zimske turističke sezone, na svakom skijalištu bio prisutan po jedan inspektor, koji je pratio stanje na skijalištu, preduzimao mjere prema prekršiocima i uticao da se uočene nepravilnosti otklone. Takođe, u svakom ski centru vidno je bio istaknut plakat sa natpisom: **"TURISTIČKA INSPEKCIJA U FUNKCIJI SKI GOSTA"** sa brojem telefona dežurnog inspektora, tako da su posjetioci mogli da kontaktiraju inspektora odmah, po nastanku problema, obrazlože svoje nezadovoljstvo i ostvare prava, koja im pripadaju kao korisnicima ski usluga.

Na osnovu iskustva iz prethodnih sezona zaključuje se da je veliki dio "sive zone" zastupljen u nautičkom turizmu, tj. veliki broj plovnih objekata nema prijavu djelatnosti prevoza putnika kod sekretarijata za privredu. Zato je neophodno u pojačanom nadzoru u sezoni posebnu pažnju usmjeriti na plovila (na moru i Skadarskom jezeru).

S obzirom da je nadležnost u dijelu nadzora privremenih objekata u zoni morskog dobra izmijenjenim zakonom prenijeta sa Turističke inspekcije na lokalnu inspekciju, koja nije bila kadrovski pripremljena za nadzor u ovoj oblasti, može se konstatovati da određeni broj ovih objekata, uključujući i plažne barove, u ljetnjoj sezoni 2019. nije kontrolisan u potpunosti. Zbog toga je veliki broj subjekta duži period ljeta radio nelegalno, tj. bez odobrenja i neophodne dokumentacije. Takođe, zapažanja inspektora su da u ugostiteljskim objektima ima ponude proizvoda sa isteklim rokom trajanja proizvoda, neurednih prostorija za pripremanje hrane, što takođe, od prošle godine, nije u nadležnosti Turističke inspekcije.

U cilju unapređivanja nadzora u oblasti turizma i ugostiteljstva potrebna je dalja edukacija turističkih inspektora i njihovo tehničko opremanje. Pojava novih oblika obavljanja turističkih djelatnosti, savremeni način komunikacije sa posjetiocima, kao i razvoj informacionih tehnologija u svim oblastima, pa i u oblasti turizma, posebno na to obavezuju. Bilo bi korisno uspostaviti saradnju sa inspekcijama iz regiona i drugih država, kao i realizovati posjetu sajmovima turizma.

U cilju podsticanja inspektora na bolje rezultate rada, potrebno je uspostaviti određene oblike stimulacije.

3. Inspekcija rada

Broj sistematizovanih radnih mjesta za inspektore rada je 53 (37 za oblast radnih odnosa, uključujući i glavnu inspektorku i 16 za oblast zaštite i zdravlja na radu). Zaposlena su ukupno 42 inspektora, od čega je 32 za oblast radnih odnosa, uključujući i glavnu inspektorku (svi dipl. pravnici) i 10 za oblast zaštite i zdravlja na radu (dipl. ing. različitih tehničko-tehnoloških struka).

Od ukupnog broja zaposlenih inspektora rada, 11 je sa mjestom rada u Podgorici (glavna inspektorka rada, osam inspektora rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja i dva inspektora rada za oblast zaštite i zdravlja na radu), dok su ostali raspoređeni u drugim gradovima: Cetinje 1 (jedan inspektor rada za oblast radnih odnosa), Nikšić 4 (tri inspektora rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja i jedan inspektor rada za oblast zaštite i zdravlja na radu), Budva 3 (dva inspektora rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja i jedan inspektor rada za oblast zaštite i zdravlja na radu), Ulcinj 2 (dva inspektora rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja), Bar 3 (dva inspektora rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja i jedan inspektor rada za oblast zaštite i zdravlja na radu), Tivat 2 (jedan inspektor rada za oblast radnih odnosa i jedan inspektor rada za oblast zaštite i zdravlja na radu), Herceg Novi 3 (dva inspektora rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja i jedan inspektor rada za oblast zaštite i zdravlja na radu), Bijelo Polje 4 (tri inspektora rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja i jedan inspektor rada za oblast zaštite i zdravlja na radu), Mojkovac 1 (jedan inspektor rada za oblast radnih odnosa), Berane 3 (dva inspektora rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja i jedan inspektor rada za oblast zaštite i zdravlja na radu), Rožaje 2 (dva inspektora rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja), Plav 1 (jedan inspektor rada za oblast radnih odnosa), Pljevlja 1 (jedan inspektor rada za oblast zaštite i zdravlja na radu), Žabljak 1 (jedan inspektor rada za oblast radnih odnosa).

Nadležnosti

Inspekcija rada sprovodi nadzor nad primjenom: Zakona o radu, Zakona o strancima, Zakona o štrajku, Zakona o reprezentativnosti sindikata, Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, Zakona o volonterskom radu, Zakona o zabrani zlostavljanja na radu, Zakona o rodnoj ravnopravnosti, Zakona o zabrani diskriminacije, Zakona o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom, Zakona o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem, Zakona o zaštiti građana Crne Gore na radu u inostranstvu, Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, Zakona o sigurnosti pomorske plovidbe i Zakona o zaštiti i zdravlju na radu. Ova inspekcija vrši i nadzor nad primjenom Opšteg kolektivnog ugovora, granskih kolektivnih ugovora, kolektivnih ugovora kod poslodavca i drugih podzakonskih akata kojima se uređuje oblast radnih odnosa, zapošljavanja i zaštite i zdravlja na radu.

Inspekcijski nadzor

Prioritetan zadatak Inspekcije rada u izvještajnoj godini bio je suzbijanje sive ekonomije na tržištu rada (neformalno zapošljavanje i neplaćeni rad kod formalno zaposlenih) i obezbjeđivanje bezbjednog radnog mjesta, sa aspekta zaštite i zdravlja na radu.

U izvještajnoj godini inspekcijski nadzor u oblasti *radnih odnosa i zapošljavanja* vršen je posebno u dijelu sprovođenja mjera za ostvarivanje prava zaposlenih na rad i po osnovu rada (redovna isplata zarada, naknada zarada i drugih primanja, odmori i odsustva, radno vrijeme, posebna zaštita žena, omladine i lica sa invaliditetom i zaštita u slučaju prestanka radnog odnosa), kao i kontrole zakonitosti zapošljavanja.

U dijelu *zaštite i zdravlja na radu*, pažnja je posvećena kontroli: obezbjeđivanja mjera zaštite i zdravlja na radu, odnosno uslova na radu koji ne dovode do povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom, usklađivanja normativnih akata sa odredbama Zakona o zaštiti i zdravlju na radu, obezbjeđivanja pregleda i ispitivanja sredstava za rad i ispitivanja uslova radne sredine u propisanim rokovima, osposobljavanja zaposlenih za bezbjedan rad, obezbjeđivanja specijalističkih zdravstvenih pregleda zaposlenih koji rade na radnim mjestima sa posebnim uslovima rada, odnosno povećanim rizikom, organizovanja poslova zaštite i zdravlja na radu kod poslodavca, vođenja evidencija iz zaštite i zdravlja na radu, nabavke, izdavanja i obezbjeđivanja sredstava i opreme lične zaštite na radu, kolektivnog osiguranja zaposlenih, preduzimanja potrebnih mjera i određivanja zaposlenih za pružanje prve pomoći, zaštite od požara i evakuacije zaposlenih i donošenja akta o procjeni rizika.

U izvještajnom periodu Inspekcija rada izvršila je ukupno 11.430 inspekcijskih pregleda (u oblasti radnih odnosa i zapošljavanja 8.128 i u oblasti zaštite i zdravlja na radu 3.302), u kojima je utvrdila ukupno 6.548 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Inspekcijski pregledi i mjere	Za oblast radnih odnosa i zapošljavanja	Za oblast zaštite i zdravlja na radu	UKUPNO
Broj inspekcijskih pregleda	8.128	3.302	11.430
- redovni	5.461	2.051	7.512
- po inicijativi	1.520	53	1.573
- po zahtjevu (prijava o povredi na radu)	-	27	27
- kontrolni	1.147	1.171	2.318
Broj utvrđenih nepravilnosti	3.027	3.521	6.548
Broj ukazivanja	1.307	1.089	2.396
Broj rješenja	19	132	151
Broj donijetih zaključaka	883	995	1.878
Broj prekršajnih naloga	2.753	956	3.709
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	1.367.390,00€	287.440,00€	1.654.830,00€
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	3	1	4

Najviše inspekcijskih pregleda izvršeno je u: uslugama smještaja i ishrane, trgovini i autoservisima, građevinarstvu i ostalim uslužnim djelatnostima³.

Inspekcijski pregledi po djelatnostima

Djelatnost	Broj	%
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	59	0,52
Državna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje	5	0,04
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	47	0,41
Građevinarstvo	1.578	13,81
Informisanje i komunikacije	32	0,28
Obrazovanje	274	2,40
Ostale uslužne djelatnosti ⁴	4.057	35,49
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	41	0,36
Prerađivačka industrija	294	2,57
Saobraćaj i skladištenje	169	1,48
Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	36	0,31
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	38	0,33

³ Razvrstano po Metodologiji MONSTAT-a

⁴ Ugostiteljstvo bez hotela i restorana i zanatstvo

Trgovina na veliko i trgovina na malo, popravka motornih vozila i motocikala	1.662	14,54
Umjetnost, zabava i rekreacija	286	2,50
Usluge smještaja i ishrane	2.341	20,48
Vađenje ruda i kamena	6	0,05
Zdravstvena i socijalna zaštita	181	1,58
Ostalo	324	2,83

Utvrđene nepravilnosti: Od ukupnog broja utvrđenih nepravilnosti (6.548), na *oblast radnih odnosa i zapošljavanja* odnosi se 3.027, a na *oblast zaštite i zdravlja na radu* 3.521 nepravilnost.

Najčešće nepravilnosti koje su utvrđene u *oblasti radnih odnosa i zapošljavanja* su: angažovanje lica za obavljanje određenih poslova kod poslodavca bez zaključenog ugovora o radu i neprijavlivanje na obavezno socijalno osiguranje, radno angažovanje stranaca bez prethodno pribavljene dozvole za boravak i rad, ili potvrde o prijavi rada i transformacija ugovora o radu (71%); kašnjenje u isplati zarada i uplati doprinosa za obavezno socijalno osiguranje (u slučajevima kad je isplaćena neto zarada, ali ne i doprinosi, obavještavana je Poreska uprava) i neuručivanje obračuna zarada zaposlenima (5%); nedonošenje pisane odluke o rasporedu radnog vremena zaposlenih, o rasporedu zaposlenih po smjenama, kao i neutvrđivanje rasporeda sedmičnog odmora (18,15%), dok se ostalih 5,85% odnosilo na druge vrste nepravilnosti.

Podaci o broju zatečenih lica u nezakonitom radu:

Broj lica zatečenih u nezakonitom radu	1.981	Stranci: 1.296 Crnogorski državljani: 685
Broj lica koji su zasnovali radni odnos u skladu sa zakonom (po nalogu inspektora rada)	603	Stranci: 206 Crnogorski državljani: 397

(više u podnaslovu *Efekti nadzora*)

Najčešće nepravilnosti koje su utvrđene u *oblasti zaštite i zdravlja na radu* su: poslodavac ne nabavlja i ne izdaje na upotrebu zaposlenima sredstva za rad neophodna za njihovo radno mjesto sa stručnim nalazom i ocjenom da su na njima obezbijeđene propisane mjere zaštite na radu (25,31%); poslodavac nije nabavio, izdao na upotrebu i nije obezbijedio korišćenje sredstava i opreme lične zaštite na radu (6,08%); rad zaposlenih bez uvjerenja o osposobljenosti za bezbjedan rad i bez ljekarskih uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti za radna mjesta sa posebnim uslovima rada, odnosno povećanim rizikom (19,45%); nevođenje evidencija iz oblasti zaštite i zdravlja na radu (8,24%); poslodavac nije preduzeo potrebne mjere i nije odredio zaposlene za pružanje prve pomoći, zaštitu od požara i evakuaciju zaposlenih (4,29%), kao i neposjedovanje akta o procjeni rizika za sva radna mjesta (5,51%), dok se ostalo odnosi na druge vrste nepravilnosti.

U toku 2019. godine je izvršeno ukupno 27 uviđaja povreda na radu i to: sedam smrtnih i 20 teških, što je smanjenje čak za 61,43% u odnosu na 2008.godinu, kada je zabilježen najveći broj povreda na radu (smanjenje smrtnih povreda je 41,67%, a teških povreda na radu 64,91%). Nadzorom je konstatovano da je najčešći uzrok povreda na radu: neprimjenjivanje mjera zaštite i zdravlja na radu (pad sa visine ili u dubinu, udar električne struje, udar/prignječenje trupca), angažovanje lica koja nijesu osposobljena za bezbjedan rad na poslovima koje obavljaju i kod kojih nije izvršena prethodna provjera zdravstvene sposobnosti; dotrajalost sredstava za rad, kao i upotreba istih bez prethodnog pregleda i ispitivanja, odnosno bez pribavljenih stručnih nalaza od ovlašćenih organizacija za poslove zaštite i zdravlja na radu. Ukoliko je utvrđena neposredna opasnost po život ili je ugroženo zdravlje zaposlenih, izricana je mjera zabrane rada ili zabrana upotrebe sredstava za rad na kojima se desila povreda, preduzimane su druge mjere i radnje iz nadležnosti Inspekcije rada, a izvještaji o povredi na radu su dostavljeni nadležnim sudskim organima ili tužilaštvu.

Preduzete upravne mjere: U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti (6.548) izrečeno je 2.396 mjera ukazivanja. Takođe je donijeto 151 rješenje od kojih se: 114 odnosi na otklanjanje nepravilnosti (19 iz oblasti radnih odnosa i zapošljavanja i 95 iz oblasti zaštite i zdravlja na radu), a 37 na privremenu zabranu rada (iz oblasti zaštite i zdravlja na radu, i to zbog neposredne opasnosti po život i zdravlje zaposlenih i neprimjenjivanje mjera zaštite i zdravlja na radu).

Od 1.878 zaključaka, 14 se odnosi na izricanje novčanih kazni (10.500,00€) u postupku administrativnog izvršenja rješenja, 1.862 na obustavu postupka (kada su otklonjene nepravilnosti kod subjekta nadzora) i 2 na dostavu dokumentacije.

Izvršenje rješenja: Od ukupnog broja donijetih rješenja (151) u izvještajnoj godini izvršena su 138 (13 iz oblasti radnih odnosa i zapošljavanja, od kojih je jedno rješenje izvršeno prinudno i 125 iz oblasti zaštite i zdravlja na radu), dok su tri rješenja obustavljena od izvršenja. Od 10 neizvršenih rješenja, za dva u izvještajnoj godini nije dospio rok za izvršenje, dok su ostala u postupku izvršenja. Od ukupnog broja rješenja donesenih u prethodnom periodu a prenesenih u 2019. godinu (15), izvršeno je 9 (7 dobrovoljno i 2 prinudno), dok je 6 rješenja neizvršeno (četiri rješenja će se izvršiti administrativnim putem, a dva će se obustaviti jer kontrolisani subjekti ne obavljaju djelatnost).

U izvještajnom periodu podnijeto je sedam žalbi na rješenja, od kojih su dvije odbijene u postupku kod inspektora, dok je drugostepeni organ rješavao po pet žalbi od kojih su tri odbijene, a dva rješenja poništena u cjelini. Takođe je u postupku kod drugostepenog organa riješena i jedna žalba iz prethodnog perioda (odbijena).

U izvještajnoj godini, podnijeta je i jedna tužba Upravnom sudu po kojoj je postupak u toku, a postupak je u toku i po jednoj tužbi iz prethodnog perioda.

Prekršajna odgovornost: Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali

3.709 prekršajnih naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 1.654.830,00€, od čega 2.753 naloga (1.367.390,00€ novčanih kazni) u oblasti radnih odnosa i zapošljavanja (uglavnom, zbog rada „na crno“) i 956 (287.440,00€ novčanih kazni) u oblasti zaštite i zdravlja na radu zbog nepreduzimanja mjera zaštite i zdravlja na radu.

U izvještajnom periodu naplaćeno je ukupno 3.151 prekršajni nalog, što je 84,95% od broja izdatih. Za 80 prekršajnih naloga podneseni su zahtjevi za sudsko odlučivanje. Za 280 prekršajnih naloga, koji su postali konačni i izvršni, inspektori su Centralnoj banci i poslovnim bankama podnijeli naredbe o prinudnoj naplati, a za četiri je podniet zahtjev za zamjenu novčane kazne kaznom zatvora. Za 194 prekršajna naloga nije istekao rok za naplatu.

Pored izdatih prekršajnih naloga, inspektori su područnim sudovima za prekršaje podnijeli četiri zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka (tri iz oblasti radnih odnosa i zapošljavanja i jedan iz oblasti zaštite i zdravlja na radu). U izvještajnom periodu riješen je jedan zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka, po kome je izrečena novčana kazna (615,00€ sa troškovima postupka), a tri su u postupku.

Suzbijanje rada na crno: Inspekcija rada je sprovodila pojačani nadzor samostalno i zajedno sa drugim inspekcijama Uprave za inspekcijske poslove, u cilju suzbijanja „rada na crno“, koji je najizraženiji u vrijeme turističke sezone, kada je povećan broj poslodavaca sa sezonskim odobrenjem za rad (u raznim djelatnostima koje su u funkciji turizma - ugostiteljstvo, trgovina, turističke i druge usluge), kao i broj angažovanih lica (naročito iz regiona) za obavljanje sezonskih poslova.

Takođe, vršen je pojačani nadzor u sektoru građevinarstva, zbog radnog angažovanja velikog broja lica (domaćih i stranih), često bez regulisanog radno-pravnog statusa i zbog toga što se najčešće povrede na radu dešavaju upravo na gradilištima.

Poseban segment u djelovanju Inspekcije rada posvećen je zapošljavanju stranaca i kontroli prijavljivanja stranaca na obavezno socijalno osiguranje. U fokusu djelovanja ove inspekcije bilo je sprječavanje rada „na crno“ onih lica koja su angažovana bez dozvole za boravak i rad, odnosno bez ikakve dokumentacije, prilikom redovnih kontrola i u sadejstvu sa Graničnom policijom (342 zajedničke kontrole). Međutim, zajedničke kontrole sa inspektorima za strance Uprave policije, često su efektivirale otkazom boravka u Crnoj Gori za veliki broj zatečenih stranaca na radu bez odgovarajuće dokumentacije o zakonitom radnom odnosu, čemu su doprinijela i obavještenja inspektora rada prema inspektorima za strance neposredno iz samostalnih kontrola na terenu. Stoga Inspekcija rada nije mogla procesuirati i uvesti u zakonski okvir veliki broj zatečenih stranaca, već je samo sankcionisala poslodavce zbog kršenja propisa tj. uvođenja u proces rada stranaca bez odgovarajuće dokumentacije o radno-pravnom statusu. Takođe su sankcionisani poslodavci koji nijesu obavijestili MUP o dozvolama koje nijesu iskorišćene, radi poništenja, ili su ih stranci napustili prije isteka roka važenja dozvole za boravak i rad.

Mjere za suzbijanje sive ekonomije, odnosno rada “na crno”, su kontinuirano preduzimane uz vođenje rodno osjetljive statistike.

U okviru svojih redovnih aktivnosti ova inspekcija je tokom izvještajne godine evidentirala 42 slučaja radnog angažovanja djece u neformalnom radu, i to uglavnom tokom sezone na primorju, od kojih 22 ženskog i 20 muškog pola, starosti od 15 do 18 godina. U ovim slučajevima inspektori su preduzeli mjere iz svoje nadležnosti, na način što su poslodavci novčano kažnjeni uz nalaganje mjere pribavljanja potrebne dokumentacije (ljekarsko uvjerenje i saglasnost roditelja), kako bi se ispunili zakonski uslovi za rad tih lica. Treba napomenuti da djeca nijesu zatečena na teškim i opasnim poslovima, već su to bili poslovi prodavca ili pomoćnog radnika u trgovinskim objektima i drugim prodajnim mjestima za promet voća, igračaka i bižuterije, pa Inspekcija rada nije evidentirala slučajeve koji bi se mogli tretirati kao najgori oblik radnog angažovanja djece u bilo kojoj djelatnosti.

Takođe, u nadzoru subjekata koji radno angažuju veliki broj lica, posebno u turizmu i ugostiteljstvu, trgovini i građevinarstvu, pažnja je bila usmjerena i sa aspekta potencijalnih žrtava trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije. Nije identifikovana nijedna potencijalna žrtva trgovine ljudima.

Inspektori rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja su, po preporuci Državne revizorske institucije iz novembra 2015. godine, nastavili nadzor u oblasti zaštite lica sa invaliditetom. Tako je Inspekcija kontrolisala, ne samo zapošljavanje ovih lica, već i poštovanje drugih radno-pravnih instituta iz Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom i Zakona o radu (raspoređivanje, godišnji odmor, otpremnine po osnovu oglašavanja tehnološkim viškom). Inspekcija je, kroz svoje redovne aktivnosti, ukazivala poslodavcima na zakonsku obavezu zapošljavanja određenog broja lica sa invaliditetom u odnosu na broj zaposlenih, ili da uplate poseban doprinos u određenom procentu na poseban račun Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, za svako lice koje nijesu zaposlili i da tu obavezu izvrše prilikom mjesečne isplate zarada i naknada zarada zaposlenih. Poslodavci su, uglavnom, postupali na način što su se opredjeljivali za uplatu doprinosa, dok je zapošljavanje lica sa invaliditetom bilo sporadično.

Efekti nadzora: Povećanje broja zakonito zaposlenih lica (regulisan radno-pravni status) po nalogu inspektora rada, što istovremeno utiče na smanjenje stope nezaposlenosti i priliv sredstava u državni budžet po osnovu uplaćenih doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, neposredni su efekti nadzora Inspekcije rada u dijelu *radnih odnosa i zapošljavanja*. Pored toga, inspeksijski nadzor je uticao na ostvarivanje prava zaposlenih iz rada i po osnovu rada.

U izvještajnoj godini zatečeno je 1.981 lice u nezakonitom radu (1.296 stranaca i 685 crnogorskih državljana), a nakon preduzetih mjera od strane Inspekcije rada, njih 603 (206 stranaca i 397 crnogorskih državljana) zasnovali su radni odnos u skladu sa Zakonom o radu i Zakonom o strancima. Kao što je već navedeno, za jedan broj

zatečenih stranaca nijesu se mogle preduzeti mjere u cilju regulisanja njihovog radno-pravnog statusa, jer su isti bili bez ikakve dokumentacije, pa im je od strane MUP-a otkazan dalji boravak u Crnoj Gori, ali je Inspekcija rada sankcionisala njihove poslodavce.

U periodu pojačanog nadzora u turističkoj sezoni (08.06.-31.08.2019.) evidentirano je 1.125 radno angažovanih lica, sa kojima poslodavci nijesu bili zaključili ugovore o radu i prijavili ih na obavezno socijalno osiguranje, što je 57% od ukupno evidentiranih na nivou godine. Nakon preduzetih mjera od strane inspektora u ovim slučajevima, sa 268 lica zasnovan je radni odnos u skladu sa zakonom, što je 44% od ukupnog broja legalizovanih na nivou godine.

Uplata doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, po nalogu inspektora rada, a u vezi sa kontrolama redovnosti isplata zarada, odrazila se na regulisanje radnog staža zaposlenih, a istovremeno su uvećana budžetska sredstva. Takođe, o neredovnosti uplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, ukoliko bi se prilikom inspekcijskog nadzora utvrdilo da su zaposlenima isplaćene neto zarade, Inspekcija rada je redovno obavještavala Poresku upravu.

Po osnovu čl. 25 i 26 Zakona o radu, izvršen je inspekcijski nadzor kod 73 poslodavca i po nalogu inspektora rada transformisan je radni odnos sa određenog na neodređeno vrijeme za 89 zaposlenih. Zapaženo je da su poslodavci često radno angažovali lica preko Agencije za privremeno ustupanje zaposlenih, pri čemu je Agencija matični poslodavac, što upućuje na zaključak da se tako izbjegava transformisanje radnog odnosa sa određenog na neodređeno vrijeme po isteku perioda od 24 mjeseca rada istog lica kod istog poslodavca. Naravno, ustupanje zaposlenih od strane Agencije je legalan institut i to Inspekcija rada ne može spriječavati.

U dijelu *zaštite i zdravlja na radu* efekti nadzora Inspekcije rada ogledaju se u obezbjeđivanju i poboljšanju uslova na radu koji ne dovode do povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom i stvaraju pretpostavke za punu fizičku i psihičku zaštitu zaposlenih.

Postupanje po inicijativama: U ukupnim aktivnostima ove inspekcije, pored planiranog inspekcijskog nadzora, značajan dio se odnosio na postupanje po inicijativama, kojih je u izvještajnoj godini bilo 1.573 (1.520 iz oblasti radnih odnosa i 53 iz oblasti zaštite i zdravlja na radu). Najveći broj inicijativa iz oblasti radnih odnosa odnosio se na: nezaključivanje ugovora o radu, neprijavljivanje zaposlenih na obavezno socijalno osiguranje, neredovnu isplatu zarada i uplatu doprinosa, uskraćivanje prava na odmore (u toku dnevnog rada, sedmičnog i godišnjeg), dok su se u dijelu zaštite i zdravlja na radu odnosile na: neprimjenjivanje propisanih mjera zaštite i zdravlja na radu (prvenstveno na gradilištima i u trgovini), i neostvarivanje prava po osnovu povrede na radu.

Od ukupnog broja inicijativa, 13 se odnosilo na mobing (sedam muškaraca i šest žena), a Inspekcija rada je utvrdila nepravilnost u osam slučajeva u dijelu nepoštovanja zakonske procedure za zaštitu od mobinga kod poslodavca (neodređivanje posrednika za vođenje postupka kod poslodavca, neobavještanje zaposlenih o prepoznavanju, postupku i načinu zaštite od mobinga), koje su otklonjene po ukazivanju inspektora. U ostalim slučajevima nijesu konstatovane nepravilnosti iz nadležnosti Inspekcije rada. Utvrđivanje radnji i ponašanja koja imaju obilježja mobinga nije u nadležnosti inspekcije, pa su podnosioci inicijativa upućivani na sudsku zaštitu ili zaštitu pred Agencijom za mirno rješavanje radnih sporova, kao i na Zaštitnika ljudskih prava i sloboda.

Na prijavu diskriminacije odnosilo se osam inicijativa, po kojima je pokrenut postupak inspeksijskog nadzora i nakon provjere navoda nijesu utvrđene nepravilnosti, odnosno povrede prava iz radnog odnosa kroz diskriminaciju zaposlenih.

Od ukupnog broja inicijativa (1.573) inspeksijski pregledi su završeni po 1.556, dok su postupci u ostalih 17 u toku.

Ostale aktivnosti

Inspekcija rada je redovno mjesečno izvještavala MUP o kažnjenim poslodavcima zbog nezakonitog radnog angažovanja stranaca, što je po zakonu smetnja za dobijanje dozvola za privremeni boravak i rad stranaca kod takvih poslodavaca.

Takođe, Inspekcija rada je na mjesečnom nivou izvještavala ZZCG o nezakonitom radnom angažovanju domaćih državljana, radi praćenja evidencija o nezaposlenim licima.

Ministarstvu za ljudska i manjinska prava dostavljen je izvještaj o implementaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za zaštitu od diskriminacije lica sa invaliditetom 2017-2021 za 2019.godinu.

Ministarstvu rada i socijalnog staranja (za Međunarodnu organizaciju rada – Komitet eksperata za primjenu konvencija i preporuka), dostavljen je izvještaj o primjeni Konvencije o diskriminaciji (C 111), Konvencije o plaćenom odsustvu u obrazovne svrhe i Konvencije o jednakim zaradama (C 100), za 2019.godinu.

Takođe je dostavila i odgovore na pitanja o primjeni Izmijenjene Evropske socijalne povelje za 2019. godinu.

Predstavnik Inspekcije rada je član Radne grupe za praćenje implementacije Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024.godine i pojedinačnih akcionih planova, jer je ova inspekcija prepoznata kao važna karika koja svojim aktivnostima utiče na suzbijanje nelegalnog rada i eventualne trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije.

Inspekcija rada je dostavila Ministarstvu unutrašnjih poslova i odgovor na pitanje iz Upitnika grupe eksperata za praćenje implementacije Konvencije Savjeta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima (GRETA) za treći evaluacioni krug.

Istom ministarstvu su dostavljeni odgovori na pitanja Ambasade SAD-a o borbi protiv trgovine ljudima (za godišnji izvještaj Stejt Departmenta).

Ministarstvu javne uprave je dostavljen izvještaj Inspekcije rada o kontrolama u javnim službama čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave za decembar 2019. godine, u cilju praćenja Plana optimizacije, a shodno zaključku Vlade Crne Gore. Dinamika dostavljanja izvještaja određena je na mjesečnom nivou, pa će se izvještavanje nastaviti.

Podatke o nadzoru radnog angažovanja maloljetnika od strane poslodavaca, ova inspekcija je dostavljala Američkoj privrednoj komori, koja je za Stejt Department i Ministarstvo rada SAD prikupljala podatke i informacije potrebne za izradu Redovnog godišnjeg izvještaja o najgorim oblicima radnog angažovanja djece za 2019. godinu.

Ova inspekcija je uključena i u realizaciju Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti (PAPRR) 2017 – 2021. godine, sa pratećim dvogodišnjim Akcionim planom, a glavna inspektorica rada je članica u Savjetu za rodnu ravnopravnost, koji je obrazovan krajem maja 2016. godine.

Predstavnik Inspekcije rada je Focal Point menadžer Evropske agencije za zaštitu i zdravlje na radu, Bilbao (Španija) i sprovodi sve aktivnosti ove agencije na teritoriji Crne Gore, koje se sprovode u zemljama EU i zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima za članstvo u EU.

Može se konstatovati da je Inspekcija rada u izvještajnoj godini realizovala planirane aktivnosti, u okviru čega je u fokusu bilo suzbijanje rada „na crno“, posebno neformalno zapošljavanje, tj. zapošljavanje bez ugovora o radu i prijave na obavezno socijalno osiguranje (domaćih i stranaca), ali i neplaćeni rad formalno zaposlenih u dijelu njihovih prava iz rada i po osnovu rada (isplata zarada i uplata doprinosa na obavezno socijalno osiguranje, prekovremeni, noćni i praznični rad). Takođe, inspektori u oblasti zaštite i zdravlja na radu su uticali da poslodavci u većoj mjeri posvete pažnju preduzimanju mjera zaštite na radu i donošenju akata o procjeni rizika, na koji način se obezbjeđuje veći nivo sigurnosti na radu i sprječavanju neželjenih posljedica po život i zdravlje zaposlenih, a rezultat je smanjenje broja povreda na radu u odnosu na raniji period.

Iako je prijemom novih inspektora rada u 2018. i 2019. godini podmlađena ova inspekcija, još uvijek njeni kadrovski kapaciteti nijesu na potrebnom nivou. Pa ipak, Inspekcija rada uživa povjerenje, prvenstveno zaposlenih, ali i građana, te raznih udruženja i civilnog sektora, koji kroz brojne inicijative ukazuju na nepravilnosti, a inspektori rada svojim djelovanjem jačaju to povjerenje.

Osim jačanja kapaciteta inspekcije putem povećanja broja inspektora rada (u obje linije nadzora), ali i kontinuiranim obukama inspektora, za efikasniji i efektniji inspeksijski nadzor, potrebna je i njihova bolja tehnička opremljenost. Uz to, potrebno je istaći i značaj optimalnog pravnog okvira, a revizija u dijelu radnih odnosa i zapošljavanja ishodovala je donošenjem novog Zakona o radu krajem godine (stupa na snagu početkom januara 2020.), pa se očekuju značajni rezultati u implementaciji istog.

4. Metrološka inspekcija

U Metrološkoj inspekciji sistematizovana su radna mjesta za četiri inspektora, od kojih su popunjena tri (glavni inspektor – dipl. inž. metalurgije, metrološki inspektor I - dipl.inž.fiz. i metrološki inspektor I - dipl. inž. hem. tehnologije), svi sa mjestom rada u Podgorici.

Nadležnosti

Ova inspekcija sprovodi nadzor nad primjenom Zakona o metrologiji, Zakona o kontroli predmeta od dragocjenih metala, Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanje usaglašenosti, Zakona o zaštiti potrošača i Zakona o nadzoru proizvoda na tržištu, kao i nad podzakonskim aktima donesenim na osnovu pomenutih zakona.

Inspeksijski nadzor

Metrološka inspekcija vrši inspeksijski nadzor koji obuhvata kontrolu zakonskih mjerila, boca kao mjernih posuda, prethodno upakovanih proizvoda i predmeta od dragocjenih metala, kao i oblast zaštite potrošača i zaštite od nebezbednih neprehrambenih proizvoda.

Inspeksijski nadzor je vršen kod privrednih subjekata koji se bave prometom, ugradnjom, upotrebom, održavanjem i popravkom zakonskih mjerila. Takođe, nadzor je vršen i kod privrednih subjekata koji se bave proizvodnjom, uvozom i prometom predmeta od dragocjenih metala. Što se tiče provjere tačnosti količina naznačenih i sadržanih u prethodno upakovanim proizvodima, u izvještajnoj godini nije bilo inicijativa te vrste, a kako inspekcija ne posjeduje odgovarajuću opremu, tako nije ni vršen nadzor u toj oblasti.

Ova inspekcija je, po potrebi, zajedno sa drugim inspekcijama Uprave, sprovodila pojačani nadzor u turističkoj sezoni, kao i pojačani nadzor tokom godine u cilju suzbijanja sive ekonomije.

U izvještajnoj godini izvršen je ukupno 981 inspeksijski pregled, u kojima su utvrđene 224 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Inspekcijski pregledi i mjere	Kontrola zakonskih mjerila	Kontrola predmeta od dragocjenih metala	UKUPNO
Broj inspekcijskih pregleda	818	163	981
- redovni	588	94	682
- po inicijativi	18	37	55
- kontrolni	212	32	244
Broj utvrđenih nepravilnosti	190	34	224
Broj ukazivanja	32	9	41
Broj rješenja	153	24	177
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	22	1	23
Broj izdatih prekršajnih naloga	33	10	43
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalozima	8.850,00€	2.180,00€	11.030,00€

Kontrola zakonskih mjerila: u izvještajnoj godini izvršeno je 818 inspekcijskih pregleda, što je kao rezultat imalo porast broja zahtjeva za ovjeravanje mjerila kod Zavoda za metrologiju, i to:

- *Mjerila koja se koriste u funkciji prometa robe i usluga: mjerila dužine* - mjerne letve na benzinskim stanicama (ovjerena 84 komada); *mjerila zapremine* - vodomjeri (18.266 komada), rezervoari za skladištenje naftnih derivata na benzinskim stanicama (147 komada), automatska mjerila nivoa tečnosti u nepokretnim rezervoarima (107 komada); *mjerila mase* - trgovačke vage klase III do 9000 kg (2079 komada), vage klase III preko 9000 kg - kamionske vage (81 komada) i zlatarske vage klase II (77 komada). Takođe, ovjereno je i 2.077 uređaja za mjerenje istekle količine tečnog goriva (TG), 200 uređaja za mjerenje istekle količine tečnog naftnog gasa (TNG), 67 mjernih sistema za goriva na auto cistijernama, 5.296 komada električnih brojila, kao i 6 osnovnih časovnika u TT centralama za mobilnu i fiksnu telefoniju.

- *Mjerila koja se koriste u funkciji zaštite zdravlja ljudi:* kontrola i ispitivanje manometara za mjerenje krvnog pritiska, nakon čega je ovjereno 450 komada ovog tipa zakonskog mjerila;

- *Mjerila koja se koriste u funkciji zaštite imovine, životne sredine i prirodnih resursa, zaštite na radu i zaštite od nezgoda:* izvršeno je ovjeravanje 389 etilometara, mjerila - manometri koji se koriste u proizvodnim procesima i instalacijama (ovjeren 331 komad), mjerila zaštite od zračenja (39) i mjerila zvuka (6);

- *Mjerila koja se koriste u funkciji zaštite saobraćaja:* izvršeno je ovjeravanje ukupno 43

radara koje koristi Uprava policije, 2.249 taksimetara i 170 manometra za mjerenje nivoa pritiska u pneumaticima.

Kontrole predmeta od dragocjenih metala: u izvještajnoj godini izvršena su 163 inspekcijska pregleda, koji su za rezultat imali porast broja žigosanih predmeta od dragocjenih metala kod Zavoda za metrologiju. Ukupno je žigosano 265,482 kg (41.811 komada) predmeta od srebra (finoće 925), 151.366 kg predmeta od zlata (28.752 komada) i 1370 grama (pet komada) predmeta od platine.

Kontrola bezbjednosti proizvoda: (neprehrambenih) na tržištu – vršen je tržišni nadzor (provjera usaglašenosti proizvoda sa propisanim zahtjevima) i preduzimane su mjere, kako bi na tržište bili plasirani isključivo bezbjedni proizvodi. U skladu sa Opštim programom nadzora na tržištu, kontrolisani su: vodomjeri, manometri za kontrolu krvnog pritiska, manometar za kontrolu pritiska u pneumaticima i vage klase II i III. Nadzor je vršen putem administrativne provjere prateće dokumentacije, vizuelnom kontrolom. U izvještajnoj godini nije bilo RAPEX obavještenja o prisustvu na tržištu nebezbjednih proizvoda iz nadležnosti ove inspekcije.

Utvrđene nepravilnosti: Od ukupno 224 utvrđene nepravilnosti, 190 se odnosi na oblast zakonskih mjerila, u koje su uključene i nepravilnosti iz oblasti zaštite potrošača koje su utvrđene u postupanju po žalbama potrošača. U kontroli predmeta od dragocjenih metala utvrđene su 34 nepravilnosti, dok u oblasti bezbjednosti proizvoda nepravilnosti nijesu utvrđene.

Preduzete upravne mjere: Otklanjanje utvrđenih nepravilnosti nalagano je mjerom ukazivanja (41), kao i donošenjem rješenja (177), od kojih se 153 odnosi na oblast zakonskih mjerila i 24 na oblast kontrole predmeta od dragocjenih metala. Od ukupnog broja donesenih rješenja, u izvještajnoj godini je dobrovoljno izvršeno 160 (kao i 13 rješenja iz prethodne godine). Od 17 neizvršenih rješenja, u izvještajnoj godini za pet rješenja nije dospio rok za izvršenje, dok je za 12 rješenja, koja su postala izvršna a nijesu izvršena, pokrenuta prekršajna odgovornost, kao i postupak administrativnog izvršenja.

Prekršajna odgovornost: Za počinjene prekršaje, u izvještajnoj godini izdata su 43 prekršajna naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 11.030,00€, od kojih je naplaćeno 37 što je 86,05% od broja izdatih naloga.

Za počinjene prekršaje podnesena su 23 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka (10 protiv pravnih lica i odgovornih lica u pravnom licu i 13 protiv preduzetnika i fizičkih lica), i to zbog stavljanja u upotrebu zakonskog mjerila koje ne posjeduje važeći državni žig o ovjeravanju mjerila (19) i neizvršenja rješenja (4).

Nadležni sudovi su riješili 12 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka iz 2019. godine i u 11 slučajeva su izrečene novčane kazne u ukupnom iznosu od 3.845€ dok je u jednom slučaju donesena oslobađajuća presuda. Takođe, riješeno je i 12 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka iz ranijih godina, u 11 predmeta su izrečene

novčane kazne u ukupnom iznosu od 10.785€, dok je u jednom slučaju doneseno rješenje o oslobađanju. Dakle, ukupno su riješena 24 zahtjeva, po kojima su izrečene 22 novčane kazne u ukupnom iznosu (sa troškovima postupka) 14.737€.

Postupanje po inicijativama: Tokom izvještajne godine bilo je 18 inicijativa, kojima su prijavljeni problemi iz oblasti zakonske metrologije, i to na: električna brojila (5), vodomjere (6), mjerila istočene količine goriva na benzinskim stanicama (2), vage klase III do 9.000 kg - trgovačke vage (3), taksimetre (1) i mjerni sistem na autocistijerni (1). Sve podnesene inicijative su u stvari bile žalbe potrošača, od kojih su inspektori u dva slučaja utvrdili nepravilnosti, za čije otklanjanje su preduzete propisane mjere.

U oblasti kontrole predmeta od dragocjenih metala, podnesene su tri inicijative, od kojih su dvije bile od strane potrošača i po istima nijesu konstatovane nepravilnosti. Zavod za metrologiju je dostavio jednu inicijativu sa spiskom od 69 uvoznika i proizvođača predmeta od dragocjenih metala koji nijesu vršili žigosanje predmeta od dragocjenih metala u 2018. godini. Povodom ove inicijative izvršena je provjera podataka kod Tržišne inspekcije, koja vodi registar prijave trgovine, kao i provjera baze podataka CRPS, pa je utvrđeno da 25 subjekata sa spiska ne posjeduju registrovani prodajni objekat, tri subjekta su u postupku stečaja, šest subjekata je odjavilo djelatnost. Od subjekata koji posjeduju registrovane objekte, utvrđeno je da se njih 15 ne bavi uvozom predmeta od dragocjenih metala, dok tri subjekta uvoze predmete od srebra mase manje od tri grama, koji ne podliježu zakonskoj obavezi žigosanja. Kod ostalih subjekata, u osam slučajeva je utvrđena nepravilnost, za čije otklanjanje su donesena rješenja, dok u devet slučajeva nije utvrđena nepravilnost.

Treba istaći da je tokom godine konstatovan manji broj nepravilnosti kod već kontrolisanih subjekata nadzora, dok je kod onih sa kojima se metrološki inspektori prvi put srijeću utvrđen veći broj nepravilnosti, pa su inspektori djelovali i preventivno, upoznavajući iste sa zakonskim obavezama.

Može se konstatovati da je Metrološka inspekcija u izvještajnoj godini funkcionisala na zadovoljavajućem nivou, ali sa potrebom da se u narednom periodu uslovi unapređuju. Povećanje broja inspektora u ranijem periodu (sa jednog na tri), omogućilo je bolju pokrivenost terena, kao i, iz godine u godinu, širenje obuhvata kontrole na više vrsta zakonskih mjerila (koja u ranijem periodu nijesu bila obuhvaćena ili su bila u manjem obimu). To istovremeno znači povećanje broja inspeksijskih pregleda, kao i broja kontrolisanih subjekata. Prijem još jednog inspektora omogućio bi još veći intenzitet kontrola i povećanje broja ovjerenih mjerila i žigosanih predmeta od dragocjenih metala, što je u funkciji bolje zaštite potrošača i smanjenja sive ekonomije u ovoj oblasti.

U cilju nastavka kontinuiranog usavršavanja inspektora trebalo bi jačati saradnju sa Zavodom za metrologiju i Ministarstvom ekonomije, kako bi se metrološkim inspektorima omogućilo učešće u obukama, koje većinom idu preko Zavoda, koji je

predstavnik Crne Gore u metrološkim organizacijama. Takođe, trebalo bi ovoj inspekciji vratiti mogućnost učešća u radu WELMEC GRUPE 5 (metrološko-tržišni nadzor).

Kada je u pitanju tehničko opremanje inspekcije, pored očekivane opreme (IPA 2014), trebalo bi nabaviti nedostajuću mjernu opremu za kontrole na terenu, prije svega vage klase tačnosti II za kontrolu prethodno upakovanih proizvoda, kao i mjernog uređaja za kontrolu električnih brojila, zbog sve većeg broja prijava potrošača na ovaj tip mjerila. Za predmetne kontrole se koristi mjerna oprema Zavoda za metrologiju, odnosno „CEDISA”, što otežava inspekcijski nadzor u ovim segmentima. Pored toga, potreban je informacioni sistem, što se očekuje u okviru uspostavljanja JSI Uprave, a za bržu pokretljivost inspektora na terenu i bolju pokrivenost terena, s obzirom da inspektori iz Podgorice pokrivaju cijelu teritoriju Crne Gore.

5. Inspekcija za igre na sreću

U Inspekciji za igre na sreću sistematizovano je i popunjeno sedam radnih mjesta za inspektore, uključujući glavnog inspektora (četiri dipl. pravnika, dvoje dipl. ekonomista i jedan dipl. inženjer informatike), svi sa mjestom rada u Podgorici.

Nadležnosti

Inspekcija za igre na sreću vrši nadzor nad sprovođenjem Zakona o igrama na sreću, Zakona o poreskoj administraciji (u pogledu utvrđivanja varijabilnog dijela koncesione naknade), kao i podzakonskih akata za primjenu ovih zakona. Takođe, ova inspekcija u finansijskom nadzoru kontroliše sprovođenje odredbi Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma, kao i odredbe Zakona o računovodstvu.

Inspekcijski nadzor

Ukupan broj koncesionara koji se bave priređivanjem igara na sreću je 55, a broj objekata u kojima se priređuju igre na sreću je 1.134, i to: 957 kladionica, 44 terminala, 120 automat klubova, tri tombole zatvorenog tipa, šest kazina i četiri priređivača igara na sreću putem interneta i drugih telekomunikacionih sredstava. Pored ovih, nadzorom su obuhvaćeni i oni koji nelegalno priređuju igre na sreću.

U izvještajnom periodu Inspekcija za igre na sreću je izvršila ukupno 412 inspekcijskih pregleda u kojima je utvrđeno 99 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	412
- redovni	208
- po inicijativama	146
- kontrolni	58
Broj utvrđenih nepravilnosti	99
Broj ukazivanja	69
Broj rješenja	55
Broj prekršajnih naloga	40
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim naložima	73.080,00€
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	5

Inspekcija za igre na sreću, s obzirom na specifičnost ove upravne oblasti, sprovodi nadzor tako što se inspekcijski pregledi vrše od strane ekipa od po dva inspektora.

Utvrđene nepravilnosti: Inspekcijskim nadzorom utvrđeno je 99 nepravilnosti, koje su se uglavnom odnosile na rad bez koncesije. Među prekršiocima su 23 koncesionara, koji su (osim objekata za koje posjeduju ugovor o koncesiji za priređivanje igara na sreću) priređivali igre na sreću i u jednom broju objekata bez ugovora o koncesiji. Pored toga, utvrđene su nepravilnosti i kod pet potpuno nelegalnih subjekata koji su priređivali igre na sreću bez ugovora o koncesiji. U dva slučaja konstatovane su povrede zakona koje se odnose na učešće maloljetnika u igrama na sreću.

Preduzete upravne mjere: U cilju otklanjanja nepravilnosti, izrečeno je 69 mjera ukazivanja i donijeto 55 rješenja. Pored 34 rješenja o otklanjanju nepravilnosti, donijeto je i 21 rješenje kojima je izrečena mjera privremene zabrane obavljanja djelatnosti i pečačenja objekta.

Izvršenje rješenja: Od ukupnog broja donijetih rješenja (55), 34 su izvršena dobrovoljno, a 21 prinudno. U izvještajnom periodu podnijeto je i sedam žalbi, po kojima je drugostepeni organ poništio rješenja u cjelini. Među razlozima za poništenje, su bili i: podnesen zahtjev za izdavanje koncesije, povrijeđeno načelo istine (član 11 ZUP-a). U vezi sa ovim razlozima, treba istaći da se u nekim slučajevima radi o zahtjevima za izdavanje koncesije po kojima nadležni organ nije donio rješenje mjesecima, ali sama činjenica da je podnesen zahtjev je dovoljna da bi prvostepeno rješenje bilo poništeno, iako za to nema uporišta u Zakonu o igrama na sreću (kao posebnom zakonu). Takođe, što se tiče načela istine, istina koju je inspektor utvrdio je da u momentu kontrole priređivač nije posjedovao Ugovor o koncesiji za priređivanje igara na sreću.

U izvještajnoj godini, drugostepeni organ MF je odlučio o pet žalbi koje su podnesene u prethodnom periodu. U svim ovim slučajevima drugostepeni organ Ministarstva finansija je poništio prvostepeno rješenje u cjelini i naložio obustavljanje daljeg postupka.

Prekršajna odgovornost: Za počinjene prekršaje izdato je 40 prekršajnih naloga (pravnom licu i odgovornom licu u pravnom licu), kojima su izrečene novčane kazne u iznosu od 73.080,00 €, i svi su naplaćeni.

Pored izdatih prekršajnih naloga, inspektori su područnim sudovima za prekršaje u izvještajnoj godini podnijeli pet zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka protiv pravnog lica (i odgovornog lica u pravnom licu), od kojih je riješen jedan zahtjev (izrečena novčana kazna u iznosu 3.000€ za pravno lice i 300€ za odgovorno lice).

U izvještajnom periodu riješeno je i sedam zahtjeva iz prethodnog perioda, od kojih je u dva slučaja sud izrekao novčane kazne u iznosu od 7.600,00€. U pet slučajeva sud je poništio rješenja iz razloga zastarelosti, odnosno proteka vremena u kome je moguće voditi prekršajni postupak. Kao razloge, sud u obrazloženju rješenja, pored ostalog, konstatuje da je u zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka kao vrijeme izvršenja prekršaja naveden dan izvršenja inspeksijske kontrole, a da je u dokaznom postupku utvrđeno da je okrivljeni i prije toga vršio radnje (tog) prekršaja. Uprava je u svim slučajevima podnijela žalbe Višem sudu za prekršaje. U postupku po žalbama Viši sud za prekršaje je usvojio jednu žalbu i predmet vratio na ponovni postupak, a u ostalim slučajevima postupak po žalbi je još u toku.

Neposredan efekat inspeksijskog nadzora u izvještajnom periodu ogleda se u tome što je povećan broj registrovanih objekata koji priređuju igre na sreću za 130 u odnosu na prethodnu godinu. Jedan od glavnih razloga za prelazak u legalne tokove većine novih priređivača igara na sreću je vezan direktno za konstantni i kontinuirani rad Uprave - Odsjeka za inspekciju za igre na sreću na terenu, a posredan efekat inspeksijskog nadzora u ovoj oblasti ilustruje se kroz naplaćenih 15.879.196,46 € koncesione naknade u 2019. godini, što je oko 9,45 % više u odnosu na 2018. godinu.

Postupanje po inicijativama: Inicijative su se uglavnom odnosile na priređivanje igara na sreću bez posjedovanja koncesija, na učešće maloljetnih lica u igrama na sreću, kao i netačno obračunat varijabilni dio koncesione naknade. Bilo je i 20-ak inicijativa od strane igrača, koje su se odnosile na neisplaćivanje dobitaka, pa je inspekcija postupala tako što je posredovala u sporu između priređivača i igrača, u cilju prevazilaženja problema, iako nema zakonska ovlašćenja da „presuđuje“ u sporovima između igrača i priređivača.

U izvještajnoj godini (od aprila) intenzivirana je *saradnja sa Upravom policije*, pa su u početku vršene zajedničke kontrole, dok se kasnije to svelo na dostavljanje dopisa Inspekciji od strane UP sa zahtjevom da se izvrši inspeksijski nadzor i dostavi zapisnik, pa inspeksijski nadzor gubi smisao, jer izostaju propisane mjere od strane Inspekcije. Po predlogu Uprave policije, u slučaju kada je u inspeksijskom nadzoru konstatovana povreda zakona, UP je u saradnji sa nadležnim tužilaštvima analizirala da li ima elementa krivičnog djela ili ne. Tek u slučaju da ne bude pokrenut krivični postupak od strane tužilaštva, Inspekcija je mogla da preduzme mjere iz svoje nadležnosti. Ovakav redosled je dosta problematičan, kako sa aspekta Zakona o prekršajima, s obzirom da

je rok za podnošenje zahtjeva 60 dana od dana sačinjavanja zapisnika, tako i sa aspekta Zakona o inspekcijskom nadzoru, kojim je jasno propisano postupanje inspektora u slučaju kada se u nadzoru utvrde nepravilnosti. Saradnju sa Upravom policije je svakako potrebna, ali navedeno ukazuje da je potrebno unaprijediti i definisati procedure, pa će u tom pravcu ova uprava inicirati sastanak sa UP.

U izvještajnoj godini inspekcijski nadzor u oblasti igara na sreću je bio predmet revizije, tj. *Državna revizorska institucija je izvršila reviziju na temu „Efikasnost inspekcijskog nadzora u oblasti igara na sreću“*. S obzirom na sadržinu preliminarnog izvještaja, na isti su date sugestije u pogledu nesagledavanja ukupnog sistema u čijoj je nadležnosti ova oblast, prije svega, uloge Ministarstva finansija, kao nadležnog za kreiranje zakonodavstva u ovoj oblasti i davanje mišljenja u pogledu primjene propisa, koje na stanje u ovoj oblasti odlučujuće utiče i kao drugostepeni organ, o čemu je već bilo riječi. Konačni izvještaj sa preporukama je dostavljen Upravi i po istom je Inspekcija pripremila plan realizacije, ali treba istaći da za jedan dio preporuka ova inspekcija nije nadležna tj. nema pravni osnov za postupanje.

Može se zaključiti da se uslovi u kojima se sprovodio inspekcijski nadzor u oblasti igara na sreću, u izvještajnoj godini nijesu popravili u odnosu na prethodni period. I dalje imamo neadekvatan pravni okvir koji reguliše ovu oblast. Iako je bilo najavljeno, novi Zakon o igrama na sreću nije donijet u 2019. godini, a činjenica je da nedostatak valjanog zakona i odgovarajućih podzakonskih akata predstavlja limitirajući faktor za efikasniji inspekcijski nadzor. Za prikaz nedostataka u važećem zakonu, može se istaći više primjera, koji se reflektuju kroz praksu inspektora, kako u upravnom tako i u prekršajnom postupku. Npr. činjenica da je u određenom prostoru prisutno sredstvo-uređaj na kojem se mogu priređivati igre na sreću, ne predstavlja prekršaj iako za njega ne postoji saglasnost nadležnog organa, zbog toga što je Zakonom o igrama na sreću sankcionisano samo priređivanje igara na sreću bez koncesije. To znači da ako u momentu kontrole uređaj nije u funkciji, ili čak i kada je u funkciji ali nije moguće dokazati priređivanje igara na sreću, inspektor ne može preduzeti mjere protiv priređivača, iako taj subjekat za te uređaje ne posjeduje koncesiju. Takođe, odlukama Ministarstva finansija kao drugostepenog organa, rad Inspekcije za igre na sreću je dodatno otežan i obesmišljen tumačenjem datim u obrazloženjima rješenja po žalbama subjekata nadzora, koje glasi: “Obzirom da je žalilac podnio blagovremeni zahtjev Upravi za igre na sreću, kao nadležnom organu, a nadležni organ nije u zakonskom roku odlučio o zahtjevu, to nema osnova za izricanje mjere zabrane obavljanja djelatnost ... postupak kontrole treba obustaviti do okončanja postupka po zahtjevu žalioaca za dodjelu koncesije u ovom slučaju“. Poslije ovakvog stava drugostepenog organa, proizilazi da je za obavljanje ove djelatnosti dovoljno predati zahtjev nadležnom organu. Takođe, kod internet priređivanja igara na sreću bez saglasnosti nadležnog organa, u kojim slučajevima inspektor donese rješenje o zabrani obavljanja djelatnosti (potvrđeno u drugostepenom upravnom postupku), ali i pored toga, prema tim

subjektima nije moguće preduzeti prekršajne mjere zbog toga što takvo ponašanje Zakonom o igrama na sreću nije propisano kao prekršaj.

Uz navedeno, treba istaći i da postojeće nepreciznosti, nedorečenosti, nelogičnosti, bilo da potiču od pravnog okvira ili prakse njegovog tumačenja sa više nivoa, ostavljaju trag na ukupan ambijent na tržištu igara na sreću, što ionako složenu situaciju, još više usložnjava, pa čak i na nivou odnosa nadležnih državnih organa. To doprinosi konfuziji, koja vlada u ovoj upravnoj oblasti.

Nemogućnost (uglavnom nedostatak budžetskih sredstava) ozbiljnijeg praćenja savremenih kretanja u oblasti igara na sreću, utiče na efikasnost inspekcijuskog nadzora, pa je neophodno tražiti rješenja u tom pravcu. U prilog ovome treba pomenuti uputstvo MONEYVAL-a, kojim se potencira neophodnost stalnog usavršavanja kako bi se mogle preduzimati neophodne mjere u cilju sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma. U tom smislu inspekcija je uključena, i njeni predstavnici su učestvovali na raznim seminarima i okruglim stolovima (na koje su pozvani), koje organizuju relevantne međunarodne organizacije u Crnoj Gori, što, svakako, nije dovoljno i ne pokriva sve segmente u oblasti igara na sreću. Treba istaći da je praksa pokazala da mogućnosti za usavršavanje u oblasti igara na sreću nijesu tako izdašne, vjerovatno zbog njene specifičnosti. Na to ukazuje i negativan odgovor na ranije podnesenu aplikaciju Uprave za inspekcijske poslove za tehničku podršku kod Evropske komisije (TAIEX). Stoga će Inspekcija u narednom periodu detaljnije provjeravati ostale mogućnosti za usavršavanje inspektora i davati predloge u tom pravcu.

Dakle, za uspostavljanje reda na tržištu igara na sreću, potrebno je, prije svega, donijeti novi Zakon o igrama na sreću, koji će zajedno sa podzakonskim aktima za njegovu primjenu, biti optimalan pravni okvir. Takođe, neophodno je jačati kadrovske kapacitete Inspekcije (ali i drugih u lancu donošenja odluka) kroz odgovarajuće usavršavanje koje će biti u skladu sa potrebama tehnološkog razvoja na tržištu ovih usluga. Uz navedeno, očekujemo da će budući Jedinostveni informacioni sistem Uprave biti optimalno informatičko rješenje za ovu inspekciju i da će što prije biti stavljen u funkciju. Ta vrsta podrške će unaprijediti rad ove inspekcije (sistem evidencije u vršenju inspekcijuskog nadzora, korišćenje analize rizika u planiranju rada ove inspekcije). Takođe, potrebna je nabavka službenih vozila za inspektore, kako bi se omogućila brža pokretljivost inspektora iz Podgorice do svakog mjesta u Crnoj Gori i obezbijedila bolja pokrivenost terena.

6. Inspekcija za javne nabavke

U Inspekciji za javne nabavke sistematizovana su i popunjena radna mjesta za osam inspektora, zajedno sa glavnim inspektorom (pet diplomiranih ekonomista, dva diplomirana politikologa i jedan spec. finansijskog menadžmenta). Od ukupnog broja, šest inspektora je sa mjestom rada u Podgorici, a po jedan u Bijelom Polju i Baru.

Nadležnosti

Inspekcija za javne nabavke vrši nadzor nad primjenom Zakona o javnim nabavkama i podzakonskih akata donesenih na osnovu ovog zakona.

U nadzoru Inspekcija primjenjuje *Metodologiju analize rizika u vršenju inspeksijskog nadzora shodno odredbama Zakona o inspeksijskom nadzoru sa ciljem proaktivnog djelovanja u prevenciji i ranom otkrivanju koruptivnih radnji i drugih djela sa obilježjem korupcije*, koja je donesena u skladu sa Akcionim planom za Poglavlje 23.

Inspeksijski nadzor

U izvještajnoj godini, Inspekcija za javne nabavke izvršila je ukupno 425 inspeksijskih pregleda i utvrdila 297 nepravilnosti. Treba napomenuti da je u periodu avgust-decembar nadzor vršilo šest inspektora, jer su u tom periodu dvije inspektorke koristile porodiljsko odsustvo.

Inspeksijski nadzor je vršen kod 393 subjekta koji se bave nabavkom robe, radova i usluga, i to:

- državni organi, organi jedinice lokalne samouprave i javne službe (281);
- privredna društva koja vrše poslove od javnog interesa (akcionarska društva - 4);
- privredna društva čiji je osnivač Država i lokalna samouprava (96);
- privredna društva iz komunalnog sektora (12).

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	425
– redovni	400
– po inicijativi	17
– kontrolni	8
Broj utvrđenih nepravilnosti	297
Broj ukazivanja	252
Broj rješenja	3
Broj prekršajnih naloga	64
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	68.500,00€
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	6

U 425 inspekcijskih pregleda, u izvještajnom periodu obuhvaćeno je 28 predmeta nadzora (u 5.426 kontrola-slučajeva), u kojima je utvrđeno 297 nepravilnosti:

R.B	Predmet inspekcijskog nadzora	Broj kontrola po predmetima nadzora	Broj utvrđenih nepravilnosti
1.	Donošenje, izmjene, dopune i objavljivanje plana javnih nabavki	329	8
2.	Ispunjenost uslova za obavljanje poslova službenika za javne nabavke i komisije za otvara. i vred.ponuda	154	49
3.	Ispunjenost uslova za pokretanje postupaka javne nabavke	49	0
4.	Sadržaj, izmjene i dopune i pojašnjenje tenderske dokumentacije/ sačinjavanje tenderske dokumentacije	68	0
5.	Način i blagovremenost objavljivanja,oglašavanja i dostavljanja tenderske dokumentacije	190	1
6.	Sprovođenje antikorupcijskih mjera i mjera sprječavanja sukoba interesa u postupku javne nabavke	284	25
7.	Vođenje i čuvanje evidencija i dokumentacije o javnim nabavkama	335	73
8.	Primjena pravila prijema ponuda, izdavanja i obezbjeđivanje dokaza u vezi sa tim	1	0
9.	Primjena pravila otvaranja ponuda, sačinjavanje, sadržaj i uručivanje, odnosno dostavljanje zapisnika o javnom otvaranju ponuda	57	0
10.	Primjena pravila postupka pregleda, ocjene i	11	0

	vrednovanja ponuda		
11.	Primjena rokova za donošenje odluka o okončanju postupka javne nabavke od strane naručioca	1	1
12.	Sadržina odluka naručioca	73	0
13.	Zaključivanje ugovora o javnim nabavkama	814	4
14.	Realizacija ugovora o javnim nabavkama	704	7
15.	Zabrana dijeljenja predmeta javne nabavke koji predstavlja jedinstvenu cjelinu	33	26
16.	Izvještaj o sprovedenim javnim nabavkama	280	10
17.	Prekid svih daljih aktivnosti, u postupku javne nabavke do donošenja odluke po žalbi	2	0
18.	Dostavljanje Državnoj komisiji odgovora na žalbu i spisa predmeta u roku od 8 dana od prijema žalbe	1	0
19.	Dostavljanje pojašnjenja tenderske dokumentacije u roku i objavljivanje na portalu javnih nabavki u roku od tri dana, od dana prijema zahtjeva	7	0
20.	Dostavljanje ugovora o javnoj nabavci nadležnom organu u roku od tri dana od dana zaključivanja radi objavljivanja na portalu javnih nabavki	398	15
21.	Utvrđivanje obaveze garancija za javne nabavke procijenjene vrijednosti preko 30.000,00 €	254	0
22.	Postupanje po odluci Državne komisije ili obavještanje iste u ostavljenom roku	4	0
23.	Dostavljanje Rješenja o izboru najpovoljnije ponude i objavljivanje na portalu JN	36	3
24.	Kontrola sprovođenja nabavki male vrijednosti i hitnih nabavki	604	11
25.	Donošenje i objavljivanje odluka o obustavljanju postupka javne nabavke	35	0
26.	Kontrola bankarskih garancija	326	3
27.	Donošenje akta o sprovođenju nabavki male vrijednosti	202	22
28.	Donošenje akta o sprovođenju hitnih nabavki	174	39
Ukupno:		5.426	297

Utvrđene nepravilnosti: Posmatrano po predmetima nadzora, najveći broj utvrđenih nepravilnosti u odnosu na broj kontrolisanih slučajeva odnosi se na: zabranu dijeljenja predmeta javne nabavke koji predstavlja jedinstvenu cjelinu (78,79%), ispunjenost uslova za obavljanje poslova službenika za javne nabavke i komisije za otvaranje i vrednovanje ponuda (31,82%), donošenje akta o sprovođenju hitnih nabavki (22,41%), vođenje i čuvanje evidencije i dokumentacije o javnim nabavkama (21,79%), donošenje akta o sprovođenju nabavki male vrijednosti (10,89%), sprovođenje antikorupcijskih mjera i mjera sprječavanja sukoba interesa u postupku javne nabavke (8,80%), dostavljanje Rješenja o izboru najpovoljnije ponude i objavljivanje na portalu JN (8,33%), dostavljanje ugovora o javnoj nabavci nadležnom organu u roku od tri dana od dana zaključivanja radi objavljivanja na portalu javnih nabavki (3,77%), izvještaj o sprovedenim javnim nabavkama (3,57%), donošenje, izmjene, dopune i objavljivanje plana javnih nabavki (2,43%), kontrolu sprovođenja nabavki male vrijednosti i hitnih nabavki (1,82%), dok je kod kontrole realizacije ugovora o javnim nabavkama, zatim kontrole bankarskih garancija, kontrole načina i blagovremenosti objavljivanja, oglašavanja i dostavljanja tenderske dokumentacije i kod kontrole zaključivanja ugovora o javnim nabavkama, procenat utvrđenih nepravilnosti ispod 1%.

U odnosu na predmete nadzora, porast nepravilnosti u odnosu na prethodnu godinu je najveći kod vođenja i čuvanja evidencija i dokumentacije o javnim nabavkama, zatim kod sprovođenja mjera sprječavanja sukoba interesa u postupku javne nabavke, zabrane dijeljenja predmeta javne nabavke koji predstavlja jedinstvenu cjelinu i sačinjavanja Pravilnika o sprovođenju nabavki male vrijednosti. Pad nepravilnosti u odnosu na prethodnu godinu je kod: ispunjenosti uslova za obavljanje poslova službenika za javne nabavke i komisije za otvaranje i vrednovanje ponuda, sačinjavanja Pravilnika o sprovođenju hitnih nabavki, sačinjavanja i dostavljanja izvještaja o sprovedenim javnim nabavkama i kod realizacije ugovora o javnim nabavkama.

Navedeni podaci ukazuju da su pojedini segmenti nadzora vrlo izloženi riziku, pa će se na tome zasnivati planiranje nadzora.

Preduzete upravne mjere: U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, Inspekcija za javne nabavke je izrekla 252 mjere ukazivanja i donijela tri rješenja. Od ukupno 297 utvrđenih nepravilnosti otklonjeno je 239, dok preostali broj nepravilnosti nije otklonjen iz razloga što se određene radnje ne mogu vratiti u pređašnje stanje, pa inspektori ne mogu preduzeti mjere za njihovo otklanjanje, ali su izricali novčane kazne izdavanjem prekršajnih naloga (gdje je to bilo moguće po zakonu). Te nepravilnosti su se odnosile na: dijeljenje predmeta javne nabavke (26), dostavljanje ugovora o javnoj nabavci nadležnom organu u roku od tri dana od dana zaključivanja radi objavljivanja na portalu javnih nabavki (8), zaključivanje ugovora o javnim nabavkama (4), realizacija ugovora o javnoj nabavci (3), način i blagovremenost objavljivanja, oglašavanja i dostavljanja tenderske dokumentacije (1). Nepravilnosti (16 slučajeva) koje se odnose na ispunjenost uslova za obavljanje poslova službenika za javne nabavke i komisije za otvaranje i vrednovanje ponuda nijesu otklonjene iz razloga što nije istekao rok kojim je

naloženo otklanjanje istih.

Izvršenje rješenja: Od ukupno tri donesena rješenja, u izvještajnom periodu, , izvršena su dva (dobrovoljno), dok za jedno nije dospio rok za izvršenje u izvještajnom periodu (uslovi za obavljanje poslova službenika za javne nabavke).

Prekršajna odgovornost: Za počinjene prekršaje inspektori su izdali 64 prekršajna naloga u ukupnom novčanom iznosu od 68.500,00€. Naplaćeno je ukupno 57 prekršajnih naloga što je 89,06% u odnosu na broj izdatih.

Pored izdatih prekršajnih naloga, inspektori su nadležnim sudovima za prekršaje podnijeli i šest zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka protiv pravnog i odgovornog lica u pravnom licu. U izvještajnom periodu riješeno je osam zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, uključujući i rješenja po zahtjevima iz prethodnog perioda. Izrečene su četiri novčane kazne, u ukupnom iznosu (sa troškovima postupka) od 6.600,00€, dvije opomene, a u dva slučaja postupak je obustavljen zbog nastupanja zastarjelosti.

U izvještajnom periodu, Višem sudu za prekršaje od strane Uprave podnijete su tri žalbe (u jednom slučaju zbog kazne koja je izrečena u iznosu nižem od propisane, a u dva slučaja opomene) i sve tri su odbijene.

Inspekcija za javne nabavke je obveznik primjene *Metodologije analize rizika u vršenju inspeksijskog nadzora shodno odredbama Zakona o inspeksijskom nadzoru sa ciljem proaktivnog djelovanja u prevenciji i ranom otkrivanju koruptivnih radnji i drugih djela sa obilježjima korupcije*, kojom su obuhvaćeni sljedeći segmenti nadzora: sačinjavanje tenderske dokumentacije; zabrana dijeljenja predmeta javne nabavke koji predstavlja jedinstvenu cjelinu; zaključivanje ugovora o javnoj nabavci; realizacija ugovora o javnoj nabavci.

Podaci u ovim segmentima nadzora posebno se prate i dostavljaju izvještaji shodno obavezi iz Akcionog plana za Poglavlje 23. U izvještajnom periodu, u navedenim segmentima nadzora Inspekcija je utvrdila 37 nepravilnosti (33 nijesu mogle biti otklonjene) i to u pogledu:

- zabrane dijeljenja predmeta javne nabavke koji predstavlja jedinstvenu cjelinu – 26 (u 33 kontrolisana slučaja). Ove nepravilnosti nijesu mogle biti otklonjene zbog nemogućnosti povraćaja u pređašnje stanje, ali je izrečena 41 novčana kazna prekršajnim nalogima subjektima nadzora, i to za 19 pravnih lica (pravnom i odgovornom licu u pravnom licu) i tri odgovornom licu u pravnom licu (jedna u državnom organu i dvije u organu jedinice lokalne samouprave).
- zaključivanja ugovora o javnim nabavkama – četiri (kod 814 kontrolisanih ugovora). Dvije nepravilnosti nijesu otklonjene jer određena radnja se ne može vratiti u pređašnje stanje (postupci završeni i realizovani) i nije predviđena upravna i

prekršajna mjera, a u dva slučaja, takođe, nijesu otklonjene nepravilnosti ali su izrečene dvije novčane kazne prekršajnim nalogima);

- realizacije ugovora o javnoj nabavci – sedam (kod 701 kontrolisanih slučajeva). Tri nepravilnosti nijesu otklonjene jer se određena radnja ne može vratiti u pređašnje stanje (ugovori realizovani), a nije predviđena upravna i prekršajna mjera.

Postupanje po inicijativama: Po primljenim inicijativama, kojih je bilo ukupno 25, Inspekcija za javne nabavke je izvršila 17 inspekcijskih pregleda, od kojih su u šest slučajeva utvrđene nepravilnosti i preduzete propisane mjere. U dva slučaja se radilo o inicijativama koje su podnijete nakon roka za izjavljivanje žalbe, pa inspekcija nije postupala (istekao rok), dok u šest slučajeva inspekcija nije postupala po inicijativama zbog nenadležnosti, o čemu su podnosioci inicijativa obaviješteni.

Ostale aktivnosti

Inspekcija za javne nabavke, shodno zaključku Vlade broj 08-34, od marta 2015.godine, priprema polugodišnje izvještaje o podacima iz inspekcijskog nadzora, koji se dostavljaju Vladi.

U postupku inspekcijskog nadzora i dalje se utvrđuje značajan broj nepravilnosti (u pojedinim segmentima) u odnosu na broj izvršenih inspekcijskih pregleda, ali može se konstatovati da subjekti nadzora sve više poklanjaju pažnju poštovanju propisa iz ove upravne oblasti. Odnos broja utvrđenih nepravilnosti i izvršenih inspekcijskih pregleda u pojedinim segmentima, svakako će biti osnov za planiranje nadzora u osjetljivim segmentima.

Podaci iz inspekcijskog nadzora pokazuju i da je u ovoj godini povećan obuhvat subjekata nadzora kao i predmeta nadzora, preduzetih upravnih mjera, na šta je uticao i povećan broj inspektora za javne nabavke.

Koristimo priliku da istaknemo i određene probleme i nedostatke, kako u zakonodavnom okviru tako i u materijalno - tehničkom pogledu, a koji se prije svega odnose na nedostatak podzakonske regulative tj. metodologije kojom bi se definisala bliža pravila i procedure inspekcijskog nadzora u dijelu zaključivanja i realizacije ugovora o javnim nabavkama, kao i nedostatka upravnih mjera u pojedinim segmentima inspekcijskog nadzora, koje bi inspektor mogao preduzeti u slučaju kada se utvrde određene nepravilnosti u odnosu na propisane obaveze. Očekivanje je da će novi Zakon o javnim nabavkama (stupa na snagu početkom januara, a primjenjivaće se od jula 2020. godine) sa propisanim podzakonskim aktima biti optimalan pravni okvir, pa se očekuje i efikasniji inspekcijski nadzor.

Kada je riječ o materijalno - tehničkim uslovima, očekujemo da će budući Jedinostveni informacioni sistem Uprave biti optimalno informatičko rješenje za ovu inspekciju i da će što prije biti stavljen u funkciju. Ta vrsta podrške će unaprijediti rad ove inspekcije (sistem evidencije u vršenju inspekcijskog nadzora, sistem praćenja rizika u postupcima

javnih nabavki i korišćenje analize rizika u planiranju rada ove inspekcije). Imajući u vidu činjenicu da je inspekcijski nadzor u ovoj upravnoj oblasti veoma kompleksan i zahtjevan, da se na poslednjoj listi obveznika primjene zakona, koju sačinjava nadležni organ, nalazi 660 obveznika primjene zakona, kao i činjenicu da su obveznici primjene zakona rasprostranjeni na teritoriji cijele Crne Gore, bilo bi neophodno dodatno obezbijediti službena vozila za inspektore. Takođe, s obzirom da u okruženju i šire ne postoji inspekcija za nadzor u ovoj upravnoj oblasti, pa ni uporedna praksa i iskustvo nadzora te vrste, bilo bi nužno da se inspektorima omogući edukacija u smislu studijskih posjeta zemljama sa unaprijeđenim sistemom javnih nabavki.

Takođe, smatramo da bi poboljšani materijalni status inspektora doprinio i većoj motivaciji i većoj efikasnosti i efektivnosti.

B. SEKTOR ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE, BEZBJEDNOST I ZDRAVLJA LJUDI, SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE

U okviru ovog sektora svoje nadležnosti ostvaruju sljedeće inspekcije: Zdravstveno - sanitarna inspekcija, Inspekcija šumarstva, lovstva i zaštite bilja, Inspekcija socijalne i dječje zaštite, Ekološka inspekcija i Inspekcija za vode.

1. Zdravstveno - sanitarna inspekcija

Odsjek za Zdravstveno - sanitarnu inspekciju čine Sanitarna i Zdravstvena inspekcija.

Broj sistematizovanih radnih mjesta za inspektore u ovom odsjeku je 37, od kojih je popunjeno 21 sanitarni i šest zdravstvenih inspektora (dr medicine, dr stomatologije, dipl. farmaceut, inž. tehnolozi, dipl. biolozi, dipl. hemičari, dipl. agronomi, dipl. veterinar, i dipl. sanitarni inženjeri).

Sanitarna inspekcija

U izvještajnom periodu ova inspekcija je vršila nadzor u unutrašnjem i spoljno - trgovinskom prometu.

Nadležnosti

Zakoni nad čijom primjenom ova inspekcija sprovodi nadzor su: Zakon o sanitarnoj inspekciji, Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, Zakon o duvanu, Zakon o vodama, Zakon o nadzoru proizvoda na tržištu, Zakon o kozmetičkim proizvodima, Zakon o zaštiti potrošača, Zakon o hemikalijama, Zakon o biocidnim proizvodima, Zakon o obezbjeđivanju zdravstveno ispravne vode za ljudsku upotrebu, Zakon o zdravstvenoj ispravnosti životnih namirnica i predmeta opšte upotrebe, Zakon o opštoj bezbjednosti proizvoda, kao i veći broj podzakonskih akata donesenih u cilju primjene navedenih zakona.

Oblasti koje su u nadležnosti sanitarnih inspektora su: zaštita stanovništva od zaraznih bolesti, bezbjednost predmeta opšte upotrebe u proizvodnji, prometu i uvozu, promet igračaka, javno snabdijevanje stanovništva vodom za piće, ograničenje upotrebe duvanskih proizvoda, proizvodnja i stavljanje u promet prekursora, hemikalija, biocida, sanitarno-higijenski uslovi u zdravstvenim objektima, kozmetičko-frizerskim salonima, školama, vrtićima, objektima sporta i rekreacije i dr.

Inspekcijski nadzor

Unutrašnje tržište: Sanitarni inspektori su na unutrašnjem tržištu izvršili ukupno 7.264 inspekcijska pregleda, u kojima su utvrđene 1.952 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	7.264
– redovni	5.146
– po inicijativi i nalogu	214
– po zahtjevu stranke	463
– kontrolni	1.441
Broj kontrola po djelatnostima:	7.264
– trgovina	1.332
– ugostiteljstvo	3.815
– zdravstvene ustanove	414
– socijalne i vaspitno-obrazovne ustanove	221
– proizvodnja hrane	180
– promet lijekova	53
– promet medicinskih sredstava	7
– vodosnabdijevanje	212
– zanatstvo	355
– ostalo	675
Broj utvrđenih nepravilnosti	1.952
Broj rješenja o otklanjanju nepravilnosti	818
Broj rješenja o ispunjenosti sanitarno- higijenskih uslova	168
Broj rješenja o odobrenju prenosa posmrtnih ostataka	295
Broj rješenja kojim se odbacuje inicijativa zbog nenadležnosti	2
Broj ukazivanja	869
Broj prekršajnih naloga	2.044
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	648.310,00€
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	120

Utvrđene nepravilnosti: Podaci iz tabele ukazuju da su utvrđene 1.952 nepravilnosti (26,87%) u odnosu na ukupan broj inspekcijskih pregleda.

Utvrđene nepravilnosti odnosile su se na: ispunjenost opštih i posebnih higijenskih zahtjeva (46), vršenje obaveznog zdravstvenog pregleda (1.339), sprovođenje opštih i

posebnih higijenskih mjera u skladu sa Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti (171), povredu propisa o zdravstveno ispravnoj vodi za ljudsku upotrebu (84), o kozmetičkim proizvodima (69), igračkama (29), ostalim proizvodima pod nadzorom (sredstva za održavanje čistoće, proizvodi koji sadrže hemikalije i dr. (15), nepravilnosti u vezi sa upotrebom duvanskih proizvoda u javnim i radnim prostorima (7), neisticanje oznake o zabrani pušenja (7), neposjedovanje dokumentacije (145), neposjedovanje sanitarne saglasnosti (28), ostale nepravilnosti (12).

Preduzete mjere: U cilju otklanjanja nepravilnosti izrečeno je 869 mjera ukazivanja. Ukupno su donesena 1.283 rješenja, od čega je 818 zbog utvrđenih nepravilnosti.

Sanitarna inspekcija je na osnovu zahtjeva stranaka (463), a na osnovu Zakona o sanitarnoj inspekciji, donijela rješenja o ispunjenosti sanitarno-higijenskih uslova (168) u zdravstvenim ustanovama, kozmetičkim i frizerskim salonima, vaspitno - obrazovnim objektima i objektima za sport i rekreaciju, kao i rješenja o odobrenju prenosa posmrtnih ostataka (295) na osnovu Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, a donijeta su i dva rješenja kojima se odbacuju inicijative zbog nenadležnosti na osnovu Zakona o upravnom postupku. Jedan zahtjev za utvrđivanje sanitarno-higijenskih uslova nije rješavan u izvještajnom periodu, a jedan zahtjev za odobrenje prenosa posmrtnih ostataka je u postupku (dva neriješena zahtjeva).

Ukupno rješenja /mjere i radnje/	818
Mjere i radnje obuhvaćene rješenjima	
- Otklanjanje nepravilnosti	58
- Zabrana prometa i uništenje robe	64
- Zabrana obavljanja djelatnosti	6
- Zabrana rada licima	690

Izvršenje rješenja: U 2019. godini u unutrašnjem nadzoru donijeto je 818 rješenja koja je potrebno kontrolisati i izvršeno je 807 rješenja iz tekuće godine (od toga tri prinudno novčanom kaznom - tri zaključka u iznosu od 1.500€ - ali nijesu naplaćena jer su subjekti nadzora izvršili rješenja u određenom im periodu), kao i 55 rješenja iz 2018. godine.

Za kontrolu u narednom periodu iz 2019. godine ostalo je 10 rješenja koja nijesu izvršna, jedno nije izvršeno i podniet je zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka.

U izvještajnom periodu podnijete su dvije žalbe drugostepenom organu Ministarstvu ekonomije na rješenja sanitarnih inspektora, koje nijesu rješavane u izvještajnom periodu. Podnijete su i tri tužbe Upravnom sudu, od kojih jedna nije rješavana, a od dvije podnijete na zaključak sanitarnog inspektora, jedna je usvojena i predmet je

vraćen na ponovni postupak, a jedna je odbijena i podniet je zahtjev Vrhovnom sudu za preispitivanje sudske odluke, koji je odbijen.

Takođe, u 2019. godini riješena je i jedna tužba iz prethodnog perioda, koja je odbijena.

Prekršajna odgovornost: Za počinjene prekršaje, u izvještajnoj godini, inspektori su izdali ukupno 2.044 prekršajna naloga u ukupnom iznosu 648.310,00€. Podnieto je 120 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka Sudu za prekršaje, od toga 112 u skladu sa Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, protiv roditelja zbog odbijanja obavezne imunoprofilakse djece kod određenih zaraznih bolesti, šest po Zakonu o zaštiti potrošača - neposjedovanje obavještenja na proizvodima i na Brajevom pismu, jedna po Uredbi o zabranjenim, odnosno dozvoljenim načinima upotrebe, proizvodnje i stavljanja na tržište hemikalija koje predstavljaju neprihvatljiv rizik po zdravlje ljudi i životnu sredinu, upotreba premaza suprotno Uredbi i jedna zbog neizvršenja rješenja.

Nadzor po oblastima

Voda za piće: U izvještajnoj godini kontinuirano je praćena zdravstvena ispravnost vode za ljudsku upotrebu, kao i stanje objekata, uređaja i opreme za vodosnabdijevanje. Od ukupnog broja izvršenih pregleda, 212 se odnosilo na preglede objekata javnog vodosnabdijevanja. Od 661 uzetog uzorka vode i leda za laboratorijsko ispitivanje, dostavljene analize su pokazale da je 571 uzorak bio ispravan, a 90 uzoraka je bilo neispravno (13,6%), i to: 33 hemijski (mutnoća ili nedostatak rezidualnog hlora), a 57 mikrobiološki ili i hemijski i mikrobiološki. Utvrđene su 84 nepravilnosti, koje su se odnosile na neispravnost vode za piće i leda, zatim nevršenje laboratorijskih analiza vode za piće u objektima gdje je to propisano - periodični pregledi. U izvještajnom periodu evidentirana je neispravnost vode za piće u nekoliko opština zbog mutnoće, o čemu su građani obavještavani putem sredstava javnog informisanja. Sanitarni inspektori su povremeno vršili mjerenje rezidualnog hlora na točecim mjestima vodovodne mreže i tom prilikom nijesu utvrđene nepravilnosti.

Zbog utvrđenih nepravilnosti donijeto je 27 rješenja o zabrani upotrebe vode za piće i 23 rješenja kojima je naloženo vršenje periodičnih analiza vode za piće i obavezno mjerenje rezidualnog hlora u vodovodnoj mreži, u skladu sa propisima.

Bezbednost proizvoda - nadzor na tržištu: U skladu sa Godišnjim programom nadzora na tržištu za 2019. godinu, sanitarni i zdravstveni inspektori su vršili proaktivni (planirani) i reaktivni nadzor proizvoda na tržištu. Vršen je nadzor bezbednosti neprehrambenih proizvoda na tržištu i preduzimane su mjere, u cilju obezbjeđivanja da proizvodi isporučeni na tržište ispunjavaju zahtjeve koji obezbjeđuju visok nivo zaštite javnog interesa, a naročito zaštite zdravlja i bezbednosti potrošača (posebno djece) i drugih krajnjih korisnika.

Nadzor je vršen kao proaktivni (planirani) i reaktivni nadzor (po informacijama iz Sistema brze razmjene informacija o opasnim proizvodima u Evropskoj uniji - RAPEX

sistem, kao i informacijama iz Regionalne mreže za razmjenu informacija o opasnim proizvodima, po obavještenjima inspektora iz nadzora – pojačani nadzor i prijavama potrošača).

Programom nadzora proizvoda na tržištu obuhvaćeno je pet grupa proizvoda, i to: biocidni proizvodi, predmeti opšte upotrebe (pelene za djecu i higijenski ulošci), obmanjujući proizvodi, kozmetički proizvodi (kreme za lice, proizvodi za sunčanje, farbe za kosu, kupke za tijelo) i igračke.

Prilikom neposrednih inspekcijskih pregleda, kod subjekata nadzora, vršena je administrativna provjera prateće dokumentacije, fizički pregledi i laboratorijsko ispitivanje proizvoda.

Izvršena su ukupno 993 inspekcijska pregleda, od čega 346 pregleda u proaktivnom nadzoru (po programu - redovni) i 647 pregleda u reaktivnom nadzoru.

U proaktivnom nadzoru izvršeno je 346 pregleda objekata, a vršena je kontrola bezbjednosti i usaglašenosti biocidnih proizvoda, predmeta opšte upotrebe (pelene za djecu i higijenski ulošci), obmanjujućih proizvoda, kozmetičkih proizvoda (kreme za lice, proizvodi za sunčanje, farbe za kosu, kupke za tijelo) i igračaka kod uvoznika, distributera i u maloprodaji.

Prilikom kontrole biocidnih proizvoda na tržištu (14 pregleda), kojom je obuhvaćena 51 vrsta biocidnih proizvoda, nijesu utvrđene nepravilnosti – prateća dokumentacija, kao i originalna ambalaža sadržala je podatke o proizvođaču, odnosno uvozniku, podatke o opasnosti, osnovne podatke o sastavu, mjere za zaštitu života i zdravlja ljudi, mjere bezbjednosti na radu, mjere za zaštitu životne sredine, rok upotrebe biocidnog proizvoda i druge potrebne podatke, u skladu sa propisima.

Kod predmeta opšte upotrebe i kozmetičkih proizvoda vršena je administrativna provjera, vizuelni pregled - izgled pakovanja, sadržaj deklaracije, rokovi upotrebe, kao i laboratorijska ispitivanja (13 uzoraka). Dostavljeni rezultati ispitivanja su pokazali da su svi ispitivani uzorci bili ispravni. Prilikom ovih pregleda, takođe, nijesu utvrđene nepravilnosti.

Prilikom kontrole 20 objekata nijesu zatečeni obmanjujući proizvodi u prometu.

Kod igračaka je vršena administrativna provjera, vizuelni pregled proizvoda - izgled proizvoda, isprave o usklađenosti. Prilikom pregleda igračaka, metodom slučajnog uzorka utvrđeno je da za pojedine igračke nijesu stavljeni na uvid izvještaji o ispitivanju na hemijske parametre – prisustvo ftalata i sadržaj bora, pa je naloženo subjektima nadzora da se isti pribave od nadležne laboratorije. Takođe, uzet je i 61 uzorak igračaka za laboratorijska ispitivanja. U toku ovih pregleda dostavljeni su rezultati ispitivanja, koji su pokazali prisustvo ftalata i bora u igračkama iznad propisanog nivoa kod 38 vrsta igračaka (ukupno pronađeno na tržištu 1.533 komada) i izvršeno je dobrovoljno njihovo trajno povlačenje i objavljeni su opozivi za potrošače od strane uvoznika. Nebezbedne igračke su uništene na propisan način od strane uvoznika, u prisustvu sanitarnih

inspektora, u količini od 1.533 komada, kao i 604 komada koji su pronađeni na tržištu u decembru 2018. godine (ukupno uništeno 2.137 komada).

Po RAPEX obavještenjima traženo je 112 opasnih proizvoda, a po obavještenju iz Regionalne mreže 18 proizvoda.

Po ovim obavještenjima na tržištu CG nijesu nađeni opasni proizvodi.

Duvanski proizvodi: U skladu sa nadležnostima i ovlašćenjima iz Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, sanitarni inspektori su u 2019. godini izvršili 680 inspekcijskih pregleda i utvrdili 14 nepravilnosti i to: sedam - neisticanje oznaka o zabrani pušenja i sedam - pušenje u radnim prostorijama. Donijeta su dva ukazivanja da se istaknu oznake o zabrani pušenja, pa je kontrolnim pregledima utvrđeno da je postupljeno po ukazivanjima. Zbog učinjenih prekršaja izdato je 15 prekršajnih naloga, u iznosu od 2.990,00€.

Spoljnotrgovinski promet

Radi sprječavanja unošenja zaraznih bolesti na teritoriji Crne Gore, na graničnim prelazima i drugim mjestima gdje se vrši carinjenje, Sanitarna inspekcija je vršila nadzor nad putnicima, njihovim stvarima, saobraćajnim sredstvima u međunarodnom saobraćaju, kao i nad uvozom predmeta opšte upotrebe, biocida i hemikalijama.

U izvještajnom periodu kontrolisana su 1.073 strana broda. Izdato je 12 potvrda o oslobodjenju od deratizacije i dva o izvršenoj deratizaciji brodova i 1.073 potvrde - dozvole za slobodan saobraćaj brodova. Zdravstvenim nadzorom obuhvaćena su ukupno 983.344 putnika u međunarodnom saobraćaju, od kojih je 3.643 bilo domaćih i 979.701 strani putnik.

U cilju sprječavanja unošenja u zemlju, širenja i pojave zaraznih bolesti u postupku zdravstvenog nadzora nad putnicima, koji dolaze iz zemalja u kojima ima kolere, kuge, malarije, hemoragijske groznice, sanitarni inspektori su stavili pod zdravstveni nadzor 93 lica kojima su na graničnim prelazima uručena rješenja o stavljanju pod zdravstveni nadzor - 4 pregleda, a kontrolnim pregledima – 3 je utvrđeno da su sva rješenja izvršena, tj. da su se sva lica u određenom roku javila na pregled zdravstvenim ustanovama (higijensko-epidemiološkim službama) u mjestima boravka.

Podnijeto je ukupno 6.577 zahtjeva u spoljnotrgovinskom prometu (predmeti opšte upotrebe, hemikalije, biocidi). Riješen je 6.561 zahtjev iz 2019. godine i sedam iz 2018. godine, dok je 16 zahtjeva ostalo neriješeno iz 2019. godine. Donijeto je 6.567 rješenja o dozvoli uvoza, dva rješenja o zabrani i jedno o odbijanju zahtjeva zbog nenadležnosti.

Po osnovu 716 podnijetih zahtjeva koji su se odnosili na hemikalije i biocide izvršen je pregled 2.969.598kg, za koje je odobren uvoz i promet.

Po osnovu 5.845 zahtjeva, koji su se odnosili na predmete opšte upotrebe, pregledano je 3.0695.368kg. Tom prilikom je uzeto 305 uzoraka za laboratorijska ispitivanja radi

ispitivanja zdravstvene ispravnosti. Dostavljeni rezultati ispitivanja su pokazali da su 4 (četiri) ispitivana uzorka bila hemijski neispravna zbog prisustva barijuma u koncentraciji većoj od dozvoljene u kozmetičkim proizvodima - sredstvima za uljepšavanje lica i to:

- jedan uzorak Revolution ruž za usne tečni Botox 3D Matte u količini od 29 kg, zemlja porijekla Kina, zemlja isporučilac Bugarska, te je pošiljci zabranjen promet i uništena je od strane uvoznika u skladu sa propisima, i
- tri uzorka - tečni mat ruž za usne (tri boje) u količini od 7kg - zabranjen promet, zemlja porijekla Turska, postupak u toku.

Prilikom pregleda brodova i predmeta opšte upotrebe, po osnovu naplate administrativne takse, naplaćeno je ukupno 216.473,00€, dok je po osnovu naknade za zdravstveni pregled pošiljki naplaćeno ukupno 32.005,94€.

U sprovođenju nadzora u spoljnotrgovinskom prometu, Sanitarna inspekcija je naplatila ukupno 248.478,94€.

Po zahtjevu stranaka Sanitarna inspekcija je donijela rješenja o ispunjenosti sanitarno-higijenskih uslova (168) u zdravstvenim ustanovama, kozmetičkim i frizerskim salonima, vaspitno - obrazovnim objektima i objektima za sport i rekreaciju i naplatila taksu u iznosu od 11.642,9€.

Postupanje po inicijativama: U 2019. godini, Sanitarna inspekcija je izvršila 214 inspeksijskih pregleda po inicijativama koje su se odnosile na: proizvode bez obavještenja za potrošače, rad lica bez izvršenih zdravstvenih pregleda koja podliježu obaveznom zdravstvenom pregledu, proizvode isteklog roka upotrebe, stavljanje u promet robe bez istaknutih podataka u obavještenju o robi na određenim proizvodima i u određenim objektima i na Brajevom pismu, pušenje u radnom prostoru zaposlenih lica, i dr. Po pojedinim inicijativama nije se moglo postupiti jer prilikom podnošenja nijesu dati tačni podaci, pa inspektori na datim adresama nijesu mogli pronaći tražene subjekte. Takođe je u više slučajeva jednim inspeksijskim pregledom obuhvaćeno više inicijativa (i do 34) i to inicijative Saveza slijepih za jedan objekat (inicijative podnijete svaka posebno za svaki proizvod u objektu bez istaknutih podataka u obavještenju o robi i na Brajevom pismu i to u više slučajeva).

Zdravstvena inspekcija

Aktivnosti Zdravstvene inspekcije u izvještajnoj godini sprovodilo je šest zdravstvenih inspektora, kao i povremeno dva sanitarna inspektora medicinske struke na osnovu ovlaštenja.

Nadležnosti

Zdravstvena inspekcija vrši inspekcijski nadzor nad primjenom zakona i drugih propisa u oblasti zdravstvene zaštite, kao i nadzor nad sprovođenjem propisanih mjera zdravstvene zaštite.

Zakoni nad čijom primjenom ova inspekcija sprovodi nadzor su: Zakon o zdravstvenoj inspekciji, Zakon o zdravstvenoj zaštiti, Zakon o lijekovima, Zakon o medicinskim sredstvima, Zakon o apotekarskoj djelatnosti, Zakon o pravima pacijenata, Zakon o zbirkama podataka u oblasti zdravstva, Zakon o hitnoj medicinskoj pomoći, Zakon o liječenju neplodnosti asistiranim reproduktivnim sredstvima, Zakon o uslovima i postupku za prekid trudnoće, Zakon o obezbjeđivanju krvi, Zakon o zaštiti genetičkih podataka, Zakon o uzimanju i korišćenju bioloških uzoraka, Zakon o zdravstvenom osiguranju, Zakon o sprječavanju zloupotrebe droga, Zakon o kontroli proizvodnje i prometa supstanci koje se mogu upotrijebiti u proizvodnji opojnih droga i psihotropnih supstanci, Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, Zakon o zaštiti potrošača, kao i veći broj podzakonskih akata donesenih u cilju primjene navedenih zakona.

Inspekcijski nadzor

U izvještajnoj godini zdravstveni inspektori su izvršili ukupno 949 inspekcijskih pregleda u kojima je utvrđeno 295 nepravilnosti.

Inspekcijski nadzor je vršen u javnim zdravstvenim ustanovama (292), privatnim zdravstvenim ustanovama (607), neregistrovanim ustanovama (7) i ostalo (43).

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	949
- redovni	682
- po inicijativi i nalogu	93
- kontrolni	174
Broj utvrđenih nepravilnosti	295
Broj ukazivanja	120
Broj rješenja	65
- o otklanjanju nepravilnosti	5
- o zabrani obavljanja zdravstvene djelatnosti	15
- o zabrani obavljanja zdravstvene djelatnosti pečaćenjem	1

- o zabrani obavljanja određenih poslova u zdravstvenoj ustanovi	4
- o zabrani obavljanja djelatnosti zdravstvenom radniku bez licence za rad, ili bez obnovljene licence	3
- o zabrani obavljanja dopunskog rada zdravstvenom radniku u zdravstvenoj ustanovi bez saglasnosti direktora	1
- o zabrani obavljanja djelatnosti – prometa medicinskih sredstava	1
- o zabrani izdavanja i prodaje lijekova putem interneta	1
- kojim se nalaže zdravstvenoj ustanovi da sprovede internu kontrolu kvaliteta	6
- o privremenom stavljanju van prometa lijekova	3
- o trajnom stavljanju van prometa i povlačenju lijekova	7
- o trajnom stavljanju van prometa medicinskih sredstava	1
- o usklađivanju rada apoteka sa radnim vremenom farmaceuta	17
Broj prekršajnih naloga	232
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	90.680,00€
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	3
Broj krivičnih prijava	3

U skladu sa Godišnjim programom nadzora na tržištu za 2019. godinu, zdravstveni inspektori su vršili proaktivni (planirani) nadzor medicinskih sredstva (pelene za odrasle), na tržištu. Prilikom neposrednih inspekcijskih pregleda (20), kod subjekata nadzora vršena je administrativna provjera prateće dokumentacije i vizuelni pregledi kod devet vrsta medicinskih sredstava i nijesu utvrđene nepravilnosti.

Utvrđene nepravilnosti: Nepravilnosti zbog kojih su preduzete mjere od strane zdravstvenih inspektora odnosile su se na: neposjedovanje dokumentacije za zdravstveni kadar u momentu inspekcijskog pregleda u zdravstvenim ustanovama, neobezbjedivanje kontinuiteta zdravstvene zaštite, neposjedovanje rješenja Ministarstva zdravlja o ispunjenosti propisanih uslova za obavljanje zdravstvene djelatnosti ili dijela zdravstvene djelatnosti, apoteka nije prestala sa radom za vrijeme odsustva farmaceuta, nepropisno vođenje medicinske dokumentacije, neposjedovanje dokumentacije u zdravstvenoj ustanovi u skladu sa propisima, rad zdravstvenih radnika bez licence ili obnovljene iste, dopunski rad zdravstvenog radnika van mreže zdravstvenih ustanova, izdavanje lijekova suprotno propisima, obavljanje prometa medicinskih sredstava suprotno propisima i neposjedovanje dokumentacije u momentu inspekcijskog pregleda i dr.

Nepravilnosti navedene po propisima: Zakon o zdravstvenoj zaštiti (104), Zakon o zdravstvenoj inspekciji (3), Zakon o zbirkama podataka u oblasti zdravstva (6), Zakon o lijekovima (22), Zakon o apotekarskoj djelatnosti (76), Zakon o medicinskim sredstvima

(10), Zakon o pravima pacijenata (31), Zakon o obezbjeđivanju krvi (3), Zakon o uzimanju i korišćenju bioloških uzoraka (1), Zakon o inspekcijskom nadzoru (34), Zakon o zaštiti potrošača (1), Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda (4).

Preduzete mjere: Postupajući po predlozima i preporukama Agencije za lijekove i medicinska sredstva, pravnim licima je naloženo povlačenje iz prometa lijekova zbog sumnje da ne odgovaraju propisanim standardima kvaliteta (devet rješenja). Kontrolnim pregledima kod uvoznika, distributera i nadzorom na tržištu, utvrđeno je da se predmetni lijekovi ne nalaze u prometu, te da je postupljeno po rješenjima inspektora.

Donijeto je 15 rješenja o zabrani obavljanja zdravstvene djelatnosti ili dijela zdravstvene djelatnosti, jer je utvrđeno da subjekti nadzora nemaju rješenje o ispunjenosti uslova u pogledu prostora, kadra i opreme za obavljanje zdravstvene djelatnosti ili dijela zdravstvene djelatnosti, izdato od nadležnog organa (proširili su obavljanje djelatnosti a da o tome nijesu pribavili gore navedeno rješenje). Kod jednog subjekta nadzora izvršeno je pečačenje objekta.

Zbog utvrđenih nepravilnosti izrečeno je 239 novčanih kazni putem 232 prekršajna naloga, u iznosu od 90.680,00€ i to: 79 po Zakonu o zdravstvenoj zaštiti, u iznosu od 33.950,00€, tri po Zakonu o zbirkama podataka u oblasti zdravstva u iznosu od 2.500,00€, šest po Zakonu o lijekovima u iznosu od 2.700,00€, 13 po Zakonu o pravima pacijenata u iznosu od 3.250,00€, šest po Zakonu o medicinskim sredstvima u iznosu od 3.250,00€, 122 po Zakonu o apotekarskoj djelatnosti u iznosu od 41.800,00€, osam po Zakonu o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda u iznosu od 2.330,00€, jedna po Zakonu o uzimanju i korišćenju bioloških uzoraka u iznosu od 500.00€ i jedna po Zakonu o zaštiti potrošača u iznosu od 400.00€.

U izvještajnom periodu podnijeta su tri zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka po Zakonu o lijekovima.

Podnijete su tri prijave za krivično djelo protiv dva subjekta nadzora i to: jedna zbog obavljanja zdravstvene djelatnosti bez rješenja nadležnog organa iz oblasti medicine rada, druga zbog obavljanja zdravstvene djelatnosti iz oblasti ginekologije-nije obezbijeđen kadar u skladu sa propisima i treća zbog povrede službenog pečata koji je stavljen prilikom zabrane obavljanja djelatnosti iz oblasti ginekologije.

Podnijete su četiri žalbe drugostepenom organu koje su riješene tako što su tri odbijene i jedna usvojena - rješenje zdravstvenog inspektora ukinuto.

Takođe je podnijeta i jedna tužba Upravnom sudu 2018. godine koja je usvojena.

U izvještajnom periodu, prilikom nadzora nad sprovođenjem Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, izvršeno je 496 inspekcijskih pregleda, kako u zdravstvenim ustanovama, pored kontrole iz oblasti zdravstvene djelatnosti tako i u drugim subjektima kontrole i utvrđene su četiri nepravilnosti - upotreba duvanskih proizvoda u zdravstvenim ustanovama, te je pravnim i odgovornim licima izdato 8 prekršajnih naloga u iznosu od 2.330,00€.

Izvršenje rješenja: Prilikom kontrolnih pregleda utvrđeno je da su izvršena 63 rješenja, i to 62 iz tekuće godine i jedno iz 2018. godine, a ostala su za kontrolu tri rješenja iz 2019. godine, koja su izvršna.

Prekršajna odgovornost: Za počinjene prekršaje, u izvještajnoj godini, inspektori su izdali ukupno 232 prekršajna naloga u ukupnom iznosu 90.680,00€. Podnijeta su ukupno tri zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka nadležnim sudovima za prekršaje po Zakonu o ljekovima.

U skladu sa Akcionim planom za Poglavlje 23 - Pravosuđe i temeljna prava izvršen je 121 pregled u cilju kontrole primjene Pravilnika o bližim uslovima za obavljanje dopunskog rada zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika i prilikom ovih pregleda utvrđena je jedna nepravilnost - dopunski rad zdravstvenog radnika bez saglasnosti direktora-zdravstvenom radniku je zabranjeno obavljanje dopunskog rada - zdravstvene dopunske djelatnosti, do pribavljanja saglasnosti direktora na koje je izjavljena žalba u zakonskom roku drugostepenom organu a koja je odbijena, a protiv zdravstvenog radnika je podnijet zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka.

Postupanje po inicijativama: Zdravstvena inspekcija je u 2019. godini izvršila 93 inspeksijska pregleda po inicijativama. Inicijative su se odnosile na nepravilnosti u vezi sa izdavanjem ljekova bez recepta, rad apoteka bez odgovarajućeg kadra, rad ljekara u drugim zdravstvenim ustanovama bez saglasnosti direktora, prigovor na rad ljekara, pružanje zdravstvenih usluga bez rješenja nadležnog organa, promet ljekova bez prevedenog uputstva za upotrebu na crnogorskom jeziku, obavljanje prometa medicinskih sredstava suprotno propisima i dr.

2. Inspekcija šumarstva, lovstva i zaštite bilja

U ovoj inspekciji sistematizovana su radna mjesta za 13 inspektora, od kojih je popunjeno 11, uključujući i glavnog inspektora (dipl. inženjeri šumarstva).

Nadležnosti

Zakoni nad čijom primjenom ova inspekcija sprovodi nadzor su: Zakon o šumama, Zakon o divljači i lovstvu, Zakon o reproduktivnom materijalu šumskog drveća i Zakon o nacionalnim parkovima, kao i veliki broj podzakonskih akata koja uređuju ovu oblast.

Inspeksijski nadzor

Inspeksijski nadzor u izvještajnoj godini vršen je kod državnog organa (Uprava za šume), kod pravnih lica koja koriste šumu (koncesionari), kod pravnih lica koja se bave primarnom preradom drveta (pilane), kod preduzetnika koji se bave izvođenjem radova

u šumi i transportom šumskih sortimenata, kod vlasnika šuma, u nacionalnim parkovima, kod korisnika lovišta, kao i kod drugih subjekata koji se bave šumarstvom i lovstvom.

U izveštajnoj godini izvršeno je ukupno 1.650 inspekcijskih pregleda (u oblasti šumarstva 1.404 i u oblasti lovstva 246), u kojima je utvrđeno 415 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	1.650
- redovni	1.371
- po inicijativi	65
- kontrolni	214
Broj utvrđenih nepravilnosti	415
Broj ukazivanja	242
Broj rješenja	32
Broj prekršajnih naloga	120
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	54.730,00€
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	13
Broj krivičnih prijava	20

U oblasti šumarstva pregledi su vršeni kod:

- Uprave za šume – 557 (predmet kontrole: izrada i donošenje planskih dokumenata, doznaka stabala, uzgoj i zaštita šuma, korišćenje šuma, prijem i promet drvnih sortimenata, realizacija planiranih mjera, evidencija i dr.);
- korisnika šuma/koncesionara i izvođača radova – 404 (predmet kontrole: sječa, izrada i izvlačenje drvnih sortimenata, zaštita šuma, prijem, otprema, promet i skladištenje drvnih sortimenata, izrada i sanacija šumskih puteva/vlaka, evidencija o količinama izrađenih i prodatih drvnih sortimenata i licenca);
- vlasnika šuma - 82 (predmet kontrole: sječa, izrada i izvlačenje drvnih sortimenata, zaštita i uzgoj šuma);
- nacionalnih parkova – 43 (predmet kontrole: planska dokumenta, doznaka stabala, sječa, izrada i izvlačenje drvnih sortimenata, zaštita i uzgoj šuma);
- primarne prerade drveta (pilane) – 189 (predmet kontrole: skladištenje i da li su drveni sortimenti žigosani i snabdjeveni uvjerenjem o porijeklu), i
- zajedničkih pregleda sa drugim inspekcijama i institucijama – 129 - Ekološka, Tržišna, Inspekcija rada i MUP (predmet kontrole: zajedničke akcije kod postrojenja za primarnu preradu drveta, na zaštiti šuma i promet drvnih sortimenata).

U oblasti lovstva pregledi (246) su vršeni kod korisnika lovišta (predmet kontrole: izrada i donošenje planskih dokumenata, zaštita i uzgoj divljači, organizovanje lova, izdavanje dozvola za lov i druge dokumentacije, evidencija i dr.).

Utvrđene nepravilnosti: U izvještajnoj godini ukupno je utvrđeno 415 nepravilnosti, a odnosile su se na povredu propisa iz oblasti šumarstva (379) i iz oblasti lovstva (36).

Preduzete mjere: U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, inspektori su mjerom ukazivanja ili rješenjem subjektima nadzora nalagali otklanjanje nepravilnosti u određenom roku. Donijeta su 242 ukazivanja, od kojih je postupljeno po 241, dok je u jednom slučaju udovoljeno zahtjevu subjekta nadzora za odlaganje postupanja (zbog vremenskih uslova-snijega). Takođe, donijeta su i 32 rješenja, od kojih su 21 izvršena dobrovoljno, dok za devet rješenja u izvještajnoj godini nije istekao rok za postupanje, a dva rješenja nijesu izvršena u zadatom roku i u tom slučaju izdata su tri zaključka o kažnjavanju u visini od 1.030,00 € na pravno lice (2) i na odgovorno lice (1). Jedno doneseno rješenje, iz prethodnog perioda, je dobrovoljno izvršeno u 2019. godini, u zakonskom roku.

Inspekcija je izdala i 11 naloga o privremeno oduzetim sredstvima i predmetima koji potiču iz bespravnih radnji iz oblasti šumarstva i tom prilikom je oduzeto drvnih sortimenata u količini od 225,27 m³ neto drvne mase od čega 215,27 m³ četinara i 10,00 m³ lišćara.

Prekršajna odgovornost: Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali 120 prekršajnih naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 54.730,00€, od kojih je naplaćeno 95 što je 79,16% od broja izdatih.

Pored izdatih prekršajnih naloga, inspektori su podružnim sudovima za prekršaje podnijeli 13 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka (šest iz oblasti šumarstva i sedam iz oblasti lovstva).

Takođe, inspektori su nadležnim tužilaštvima podnijeli i 20 krivičnih prijava (19 iz oblasti šumarstva i jedna iz oblasti lovstva), a odnosile su se na:

- odgovorna lica u pravnom licu - zbog nepoštovanja Zakona o šumama u dijelu sječe stabala koja nije u skladu sa planskim dokumentima (1);
- službena/odgovorna lica u Upravi za šume (3) - zbog nesavjesnog rada u službi, odnosno zbog nepreduzimanja mjera;
- fizička lica (16) - zbog bespravne sječe stabala u državnoj šumi (15) i zbog bespravnog lova (1).

Inspekcija šumarstva, lovstva i zaštite bilja je obuhvaćena *Metodologijom analize rizika u vršenju inspekcijskog nadzora, shodno odredbama Zakona o inspekcijskom nadzoru, sa ciljem proaktivnog djelovanja u prevenciji i ranom otkrivanju koruptivnih radnji i drugih djela sa obilježjima korupcije*, i to segmenti nadzora koji se odnose na: doznaku i

sječū stabala u skladu sa planskim dokumentima u državnim šumama; evidenciju doznake stabala u odgovarajućim knjigama za državne i privatne šume.

Ova inspekcija je izvršila 154 inspekcijska pregleda po pomenutoj Metodologiji.

Prilikom ovih pregleda utvrđene su 34 nepravilnosti po Zakonu o šumama. U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, inspektori su mjerom ukazivanja ili rješenjem subjektima nadzora nalagali otklanjanje nepravilnosti u određenom roku. Izrečeno je 29 mjera ukazivanja, i sve su izvršene, a odnosile su se na doznaku koja nije u skladu sa planom, neizvršenje doznake u predviđenom roku, zatim doznaka nije izvršena na čitavoj površini odjeljenja i knjiga doznake nije završena (evidencija). Zatim, donijeta su i dva rješenja, koja su izvršena, a odnosila su se na istesivanje doznake sa stabala, jer je istoj istekao rok.

Podnijete su i tri krivične prijave zbog doznake stabala koja nije u skladu sa planskom dokumentacijom.

O preduzetim mjerama je dostavljen izvještaj Agenciji za sprječavanje korupcije.

Postupanje po inicijativama: Inspekcija je postupala po inicijativama u 65 slučajeva (šumarstvo 39 i lovstvo 26), podnosioci inicijativa su državni organi, nevladine organizacije, pravna i fizička lica. Inicijative su se odnosile na kršenje propisa iz oblasti šumarstva od strane Uprave za šume, koncesionara/korisnika šuma, privatnih vlasnika šuma, preduzetnika i pojedinaca, kao i na kršenje propisa iz oblasti lovstva.

3. Inspekcija za socijalnu i dječju zaštitu

Broj sistematizovanih radnih mjesta za inspektore za socijalnu i dječju zaštitu je šest, od čega su popunjena tri radna mjesta (dva inspektora I - dipl. psiholog i dipl. sociolog i jedan inspektor III - dipl.politikolog), glavni inspektor je u novembu prešao sa poslovima u drugi državni organ.

Nadležnosti

Inspekcija za socijalnu i dječju zaštitu sprovodi nadzor nad primjenom Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti i podzakonskih akata za njegovu primjenu.

Od avgusta 2017. godine Inspekcija za socijalnu i dječju zaštitu sprovodi nadzor i nad Zakonom o povlastici na putovanje lica sa invaliditetom, a od 9. avgusta 2018. godine i nadzor nad Zakonom o izvršenju Odluke Ustavnog suda Crne Gore.

Inspekcijski nadzor

U izvještajnoj godini inspekcijski nadzor iz oblasti socijalne i dječje zaštite vršen je posebno u pogledu zakonitosti ostvarivanja i korišćenja prava na osnovna materijalna davanja i usluge iz socijalne i dječje zaštite; vršena je provjera ispunjenosti uslova za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite; neposredan uvid u ostvarivanje prava i usluga, uključujući i neposredan uvid u sprovođenje naloga izrečenih u postupku inspekcijskog nadzora, poštovanje hitnosti postupaka i blagovremenost postupanja po podnijetim zahtjevima korisnika za ostvarivanje prava iz socijalne i dječje zaštite, kao i sprovođenje postupaka za naknadu štete prema korisnicima koji su koristili prava na osnovna materijalna davanja na nezakonit način.

U izvještajnom periodu inspektori su izvršili ukupno 278 inspekcijskih pregleda, u kojima je utvrđena 191 nepravilnost.

Po predmetu nadzora, od ukupnog broja kontrola, na osnovna materijalnih davanja u socijalnoj zaštiti se odnosi 87. pregleda, na osnovna materijalna davanja u dječjoj zaštiti 52, na usluge socijalne i dječje zaštite 121, na neposredan uvid u ostvarivanje prava i usluga u socijalnoj i dječjoj zaštiti 2, na provjeru ispunjenosti uslova za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite, u skladu sa Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti i podzakonskim aktima u ovoj oblasti 41; vezano za uvid u opšte i pojedinačne akte javne ustanove socijalne i dječje zaštite i drugog pružaoca usluga 18 i jedno vezano za uvid u dokumentaciju javne ustanove socijalne i dječje zaštite i drugog pružaoca usluga na osnovu koje se ostvaruju prava i usluge socijalne i dječje zaštite.

Inspektori socijalne i dječje zaštite su izvršili 13 inspekcijskih nadzora u oblasti povlastica na putovanje lica sa invaliditetom.

Inspekcijski nadzor vezan za ostvarivanje prava na mjesečnu nadoknadu, shodno Zakonu o izvršenju Odluke Ustavnog suda Crne Gore, vršen je u odnosu na način ostvarivanja prava na mjesečnu naknadu korisnika koje su raskinule radni odnos na određeno vrijeme. Tom prilikom je poseban akcenat stavljen na poštovanje rokova za podnošenje zahtjeva za ostvarivanje prava na mjesečnu naknadu, poštovanje rokova od strane centara u postupku donošenja i dostave rješenja korisnicima, te zakonitost ostvarivanja navedenog prava. Po predmetu nadzora, od ukupnog broja kontrola, nad sprovođenjem ovog zakona, inspektori su izvršili 9 kontrolnih nadzora i jedan po inicijativi.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	278
- redovni	101
- po inicijativi	58
- kontrolni	119
Broj utvrđenih nepravilnosti	191
Broj ukazivanja	84
Broj rješenja	60
Broj prekršajnih naloga	2
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	750,00€
Broj krivičnih prijava	1

Posmatrano *po vrstama djelatnosti*, od ukupnog broja inspekcijskih pregleda 278 najveći broj nadzora je izvršen u centrima za socijalni rad 199, u javnim ustanovama za djecu i mlade šest, u javnim ustanovama za odrasla i starija lica 15, u javnim ustanovama za dnevni boravak djece sa smetnjama i teškoćama u razvoju, odnosno odraslih lica sa invaliditetom 20, i kod drugih pružalaca usluga 38, koji pregledi se odnose na druge oblike organizovanja u pružanju usluga socijalne i dječje zaštite.

Utvrđene nepravilnosti: Inspekcijskim nadzorom utvrđena je ukupno 191 nepravilnost. Od ukupnog broja nepravilnosti, 45 se odnosi na osnovna materijalna davanja iz socijalne zaštite i to: 14 nepravilnosti na ostvarivanje prava na materijalno obezbjeđenje, devet u odnosu na ostvarivanje prava na ličnu invalidninu, 16 u odnosu na ostvarivanje prava na dodatak za njegu i pomoć, dva u odnosu na ostvarivanje prava na jednokratnu novčanu pomoć i četiri u odnosu na ostvarivanje prava na naknadu roditelju ili staratelju-njegovatelju lica koje je korisnik lične invalidnine.

U vezi sa ostvarivanjem osnovnih materijalnih davanja iz dječje zaštite, inspektori su utvrdili ukupno 17 nepravilnosti, od čega se tri odnose na naknadu za novorođeno dijete, šest na ostvarivanje prava na dodatak za djecu, jedna na ostvarivanje prava na troškove ishrane u predškolskim ustanovama, jedna na pomoć za vaspitanje i obrazovanje djece i mladih sa posebnim obrazovnim potrebama, dvije nepravilnosti na refundaciju naknade zarade i naknade zarade za porodiljsko, odnosno roditeljsko odsustvo, tri nepravilnosti vezano za ostvarivanje prava na naknadu po osnovu rođenja djeteta i jedna nepravilnost vezano za ostvarivanje refundacije naknade zarade i naknade zarade za rad sa polovinom punog radnog vremena.

Utvrđeno je i 58 nepravilnosti u dijelu nadzora usluga iz socijalne i dječje zaštite, od čega se 11 odnosilo na uslugu podrške za život u zajednici, pet u odnosu na savjetodavno-terapijske usluge, 18 u odnosu na pružanje usluga smještaja i 24 nepravilnosti vezano za druge usluge socijalne i dječje zaštite.

Utvrđeno je 28 nepravilnosti vezano za provjeru ispunjenosti uslova za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite, od čega se 19 nepravilnosti odnosilo na posjedovanje licenci za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite, osam nepravilnosti vezano za posjedovanje licenci stručnih radnika i jedna nepravilnost vezano za obavljanje stručnih poslova kod pružaoca usluga.

Od ostalih 43 nepravilnosti, dvije nepravilnosti se odnose na uvid u opšte i pojedinačne akte subjekata nadzora, jedna nepravilnost se odnosi na uvid u dokumentaciju javnih ustanova socijalne i dječje zaštite i drugih pružalaca usluga na osnovu koje se ostvaruju prava i usluge socijalne i dječje zaštite, 31 nepravilnosti na neposredan uvid u sprovođenje naloga izrečenih u postupku inspekcijskog nadzora i devet nepravilnosti na povlastice na putovanje lica sa invaliditetom.

Preduzete mjere: U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, inspektori su u izvještajnom periodu izrekli 84 mjere ukazivanja subjektima nadzora i odredili rokove za otklanjanje nepravilnosti, dok su u 60 slučajeva rješenjima naredili otklanjanje utvrđenih nepravilnosti. U izvještajnom periodu podnijeta je i jedna krivična prijava koja se odnosila na nezakonito korišćenje prava na materijalna davanja u socijalnoj i dječjoj zaštiti.

Inspektori su kroz kontrolne preglede utvrdili da su centri za socijalni rad, nakon ukazivanja inspektora, u pet slučajeva prekinuli dalje korišćenje prava iz socijalne i dječje zaštite koja su korisnici uživali bez propisanog osnova, a koja se odnose na prestanak korišćenja prava na materijalno obezbeđenje i prava na dodatak za djecu.

Kada je u pitanju poštovanje hitnosti postupka i blagovremenosti u odlučivanju i dostavljanju rješenja korisnicima prava iz socijalne i dječje zaštite, inspektori su utvrdili da centri za socijalni rad u 300 slučajeva nijesu blagovremeno postupali, odnosno da nijesu u propisanim rokovima donijeli i dostavili rješenja korisnicima prava iz socijalne i dječje zaštite, što je učinjeno nakon ukazivanja i donijetih rješenja od strane inspektora.

Važno je napomenuti da su inspektori kroz preduzete mjere obuhvatili više utvrđenih nepravilnosti.

Neposredan efekat nadzora ove inspekcije u dijelu prava iz socijalne i dječje zaštite je smanjenje broja korisnika prava iz socijalne i dječje zaštite koji su uživali ova prava suprotno zakonu. Pored navedenog, inspekcijski nadzor je uticao na ostvarivanje prava podnosilaca zahtjeva na osnovna materijalna davanja u zakonom propisanom roku, što je u krajnjem uticalo na efikasnost centara za socijalni rad i poštovanje hitnosti postupka u oblasti socijalne i dječje zaštite, što je djelatnost od javnog interesa. Jedan od efekata ove inspekcije je licencirano pružanje usluga socijalne i dječje zaštite, pa je nakon sprovedenih nadzora u 2019. godini, 10 pružalaca usluge dobilo licencu za pružanje usluga socijalne i dječje zaštite.

Izvršenje rješenja: Od ukupno 60 donijetih rješenja u izvještajnom periodu, njih 17 se odnosilo na otklanjanje nepravilnosti; jedno rješenje se odnosilo na zabranu obavljanja djelatnosti jer je inspekcijskim nadzorom utvrđeno da se djelatnost socijalne i dječje zaštite obavlja suprotno odredbama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti; jedno rješenje se odnosilo na zabranu rada stručnom radniku koji ne posjeduje licencu za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite; 21 rješenje se odnosilo na odbijanje zahtjeva po predlogu za odlaganje izvršenja rješenja Odsjeka za inspekciju socijalne i dječje zaštite, dok se 20 rješenja odnosilo na odbijanje žalbe izjavljene na rješenje Odsjeka za inspekciju socijalne i dječje zaštite.

Od ukupnog broja donijetih rješenja izvršeno je njih 53, od čega je 50 dobrovoljno, tri rješenja administrativno, dok je po preostalih sedam rješenja postupak izvršenja u toku. Takođe, izvršeno je i 14 rješenja iz prethodnih godina, dok je ostalo neizvršeno jedno rješenje iz 2016. godine i pet iz 2018. godine, po kojima je postupak administrativnog izvršenja u toku.

Doneseno je 19 zaključaka koji se odnose na izricanje novčanih kazni zbog neizvršenja rješenja (u ukupnom iznosu od 13.600,00€).

Na rješenja inspektora, podnijete su tri žalbe, po jednoj žalbi odlučio je inspektor, na način što je odbacio istu, po dvije je odlučio drugostepeni organ na način što je iste odbio kao neosnovane, dok je postupak po preostale dvije žalbe u toku. Jedna žalba je izjavljena na zaključak o izricanju novčane kazne. Takođe, riješena je i jedna žalba iz prethodnog perioda, u postupku kod drugostepenog organa, kojom je rješenje djelimično poništeno.

Prekršajna odgovornost: Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali dva prekršajna naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 750,00€, od čega su oba naplaćena.

Postupanje po inicijativama: U izvještajnom periodu ova inspekcija je primila ukupno 56 inicijativa, od čega se: devet odnosilo na pritužbe u postupku ostvarivanja prava iz socijalne zaštite (ostvarivanje prava na materijalno obezbjeđenje, dodatak za njegu i pomoć, ličnu invalidninu i jednokratnu novčanu pomoć, naknadu roditelju ili staratelju-njegovatelju lica koje je korisnik lične invalidnine, dodatak za djecu), osam pritužbi u odnosu na pružanje usluge smještaja starijih, dvije u odnosu na pružanje usluge smještaja djece, 32 pritužbe vezano za nepoštovanje propisanih normativa, standarda i načina rada centara za socijalni rad kod ostvarivanja kontakata između roditelja i djece, četiri pritužbe vezano za učešće centara u postupku procjene stanja, potreba, snaga i rizika kod vršenja roditeljskog prava, jedna pritužba vezano za ostvarivanje prava na mjesečnu naknadu bivših korisnika naknade po osnovu rođenja troje ili više djece. Po inicijativama je izvršeno 58 inspekcijskih pregleda, u kojima je utvrđeno 40 nepravilnosti, za čije otklanjanje su preduzete mjere ukazivanja i rješenja. Važno je napomenuti da se inicijative koje se podnose ovoj inspekciji često odnose na nadzor kod više subjekata.

Dvije inicijative su prosljeđene nadležnim organima na postupanje, dok je 12 bilo neosnovano. Po dvije inicijative je inspekcijski nadzor u toku.

Rad ove inspekcije bi znatno unaprijedilo uvođenje informacionog sistema, a ovo posebno iz razloga što veliki broj subjekata nadzora koji su pod nadzorom ove inspekcije (ustanove socijalne i dječje zaštite), rade u informacionom sistemu socijalnog staranja. Povezivanje sa navedenim sistemom bi doprinijelo kvalitetnijoj razmjeni informacija sa institucijama, olakšalo bi ionako složen postupak nadzora ove inspekcije i doprinijelo većem opsegu kontrola, kao i kvalitetnijoj pripremi nadzora. Potrebno je i redefinisati pojedine odredbe Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, posebno u dijelu koji se odnosi na osnovna materijalna davanja iz socijalne i dječje zaštite, jer postoji dosta nejasnih i dvosmislenih normi, za koje nemamo adekvatna tumačenja i sudsku praksu.

4. Ekološka inspekcija

U ovoj inspekciji sistematizovano je 17 radnih mjesta. Popunjeno je devet uključujući i mjesto glavnog inspektora (dipl. inženjeri, fizičar, hemijski tehnolozi, biolozi).

Nadležnosti

Ekološka inspekcija sprovodi nadzor nad: Zakonom o životnoj sredini, Zakonom o upravljanju otpadom, Zakonom o zaštiti vazduha, Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu, Zakonom o zaštiti prirode, Zakonom o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine, Zakonom o zaštiti od buke u životnoj sredini, Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu, Zakonom o hemikalijama, Zakonom o nacionalnim parkovima, Zakonom o industrijskim emisijama, Zakonom o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti, Zakonom o zaštiti od nejonizujućih zračenja, Zakonom o odgovornosti za štetu u životnoj sredini, Zakonom o biocidnim proizvodima, Zakonom o genetski modifikovanim organizmima, kao i nad velikim brojem podzakonskih akata donesenih u cilju primjene navedenih zakona.

Inspekcijski nadzor

Ekološka inspekcija je u izvještajnom periodu izvršila 2.586 inspekcijskih pregleda u kojima je utvrdila 1.224 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	2.586
- redovni	1.463
- po inicijativi	185
- po zahtjevu	27
- kontrolni	911
Broj utvrđenih nepravilnosti	1.224
Broj ukazivanja	212
Broj rješenja	909
Broj prekršajnih naloga	32
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	8.700,00€
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	78
Broj krivičnih prijava	1

Zbog neizvršenja rješenja inspekcija je pristupila administrativnom izvršenju rješenja i donijela 58 zaključka o izricanju novčane kazne.

Ekološka inspekcija je po zahtjevu Osnovnog državnog tužilaštva Bijelo Polje, zbog pomora ribe u rijeci Lim, kod određenih subjekata nadzora, koji su mogli biti uzročnici pomora ribe, vršila inspekcijski nadzor sa: inspektorima Uprave policije, inspektorom za vode, veterinarskim inspektorom, inspektorom za slatkovodno ribarstvo. Zapisnici su na zahtjev ODT dostavljeni Upravi policije, zbog izviđajnog postupka po krivičnoj prijavi.

Dostavljen je zahtjev ODT za izjašnjenje, vezano za postupanje kod operatera - Svinjogojske farme „Niksen Čavor“ u Spuzu.

U ODT Kolašin, saslušan je glavni ekološki inspektor, kao svjedok, u krivičnom predmetu formiranom povodom inicijative za preispitivanje navoda oštećenog SRK Tara i Morača, a u vezi sa uticajem izvođenje radova na autoputu na rijeku Taru.

Ekološka inspekcija je ODT dostavila Informaciju sa potrebnom dokumentacijom u vezi sa pokrenutom krivičnom prijavom protiv Komunalno d.o.o. Cetinje, od strane predstavnika političke partije URA – odbor Cetinje.

Dostavljeni su podaci Upravi policije, CB Pljevlja, vezane za hemikalije koje se koriste u Termoelektrani Pljevlja za tretman uglja, a za potrebe tužioca u postupku odlučivanja u krivičnoj prijavi NVO Alternativa protiv Elektroprivrede Crne Gore.

Takođe, Ekološka inspekcija je EPCG AD NIKŠIĆ-TE „Pljevlja“ kao operateru koji je pričinio štetu u životnoj sredini, naložila da izradi Prijedlog mjera remedijacije i Program praćenja stanja životne sredine nakon sprovođenja mjera remedijacije, usled nastale štete u životnoj sredini u rijekama Vezišnici i Čehotini i isti dostavi na saglasnost organu

uprave, Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine. Upravi policije je dostavljena dokumentacija za vođenje krivičnog postupka kod nadležnog ODT.

Ekološka inspekcija je u izvještajnom periodu, Agenciji za zaštitu životne sredine zbog mogućih posljedica po ukupan ekosistem i mogućnosti nastanka štete u životnoj sredini podnijela devet zahtjeva za pokretanje postupka utvrđivanja štete u životnoj sredini ili neposredne opasnosti od štete za operatere "Uniprom metali" iz Nikšića, EPCG AD NIKŠIĆ-TE „Pljevlja“, CRBC-izvođaču radova autoputa.

Utvrđene nepravilnosti: Utvrđene nepravilnosti (1.224) su se uglavnom odnosile na: obavljanje djelatnosti bez dozvole i saglasnosti nadležnih organa; kvalitet tehnoloških voda ne odgovara uslovima za ispuštanje u javnu kanalizaciju i prirodni recipijent propisan zakonom; obavljanje djelatnosti u zaštićenom prirodnom dobru bez dozvole nadležnih organa; držanje zaštićenih vrsta u zatočeništvu bez dozvola ili u neadekvatnim uslovima, kvalitet ispuštenih gasova iz ložišta i drugih tehnoloških ispusta ne odgovara uslovima propisanim zakonom; nepreduzimanje mjera iz Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu; upravljanje otpadom na način kojim se stvara negativan uticaj na životnu sredinu; planove i programe; povećan nivo buke u životnoj sredini; nedostavljanje podataka iz katastra zagađivača nadležnom organu; nevršenje zdravstvenih pregleda profesionalno izloženih lica koja rade u zoni zračenja; nevršenje dozimetrijskih ispitivanja, kontrole radne sredine i mjerenja u cilju sprovođenja programa osiguranja i kontrole kvaliteta za izvore jonizujućeg zračenja; neposjedovanje rješenja o ispunjenosti propisanih uslova za korišćenje izvora jonizujućeg zračenja, neadekvatno skladištenje hemikalija, promet hemikalija bez dozvole nadležnog organa, nedostavljanje obavještenja o seveso postrojenjima, mjerenje nivoa nejonizujućeg zračenja i dr.

Preduzete mjere: Donijeto je 909 rješenja, i to na osnovu: Zakona o upravljanju otpadom (255), Zakona o životnoj sredini (183), Zakona o zaštiti vazduha (61), Zakona o zaštiti od buke (9), Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu (174), Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti (123), Zakona o zaštiti prirode (18), Zakona o hemikalijama (38), Zakona o zaštiti od nejonizujućeg zračenja (35), Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini (6), Zakona o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađenja životne sredine (6), Zakonom o nacionalnim parkovima(1). Od ukupnog broja rješenja, 11 se odnose na zabranu obavljanja djelatnosti.

Na osnovu *Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacione sigurnosti* JU Centar za ekotoksikološka ispitivanja i Institut za crnu metalurgiju AD Nikšić su izvršili 61.939 kontrola nivoa radioaktivnosti robe pri uvozu i obavijestili Ekološku inspekciju. Ova inspekcija je redovno vršila kontrolu izvora jonizujućeg zračenja kod poliklinika, domova zdravlja, industrijskih objekata, bolnica, stomatoloških ordinacija, Ministarstva odbrane, Vojske Crne Gore, Uprave carina, Uprave policije, Aerodroma Crne Gore, skladišta i privremenih skladišta radioaktivnog otpada. U skladu sa *Zakonom o nejonizujućem*

zračenju, ova inspekcija je vršila kontrolu nivoa nejonizujućeg zračenja trafostanica, dalekovoda, baznih stanica i kontrolu uređaja u zdravstvenim ustanovama.

Na osnovu *Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu*, Ekološka inspekcija je pratila realizaciju mjera iz Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu na koji je izdata ekološka saglasnost za sljedeće projekte: izgradnja Auto puta, projekat izgradnje konvertorskog postrojenja i energetskog kabla, Krново green energy d.o.o., Azmont Herceg Novi, Možura wind park d.o.o. za radove na vjetroparku »Možura«, WTE Wassertechnik GmbH Njemačka dsd Podgorica/ Vodovod i kanalizacija Tivat d.o.o., Crnogorsko elektroprenosni sistem ad Podgorica, Adriatic marinas d.o.o., 3D geofizička istraživanja u podmorju Crne Gore.

Na osnovu Uredbe o graničnim vrijednostima zagađujućih materija u tečnim gorivima naftnog porijekla, Ekološka inspekcija je u skladu sa Programom praćenja kvaliteta goriva naftnog porijekla, kontrolisala 10 uzoraka sa skladišta Jugopetrola A.D. u Luci Bar, pri čemu nijesu utvrđene nepravilnosti, kao i 10 uzoraka brodskog goriva.

Takođe, Ekološka inspekcija je kontrolisala preduzeća i preduzetnike koji se bave djelatnošću popravke i/ili isključivanja iz upotrebe proizvoda koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač ili alternativne supstance.

Na osnovu *Zakona o zaštiti vazduha*, vršena su emisijska i imisijska mjerenja štetnih i opasnih materija u vazduhu na lokacijama potencijalnih zagađivača.

EPCG a.d. NIKŠIĆ-TE Pljevlja, po nalogu Ekološke inspekcije, a preko ovlašćene institucije d.o.o. „CETI“, izvršila emisijska mjerenja zagađujućih materija na dimnjaku TE u cilju sagledavanja uticaja TE na životnu sredinu. Na osnovu izvještaja o emisijskim mjerenjima koncentracije praškastih materija i NO_x (azotnih oksida) su bile u granicama dozvoljenog prekoračenja do 2025. godine. Koncentracije SO_x je iznad dozvoljenih granica, a problem sa istim se ne može riješiti bez uvođenja postupka desumporizacije i deazotizacije.

EPCG-TE Pljevlja je po nalogu Ekološke inspekcije, a preko ovlašćene institucije, izvršila imisijska mjerenja zagađujućih materija u okruženju deponije pepela i šljake „Maljevac“. Rezultati mjerenja su pokazali da su u periodu mjerenja sve srednje dnevne vrijednosti PM₁₀ čestica bile ispod propisane granične vrijednosti od 50 µg/m³;

Ovlašćene institucije su, po nalogu Ekološke inspekcije, vršile emisijska mjerenja na dimnjaku kotlarnice u Skerlićevoj ulici kod d.o.o. „Grijanje“ Pljevlja. Rezultati mjerenja pokazuju da je kotlarnica tokom rada emitovala praškaste materije i ugljen monoksid iznad granice tolerancije, odnosno dozvoljenog prekoračenja od 250%.

Zbog povećane koncentracije zagađujućih materija u vazduhu u Opštini Pljevlja, Ekološka inspekcija je tokom 2019 godine vršila pojačan inspekcijski nadzor. Poseban akcenat je stavljen na kontrolu manjih kotlovnica do 1 MW koje prilikom rada emituju produkte sagorijevanja. Kod istih su naložena emisijska mjerenja na dimnjacima kotlovnica sa ciljem utvrđivanja uticaja produkata sagorijevanja na kvalitet vazduha.

Shodno odredbama *Zakona o hemikalijama*, Ekološka inspekcija je kontrolisala prilagođavanje uslova skladištenja hemikalija propisanih podzakonskim aktima.

Ekološka inspekcija je u izvještajnoj godini vršila inspekcijski nadzor u sekretarijatima za planiranje i uređenje prostora lokalnih uprava, u cilju vršenja kontrola postupaka strateške procjene uticaja na životnu sredinu, a koji se odnose na planove i programe, shodno *Zakonu o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu* i kontrola postupaka izdavanja upotrebnih dozvola u skladu sa članom 27 *Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu*.

Na osnovu Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini, inspekcija je subjektima nalagala rješenjem da, preko ovlašćenog pravnog lica, izvrše mjerenja nivoa buke u životnoj sredini.

Na osnovu *Zakona o upravljanju otpadom*, Ekološka inspekcija je u cilju otklanjanja nepravilnosti donijela 255 rješenja.

Shodno programu praćenja uticaja na životnu sredinu, „Ekomedika“ je uradila Plan monitoringa zaštite životne sredine za 2019. godinu i u skladu sa rješenjima Ekološke inspekcije uradila monitoring zaštite životne sredine za postrojenje za obradu medicinskog otpada. Vršena su mjerenja na: kvalitet ispusne vode iz sistema za prečišćavanje vode koja nastaje nakon tretmana medicinskog otpada a prije otpuštanja u kanalizacioni sistem, ispitivanje kvaliteta vazduha na ventilacionom ispustu, kao i na provjeru efikasnosti sterilizacije na konvertorima u Podgorici i Beranama.

Shodno *Zakonu o nacionalnim parkovima*, vršena je kontrola nacionalnih parkova i drugih zaštićenih područja. Ekološka inspekcija je u tom dijelu vršila kontrolu sprovođenja planova i programa upravljanja zaštićenim prirodnim dobrima, koji se odnose na mjere i uslove zaštite prirode, kao i zaštite, očuvanja, korišćenja i unapređenja zaštićenih prirodnih dobara.

U cilju sprovođenja odredbi *Zakona o zaštiti prirode* koje se odnose na pribavljanje smjernica i uslova za zaštitu prirode za planove i programe izvršene su kontrole kod organa lokalne uprave. Kontrolisani su i držaoci zaštićenih životinja koji imaju dozvolu od Agencije za zaštitu prirode i životne sredine, kao i držaoca koji su registrovani a ne posjeduju dozvolu nadležnog organa. Izvršene su 24 kontrole (23 kod fizičkih lica i 1 kod pravnog lica).

Izvršenje rješenja: Od ukupnog broja donijetih rješenja (909), u izvještajnoj godini izvršena su 683, dok je devet rješenja obustavljeno. Od 217 neizvršenih rješenja, za 159 u izvještajnoj godini nije istekao rok za izvršenje, dok su za 58 izvršnih rješenja a koja nijesu izvršena doneseni zaključci o izricanju novčane kazne.

Od 120 rješenja donesenih u prethodnom periodu, u izvještajnoj godini izvršeno je 106 (105 dobrovoljno i jedno prinudno), dok je od preostalih 14 neizvršenih rješenja u 2019. godini, četiri obustavljeno, dok je kod 10 rješenja, ova inspekcija pristupila administrativnom izvršenju novčanom kaznom. Za izvršenje naloženih mjera iz

predmetnih rješenja, potrebna su velika finansijska ulaganja za: instaliranje najbolje dostupne opreme, sistema za prečišćavanje vode i vazduha, kao i za trajno zbrinjavanje otpada.

Takođe, u izvještajnom periodu podnijeto je i 12 žalbi od kojih je pet riješeno (četiri u postupku kod inspektora, a jedna u postupku kod drugostepenog organa), dok je sedam žalbi u postupku rješavanja kod drugostepenog organa. Podnijeta je i jedna žalba iz prethodnog perioda koja je u izvještajnoj godini riješena u postupku kod drugostepenog organa kao odbijena.

Prekršajna odgovornost: Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali 32 prekršajna naloga, sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 8.700,00 €, od kojih su naplaćena 23 što je 71,86% od broja izdatih.

Pored izdatih prekršajnih naloga, inspektori su područnim sudovima za prekršaje podnijeli 78 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka kao i jednu krivičnu prijavu.

Postupanje po inicijativama: Ekološka inspekcija je vršila inspekcijske nadzore po inicijativama civilnog sektora, NVO organizacija. Za 185 podnijete inicijative (36 inicijativa podnijeto od strane NVO sektora, 149 drugi podnosioci), koje su bile u nadležnosti Ekološke inspekcije postupljeno je, a za inicijative koje nijesu u nadležnosti ove inspekcije, doneseni su zaključci o odbacivanju ili su proslijeđeni nadležnoj inspekciji.

Ostale aktivnosti

Predstavnici ove inspekcije učestvovali su i u izradi i dostavljanju informacija i mišljenja na: Akcioni plan za implementaciju Strategije za neproliferaciju oružja za masovno uništenje (2016-2020) za 2019. godinu; Predlog nacionalnog plana za implementaciju Stokholmske konvencije; Predlog XXVII nacionalnog izvještaja i izjave o nuklearnim materijalima; Predlog trećeg nacionalnog izvještaja o implementaciji obaveza koje proističu iz Zajedničke Konvencije o sigurnosti upravljanja istrošenim gorivom i sigurnosti upravljanja radioaktivnim otpadom.

5. Inspekcija za vode

U Inspekciji za vode sistematizovano je šest radnih mjesta za inspektore, od kojih su popunjena tri, dva inspektora I (dpl. mašinski ing, dpl građevinski ing) uključujući i mjesto glavnog inspektora (dipl. inž.arhitekture).

Nadležnosti

Inspekcija za vode sprovodi nadzor u oblasti upravljanja vodama i vodnim dobrom na cijeloj teritoriji Crne Gore, a u pogledu primjene: Zakona o vodama, Zakona o upravljanju komunalnim otpadnim vodama, Zakona o finansiranju upravljanja vodama, Zakona o ratifikaciji ugovora između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Hrvatske o međusobnim odnosima u oblasti upravljanja vodama, kao i velikog broja podzakonskih akata donesenih na osnovu ovih zakona.

Inspekcijski nadzor

U toku izvještajnog perioda, ova inspekcija je izvršila 421 inspekcijski pregled, u kojem su utvrđene 82 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	421
- redovni	222
- po inicijativi	117
- kontrolni	82
Broj utvrđenih nepravilnosti	82
Broj ukazivanja	27
Broj rješenja	38
Broj prekršajnih naloga	17
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	6.630,00 €
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	13
Broj krivičnih prijava	10

Utvrđene nepravilnosti: Utvrđene nepravilnosti su se odnosile na: kontrolu kvaliteta ispuštene otpadne vode, eksploataciju riječnih nanosa bez propisane saglasnosti, kontrolu ispunjenosti uslova iz vodnih akata, deponovanje materijala na vodnom zemljištu, kontrolu kvaliteta vode za kupanje i ispuštanje otpadne vode neposredno u prijemnik, pri čemu nije obezbijeđeno prečišćavanje otpadnih voda do nivoa koji odgovara propisima o efluentima (emisiji).

Preduzete mjere: U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, doneseno je 27 mjera za otklanjanje nepravilnosti ukazivanjem. Najčešće mjere: obustavljanje dalje eksploatacije šljunka i pijeska bez propisanih saglasnosti i uklanjanje mehanizacije sa vodnog dobra; sanacija i uklanjanje deponovanog materijala na vodnom dobru; i dostavljanje dokumentacije. Doneseno je 38 rješenja (1 - rješenje o zabrani izvođenja daljih radova na izgradnji objekta u užoj zoni sanitarne zaštite vodoizvorišta; 1 - rješenje o zabrani izvođenja daljih radova na izgradnji potpornog zida na vodnom dobru priobalnih morskih voda; 11 - rješenja za pribavljanje vodnih akata (vodnih uslova, vodne saglasnosti i

vodne dozvole); 7 - rješenja za ispitivanje kvaliteta otpadnih voda; 2 - rješenje za preduzimanje mjera na dovođenju postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u ispravno stanje i ponovo ispitivanje kvaliteta otpadnih voda; 1 - rješenje o privremom obustavljanju čišćenja, ispiranja komora i ispuštanja otpadnih voda do rješavanja kvara na postrojenju za prečišćavanje, i ponovo ispitivanje kvaliteta otpadnih voda; 2 - rješenja za privremenu zabranu korišćenja voda za kupanje; 3 - rješenja o privremenoj zabrani ispuštanja otpadnih voda i preduzimanje mjera na dovođenju postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u ispravno stanje i ponovo ispitivanje kvaliteta otpadnih voda; 3 - rješenja o zabrani dalje eksploatacije šljunka i pijeska i uklanjanje mehanizacije sa vodnog dobra; 1 - rješenje za ispitivanje kvaliteta vode za piće sa vodozahvata izvorišta; 1 - rješenje kojim je naloženo fizičko odvajanje centralnih kanala za izdubavanje od sistema atmosferske kanalizacije, 1 rješenje o nalaganju mjera ugradnje uređaja za prečišćavanje otpadnih voda i uređaja za mjerenje količina otpadnih voda koje se ispuštaju; 1 - rješenje o nalaganju mjera ugradnje uređaja za mjerenje količina otpadnih voda koje se ispuštaju i njihovog sistematskog evidentiranja; 1 - rješenje o uklanjanjanju deponovanog materijala sa vodnog dobra; 1 - rješenje o zabrani deponovanja materijala na vodnom zemljištu; 1 - rješenje o dostavljanju dokumentacije na uvid).

Izdato je 17 prekršajnih naloga, podnijeto je 13 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka i 10 krivičnih prijava.

Zahtjevi za pokretanje prekršajnog postupka odnsolili su se na: 6 - eksploataciju riječnih nanosa bez vodne saglasnosti ili suprotno izdatoj vodnoj saglasnosti, 4 - ispuštanje otpadnih voda suprotno zakonom propisanim vrijednostima dopuštenih štetnih materija u otpadnoj vodi, 2 - nedostavljanje dokumentacije po nalogu inspektora, 1 - subjekat nadzora nema postavljen uređaj za mjerenje količina otpadnih voda koje se ispuštaju, ne vrši se redovno sistematsko mjerenje količina otpadnih voda koje se ispuštaju, niti se vrši ispitivanje uticaja otpadnih voda na prijemnik i podaci o tome ne dostavljaju nadležnom organu.

Na osnovu podnijetih zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka donijete su dvije odluke o kažnjavanju od strane nadležnog Suda za prekršaje i izrečene novčane kazne u iznosu od 400,00€. Za ostalih 11 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka nije bilo donijetih odluka od strane nadležnog Suda za prekršaje.

Podnijete krivične prijave odnose se na: 6 - eksploataciju riječnih nanosa bez vodne saglasnosti ili suprotno izdatoj vodnoj saglasnosti, 3 - ispuštanje otpadnih voda suprotno zakonom propisanim vrijednostima dopuštenih štetnih materija u otpadnoj vodi, 1 - deponovanju materijala na dijelu vodnog zemljišta bez vodnih akata.

Izvršenje rješenja: Od 38 donijetih rješenja u toku 2019. godine, 28 rješenja je izvršeno dobrovoljno, a za 10 rješenja nijesu istekli ostavljeni rokovi za dobrovoljno izvršenje rješenja ili je u postupku administrativnog izvršenja rješenja zaključkom o izricanju novčane kazne određen novi rok za izvršenje naređene mjere.

Od 33 neizvršenih rješenja prenijetih iz ranijeg perioda u 2019. godinu je izvršeno 5 rješenja (dobrovoljno 2, a prinudno 3), dok je 28 rješenja i dalje neizvršena (10 rješenja se odnosi na pribavljanje rješenja o utvrđivanje zona sanitarne zaštite za vodoizvotišta, gdje zbog administrativnih probema kod organa državne uprave koji izdaju vodna akta nije bilo moguće izvršiti rješenja; 9 rješenja se odnosi na pribavljanje vodne dozvole za sisteme javnog vodosnabdijevanja, gdje zbog administrativnih probema kod organa državne uprave koji izdaju vodna akta nije bilo moguće izvršiti rješenja - prethodno treba pribaviti rješenja o utvrđivanje zona sanitarne zaštite za vodoizvotišta; 7 rješenja se odnosi na pribavljanje vodnih akata; 2 rješenja u pitanju je potrebna rekonstrukcija objekata i postrojenja, kako bi se dovela na zakonski propisane norme i dobile potrebne dozvole.

Razlog neizvršenja u 2019. godini, jesu potrebna velika finansijska sredstva. U toku je postupak administrativnog izvršenja rješenja, i to zaključcima o izricanju novčane kazne. Za 11 od ukupno 28 neizvršenih rješenja iz prethodnog perioda je u toku 2019 pokrenut postupak administrativnog izvršenja rješenja - zaključcima o izricanju novčane kazne).

U izvještajnom periodu podnijete su i tri žalbe, od kojih su dvije riješene, dok je jedna žalba u postupku rješavanja kod drugostepenog organa.

U postupku administrativnog izvršenja rješenja iz izvještajnog perioda, donijeto je 11 zaključaka o novčanom kažnjavanju kojima su izrečene novčane kazne u ukupnom iznosu od 14.500,00€, od kojih je naplaćeno 1.000,00€. Po osnovu donijetih zaljučaka o izricanju novčane kazne iz ranijeg perioda uplaćeno je devet kazni u ukupnom iznosu od 6.000,00€.

Prekršajna odgovornost: Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali 17 prekršajnih naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 6.630,00€, od čega je naplaćeno 16 prekršajnih naloga što je 94,12% od broja izdatih. Za jedan prekršajni nalog iz ranijeg perioda je podnesen zahtjev za zamjenu novčanih kazni izrečenih prekršajnim nalogom u kaznu zatvora za fizička lica u iznosu od 200,00€.

C. SEKTOR ZA ZAŠTITU DRŽAVNIH RESURSA

U ovom sektoru svoje nadležnosti ostvaruju sljedeće inspekcije: Inspekcija za stanovanje, Geološka inspekcija, Rudarska inspekcija, Elektroenergetska inspekcija i Termoenergetska inspekcija.

1. Inspekcija za stanovanje

U ovoj inspekciji sistematizovano je pet radnih mjesta, uključujući i mjesto glavnog inspektora, od kojih su tri popunjena.

Nadležnosti

Inspekcija za stanovanje vrši nadzor nad primjenom Zakona o održavanju stambenih zgrada (kojim je inspeksijski nadzor podijeljen između Inspekcije za stanovanje i Komunalne inspekcije), Zakona o svojinsko-pravnim odnosima i Zakona o socijalnom stanovanju.

Inspeksijski nadzor

U izvještajnom periodu Inspekcija za stanovanje je izvršila ukupno 595 inspeksijskih pregleda u kojima je utvrđeno 120 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspeksijskih pregleda	595
- redovni	247
- po inicijativi	240
- kontrolni	108
Broj utvrđenih nepravilnosti	120
Broj ukazivanja	84
Broj rješenja	105
Broj izdatih prekršajnih naloga	4
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	590,00€
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	12
Broj krivičnih prijava	1

Utvrđene nepravilnosti: Od ukupnog broja utvrđenih nepravilnosti (120) najveći broj odnosio se na kontrolu: postupanja upravnika u odnosu na obezbijeđenje obavljanja hitnih radova (40); na kontrolu upravnika, privremenog upravnika ili lica koje predstavlja

u odnosu na podnošenje zahtjeva nadležnom organu lokalne uprave za dobijanje matičnog broja i šifre djelatnosti stambene zgrade (11); imenovanja privremenog upravnika, na zahtjev jednog ili više vlasnika ili po službenoj dužnosti, ako etažni vlasnici nijesu obrazovali organe upravljanja u skladu sa zakonom od strane organa lokalne uprave (9); na otvaranje zajedničkog računa stambene zgrade na koji se uplaćuju sredstva za održavanje stambene zgrade i urbanističke parcele (8), itd.

Preduzete mjere: U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti izrečene su 84 mjere ukazivanja i doneseno je 105 rješenja, od kojih se 36 odnosi na otklanjanje nepravilnosti, jedno rješenje o dostavljanju dokumentacije na uvid, 10 rješenja o produženju roka, 12 rješenja o odbijanju zahtjeva, četiri rješenja o imenovanju privremenih upravnika, jedno rješenje o vještačenju, 41 jedno rješenje o obustavi postupka. Donesen je jedan zaključak o novčanom kažnjavanju. Podnesena je jedna krivična prijava, i to po osnovu neovlašćenog upravljanja i odlučivanja o pravima i interesima etažnih vlasnika i neovlašćenog trošenja novaca sa zajedničkog računa stambene zgrade. Podneseno je 12 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, i izdata su četiri prekršajna naloga. Takođe, donesen je i jedan zaključak o novčanom kažnjavanju u iznosu od 30,00€.

Prilikom vršenja inspekcijskih pregleda (218) nijesu utvrđene nepravilnosti kod kontrolisanih subjekata. Drugim organima je proslijeđeno 99 predmeta.

Neposredan efekat nadzora ove inspekcije ogleđa se u jednoobraznom vođenju evidencija u svim crnogorskim opštinama, blagovremenom dostavljanju podataka iz evidencija, što u prethodnom periodu nije bio slučaj, povećanju broja konstituisanih skupština etažnih vlasnika i ponovo izabranih organa upravljanja u stambenim zgradama u kojima su istekli mandati i koji su finansijskim sredstvima sa zajedničkih računa raspolagali suprotno zakonu. Pored navedenog, inspekcijski nadzor je uticao na ostvarivanje pojedinačnih prava podnosilaca zahtjeva kao etažnih vlasnika u skladu sa zakonom, kod osnovnih sudova, kod nadležnih organa lokalne samouprave i organa uprave, što je u krajnjem uticalo i na efikasniji rad Sekretarijata za stambeno komunalne poslove i poštovanje hitnosti postupaka u stambenoj oblasti, a što predstavlja ostvarivanje javnog interesa.

Izvršenje rješenja: Od ukupnog broja donesenih rješenja (105), u izvještajnoj godini dobrovoljno su izvršena 53 rješenja, za 11 rješenja nije dospio dok za izvršenje, dok je za 41 rješenje obustavljeno izvršenje rješenja. Takođe, u izvještajnom periodu dobrovoljno je izvršeno pet rješenja iz 2018. godine.

Na rješenja inspektora izjavljena je jedna žalba, koja je u postupku rješavanja kod drugostepenog organa. Po tužbi na obavještenje po podnijetoj inicijativi iz 2019. godine, Upravni sud Crne Gore nije donio odluku.

Prekršajna odgovornost: U izvještajnoj godini izdata su četiri prekršajna naloga u ukupnom iznosu od 590,00€, od kojih su dva naplaćena, a dva su u postupku

rješavanja pred nadležnim sudom.

Od ukupnog broja predmeta koji se vode pred prekršajnim sudovima, po zahtjevima za pokretanje prekršajnog postupka (12), riješena su tri (izrečene novčane kazne u ukupnom iznosu od 590,00€). Kod ostalih predmeta (9) postupci su u toku.

Postupanje po inicijativama: Zaprimljeno je ukupno 240 inicijativa za vršenje inspekcijskog nadzora od kojih su 33 inicijative bile neosnovane. Na sve inicijative je odgovoreno u zakonskom roku. Inicijative su se odnosile na kvarove u zgradama i neadekvatno održavanje zajedničkih djelova zgrada, kao što su krovovi, fasade, vodovodne i kanalizacione instalacije, dimnjačke vertikale, oštećenja zajedničkih djelova stambenih zgrada usled vremenskih nepogoda i požara na zajedničkim instalacijama, izvođenje hitnih radova na stambenim zgradama, na provjeru da li je etažni vlasnik po završetku dozvoljenih radova prostorije, uređaje i instalacije doveo u stanje kakvo je bilo prije izvođenja radova; nedostavljanje zahtjeva za određivanje matičnog broja i šifre djelatnosti stambene zgrade organu nadležnom za poslove statistike; primjedbe na rad komunalnih inspekcija u primjeni zakona; zloupotrebe od strane upravnika stambenih zgrada u odnosu na raspolaganje sredstvima na zajedničkim računima i dostavljanje izvještaja etažnim vlasnicima; formiranje organa upravljanja stambenim zgradama, troškove održavanja zajedničkih djelova stambenih zgrada, liftove, uzurpacije zajedničkih djelova zgrada, postavljanja privremenog upravnika i dr.

Ostale aktivnosti

Pored nadzora, ova inspekcija je sprovodila i aktivnosti obuke: organa upravljanja stambenim zgradama za primjenu propisa, organa lokalne uprave u odnosu na vođenje registara stambenih zgrada i njihovih posebnih djelova, registara upravnika i etažnih vlasnika u skladu sa zakonom, donošenje rješenja o naplati troškova akontacije za održavanje stambene zgrade, razvoj i unapređenje kulture stanovanja, rad privatnih agencija iz oblasti upravljanja stambenim zgradama, usklađivanje vođenja evidencija i propisane dokumentacije od strane organa lokalne uprave i postupanje organa uprave - Uprave za nekretnine u odnosu na primjenu propisa iz oblasti stanovanja, učešće u radnoj grupi, dostavljanje primjedbi i predloga za izmjenu Zakona o održavanju stambenih zgrada. Takođe, inspekcija je bila član radne grupe za donošenje Pravilnika o tehničkim zahtjevima za redovan servis i kontrolu bezbjednosti liftova u upotrebi.

Kao rezultat rada inspekcije u 2019. godini na teritoriji države je organizovano i počelo sa radom 213 skupština etažnih vlasnika.

2. Geološka inspekcija

U Odsjeku za geološku, rudarsku i inspekciju za ugljovodonike sistematizovano je osam radnih mjesta, od kojih se tri radna mjesta odnose na Geološku inspekciju, a ista nijesu popunjena. Poslove Geološke inspekcije je, u toku 2019. godine, obavljao glavni inspektor u Odsjeku za geološku, rudarsku i inspekciju za ugljovodonike.

Nadležnosti

Geološka inspekcija vrši nadzor nad primjenom Zakona o geološkim istraživanjima, kao i nad primjenom podzakonskih akata donesenih na osnovu ovog zakona.

Inspekcijski nadzor

U izvještajnoj godini ova inspekcija je izvršila ukupno 212 inspekcijskih pregleda, u kojima je utvrđeno osam nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	212
- redovni	5
- po inicijativi	188
- kontrolni	19
Broj utvrđenih nepravilnosti	8
Broj ukazivanja	7
Broj rješenja	3

Inspekcijski nadzor je vršen:

- kod koncesionara koji imaju zaključene ugovore o pravu na detaljna geološka istraživanja i eksploataciju mineralnih sirovina (16 inspekcijskih pregleda);
- kod JU Zavod za geološka istraživanja - Podgorica, koja vrši poslove geoloških istraživanja od interesa za Crnu Goru (24 inspekcijska pregleda, i to: 14 inspekcijskih pregleda realizacije terenskih, kabinetskih i laboratorijskih radova po projektima osnovnih geoloških istraživanja, a koji su realizovani po Programu geoloških istraživanja u Crnoj Gori za 2017. i 2018. godinu, kao i 10 inspekcijskih pregleda realizacije terenskih radova po projektima osnovnih geoloških istraživanja, koji su se realizovali po Programu geoloških istraživanja u Crnoj Gori za 2019. godinu); i
- kod investitora i izvođača detaljnih geoloških istraživanja tla koja su se izvodila za potrebe izgradnje, sanacije ili rekonstrukcije objekata i detaljnih hidrogeoloških istraživanja terena (172 inspekcijska pregleda terenskih radova).

Utvrđene nepravilnosti: Inspekcijskim pregledom terenskih (geoloških i rudarskih) radova koji se realizuju po Projektu detaljnih geoloških istraživanja mineralne sirovine od strane jednog koncesionara, a koji ima zaključen Ugovor o koncesiji za eksploataciju mineralne sirovine, utvrđeno je da nijesu završeni svi projektovani terenski (geološki i rudarski) radovi.

Inspekcijskim pregledima terenskih, laboratorijskih i kabinetskih radova koji se realizuju po projektima detaljnih geoloških istraživanja mineralne sirovine od strane jednog koncesionara na dva ležišta mineralne sirovine, a koji ima zaključen Ugovor o koncesiji za eksploataciju mineralne sirovine na ovim ležištima, utvrđeno je da su završeni svi projektovani terenski radovi, a da su u toku laboratorijska ispitivanja na uzetim probama i uzorcima stijena i obrada podataka.

Inspekcijskim pregledom terenskih, laboratorijskih i kabinetskih radova koji se realizuju po Projektu detaljnih geoloških istraživanja mineralne sirovine za potrebe izgradnje autoputa Bar - Boljare od strane izvođača radova kojeg je angažovao investitor istraživanja, utvrđeno je da su završeni svi projektovani terenski radovi, a da su u toku laboratorijska ispitivanja na uzetim probama i uzorcima stijena i obrada podataka.

Inspekcijskim pregledima terenskih (geoloških i rudarskih) radova koji se realizuju po projektima detaljnih geoloških istraživanja mineralne sirovine od strane izvođača radova kojeg su angažovala dva koncesionara, koji imaju zaključene ugovore o koncesiji za detaljna geološka istraživanja i eksploataciju mineralne sirovine, utvrđeno je da nijesu završeni svi projektovani terenski (geološki i rudarski) radovi.

Inspekcijskim pregledom geološke dokumentacije kod jednog koncesionara, a koji ima zaključen Ugovor o koncesiji za eksploataciju mineralne sirovine, utvrđeno je da isti ne posjeduje validnu geološku dokumentaciju - Elaborat o klasifikaciji, kategorizaciji i proračunu rezervi mineralne sirovine (čl. 36 Zakona o geološkim istraživanjima).

Inspekcijskim pregledom realizacije terenskih radova po jednom projektu osnovnih geoloških istraživanja, a koji je realizovan po Programu geoloških istraživanja u Crnoj Gori za 2018. godinu, utvrđeno je da nijesu završeni svi projektovani terenski radovi.

Inspekcijskim pregledima terenskih radova koji su se izvodili po projektima detaljnih geoloških istraživanja tla, koja su se izvodila za potrebe izgradnje, sanacije ili rekonstrukcije objekata i detaljnih hidrogeoloških istraživanja terena, utvrđeno je da su terenski radovi izvođeni, uglavnom, u skladu sa projektima istraživanja, a da su u toku laboratorijska ispitivanja na uzetim uzorcima tla i stijena i obrada podataka.

Preduzete mjere: U postupku inspekcijskog nadzora inspektor je zapisnikom naložio koncesionaru da završi i ostale terenske (geološke i rudarske) radove i da o vremenu završetka istih blagovremeno obavijesti Geološku inspekciju, kako bi se mogao izvršiti pregled i ovih radova.

U postupku inspekcijskog nadzora na jednom ležištu mineralne sirovine inspektor je zapisnikom naložio koncesionaru da izvrši laboratorijska ispitivanja na uzetim probama i

uzorcima stijena, da izvrši obradu dobijenih podataka, da uradi Elaborat o klasifikaciji, kategorizaciji i proračunu rezervi mineralne sirovine i da isti dostavi Ministarstvu ekonomije na pregled i ovjeru. U postupku inspekcijskog nadzora na drugom ležištu mineralne sirovine inspektor je zapisnikom naložio koncesionaru da izvrši laboratorijska ispitivanja na uzetim probama i uzorcima stijena, da izvrši obradu dobijenih podataka, da uradi Elaborat o klasifikaciji, kategorizaciji i proračunu rezervi mineralne sirovine i da isti dostavi Ministarstvu ekonomije na pregled i ovjeru. Inspektor je, u toku 2018. godine, donio jedno rješenje za izvršenje naloženih mjera, a u toku 2019. godine, tri rješenja o produženju roka za izradu Elaborata o klasifikaciji, kategorizaciji i proračunu rezervi mineralne sirovine na ovom ležištu.

U postupku inspekcijskog nadzora inspektor je Zapisnikom naložio izvođaču radova da izvrši laboratorijska ispitivanja na uzetim probama i uzorcima stijena, da izvrši obradu dobijenih podataka i da uradi Elaborat o klasifikaciji, kategorizaciji i proračunu rezervi mineralne sirovine. Takođe je inspektor Zapisnikom naložio investitoru predmetnih istraživanja da, nakon izrade Elaborata o klasifikaciji, kategorizaciji i proračunu rezervi mineralne sirovine, isti dostavi JU Zavod za geološka istraživanja - Podgorica radi organizovanja tehničke kontrole (revizije) predmetnog Elaborata.

U postupcima inspekcijskog nadzora inspektor je zapisnicima naložio izvođaču radova da, nakon završetka probno-eksploatacionih etaža, izvrši geološko kartiranje istih, da izvrši proračun izvađenog stijenskog materijala iz probno-eksploatacionih etaže, da izvrši laboratorijska ispitivanja na uzetim uzorcima/probama stijena, da izvrši obradu dobijenih podataka i da uradi elaborate o klasifikaciji, kategorizaciji i proračunu rezervi mineralne sirovine. Takođe je inspektor zapisnicima naložio koncesionarima da, nakon izrade Elaborata o klasifikaciji, kategorizaciji i proračunu rezervi mineralne sirovine, isti dostave JU Zavod za geološka istraživanja - Podgorica radi organizovanja tehničke kontrole (revizije) predmetnih Elaborata.

U postupku inspekcijskog nadzora, inspektor je utvrdio da je koncesionar sa JU Zavod za geološka istraživanja - Podgorica ugovorio izradu predmetnog Elaborata o klasifikaciji, kategorizaciji i proračunu rezervi mineralne sirovine, pa nije donosio posebno rješenje, ali je zapisnikom odredio rok za izradu predmetnog Elaborata o rezervama i dostavljanje istog Ministarstvu ekonomije na pregled i ovjeru do 15.10.2019. godine.

U postupku inspekcijskog nadzora inspektor je zapisnikom naložio JU Zavod za geološka istraživanja - Podgorica da izvede i ostale radove u skladu sa Projektom istraživanja i da o vremenu završetka istih blagovremeno obavijesti Geološku inspekciju, kako bi se mogao izvršiti pregled i tih radova.

Inspektor je u postupcima inspekcijskog nadzora kod investitora i izvođača detaljnih geoloških istraživanja tla, koja su se izvodila za potrebe izgradnje, sanacije ili rekonstrukcije objekata i detaljnih hidrogeoloških istraživanja terena, zapisnicima nalagao izvođačima radova da izvrše laboratorijska ispitivanja na uzetim uzorcima tla i

stijena, da izvrše obradu dobijenih podataka i da urade elaborate o izvršenim istraživanjima. Investitorima istraživanja je naloženo da, nakon izrade predmetnih elaborata, organizuju reviziju istih i da iste dostave Ministarstvu ekonomije ili JU Zavod za geološka istraživanja - Podgorica na davanje saglasnosti i trajno čuvanje.

Izvršenje rješenja: U izvještajnom periodu donijeta su tri rješenja o produženju roka za izradu Elaborata o rezervama, za koje nije dospio rok za izvršenje, kao i jedno rješenje donijeto krajem 2018. godine, koje nije izvršeno u izvještajnoj godini.

Postupanje po inicijativama: Inspekcijski pregledi po inicijativama (188) su izvršeni po: prijavama izvođača radova o početku i završetku izvođenja detaljnih geoloških istraživanja tla za potrebe izgradnje, sanacije ili rekonstrukcije objekata i detaljnih hidrogeoloških istraživanja terena, koje je izvođač radova dužan da prijavi Geološkoj inspekciji; prijavama o početku izvođenja terenskih radova po pojedinim projektima, koji se odnose na geološka istraživanja od interesa za državu, a koji se realizuju po programima geoloških istraživanja; te po prijavama izvođača radova o početku izvođenja detaljnih geoloških istraživanja mineralnih sirovina, koja se izvede za potrebe koncesionara.

Ostale aktivnosti

Glavni inspektor u Odsjeku za geološku, rudarsku i inspekciju za ugljovodonike je učestvovao u radu Vladine Komisije za elementarne nepogode, čiji je član.

3. Rudarska inspekcija

U ovoj inspekciji sistematizovana su tri radna mjesta, od kojih je jedno popunjeno (dipl.inž.rudarstva).

Nadležnosti

Zakoni nad kojima ova inspekcija vrši nadzor su: Zakon o rudarstvu, Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata, Zakon o životnoj sredini, Zakon o zaštiti i zdravlju na radu, Zakon o eksplozivnim materijama, Zakon o upravljanju otpadom, kao i nadpodzakonskim aktima za primjenu ovih zakona, uključujući i tehničke normative i standarde.

Inspekcijski nadzor

U izvještajnom periodu Rudarska inspekcija je izvršila ukupno 237 inspekcijskih pregleda u kojima je utvrđeno 49 nepravilnosti.

Predmet inspekcijskog nadzora bili su: kontrola održavanja rudarskih objekata i postrojenja, bezbjednost kretanja lica na eksploatacionim poljima i sprovođenje mjera zaštite na radu (kako kod koncesionara, tako i na prioritetnoj dionici auto-puta Bar-Boljare), uključujući i uviđaje u slučaju povreda na radu, kontrola rudarskih planova, kontrola izvođenja rudarskih radova u skladu sa tehničkom dokumentacijom koncesionara, kontrola ležišta mineralnih sirovina bivših koncesionara u smislu sprječavanja eventualne nelegalne eksploatacije mineralnih sirovina sa ležišta koja još nijesu data pod koncesiju, kao i kontrola upotrebe eksploziva i eksplozivnih materija u rudnicima.

Inspekcijskim pregledima su obuhvaćeni koncesionari koji su zaključili ugovore o pravu na detaljna geološka istraživanja i eksploataciju pojedinih nemetalčnih i metalčnih mineralnih sirovina, obilazak ležišta na kojima se nekada vršila eksploatacija mineralnih sirovina i provjera privrednih subjekata sa kojima su raskinuti ugovori o koncesiji, ili su isti istekli. Takođe, vršena je kontrola eksploatacije mineralnih sirovina na osnovu člana 23 Zakona o rudarstvu, kod vlasnika zemljišta, bilo da se radi o pravnim ili fizičkim licima.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	237
- redovni	151
- po inicijativi	41
- kontrolni	45
Broj utvrđenih nepravilnosti	49
Broj ukazivanja	46
Broj rješenja	2
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	1
Broj krivičnih prijava	2

Utvrđene nepravilnosti: Utvrđene nepravilnosti su se odnosile na: potencijalnu opasnost od obrušavanja materijala u kopu, neposjedovanje akta o procjeni rizika radnih mjesta kod koncesionara i kod subjekata nadzora, neimenovanje odgovornih lica u smislu pružanja prve pomoći, protivpožarne zaštite i evakuacije zaposlenih, nevršenje provjere poznavanja propisa i mjera zaštite na radu kod nadzorno-tehničkog osoblja, palioca mina, kao i visokokvalifikovanih i kvalifikovanih radnika čiji je rad neposredno vezan za rudarske radove, greške u projektnoj dokumentaciji, nevođenje i čuvanje evidencije iz oblasti ZNR, greške u koordinatama koncesionih ugovora, provale vode u jamske prostorije, pokušaje vršenja nelegalne eksploatacije, neangažovanje stručnog lica, pravnog lica ili preduzetnika, odnosno neorganizovanja stručne službe za obavljanje poslova za oblast zaštite na radu kod subjekata nadzora koji vrše radove na tunelima autoputa Bar-Boljare, neposjedovanje pojedine dokumentacije, saglasnosti, mišljenja i

odobrenja, povrede na radu zaposlenih usljed sopstvene greške, neobilježavanje eksploatacionog polja i nedonošenja posebnog akta o kretanju zaposlenih i nezaposlenih lica na eksploatacionom polju, manje odstupanje geometrijskih parametara etaža pojedinih površinskih kopova, u odnosu na projektovano stanje.

Preduzete mjere: U izvještajnoj godini donesena su dva rješenja (jedno rješenje o zabrani izvođenja rudarskih radova na eksploataciji i jedno rješenje o zabrani obavljanja poslova upravljanja otpadom iz rudarstva). Za manje nepravilnosti izricana je mjera ukazivanja. Podnijet je ukupno jedan zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka nadležnim sudovima za prekršaje. Takođe, podnijete su i dvije krivične prijave od kojih se jedna odnosi na nelegalnu eksploataciju, dok je jedna iz druge upravne oblasti.

Izvršenje rješenja: U izvještajnom periodu donesena su dva rješenja od kojih je jedno izvršeno dobrovoljno, dok za jedno rješenje nije dospio rok za izvršenje.

Postupanje po inicijativama: Inicijative su se odnosile na: povrede na radu kod koncesionara i na autoputu Bar-Boljare, poplave podzemnih prostorija i nalaganje mjera u cilju sprječavanja težih posljedica po rad lica, kontrolu upotrebe eksploziva u rudarstvu ,a u skladu sa Uredbom o utvrđivanju grupa proizvoda nad kojima se vrši nadzor na tržištu, koja uključuje i rad Rudarske inspekcije i kontrolu magacina eksploziva, nelegalnu eksploataciju ležišta mineralnih sirovina, nelegalnu eksploataciju šljunka, pijeska i kamena sa državnih i privatnih parcela. Inicijative za vršenje inspeksijskog nadzora su osim od strane privrednih društava, fizičkih i anonimnih lica, podnošene i od strane Ministarstva ekonomije. U izvještajnom periodu, po podnesene 41 inicijative (pisanim putem i usmenim - anonimnim prijavama) obavljen je 41 inspeksijski pregled.

Ostale aktivnosti

Pored nadzora, ova inspekcija je sprovodila i aktivnosti na razmjeni informacija sa Ministarstvom unutrašnjih poslova - Sektor za vanredne situacije o izdatim količinama eksploziva i sredstava za iniciranje istog, a ista je učestvovala u radu komisija za polaganje stručnih ispita za palioce mina i stručnih ispita za rukovodeća radna mjesta u rudarstvu (komisije je formiralo Ministarstvo ekonomije Vlade Crne Gore).

4. Elektroenergetska inspekcija

U Elektroenergetskoj inspekciji sistematizovana su radna mjesta za tri inspektora, od kojih su, uključujući glavnog inspektora, popunjena tri (dipl. inž. elektrotehnike, smjer energetika).

Nadležnosti

Zakoni nad čijom primjenom ova inspekcija sprovodi nadzor su: Zakon o energetici, Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata, Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata, Zakon o zaštiti i zdravlju na radu, Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti, kao i nad brojnim podzakonskim aktima za primjenu ovih zakona, uključujući i tehničke normative i standarde.

Po Zakonu o energetici ova inspekcija vrši nadzor u oblastima: projektovanja, proizvodnje, izgradnje, eksploatacije i održavanja objekata za proizvodnju, prenosa, distribucije električne energije i drugih elektroenergetskih postrojenja i instalacija.

Elektroenergetska inspekcija ima pravo i dužnost da nadzire primjenu zakona, normativa, standarda i tehničkih propisa:

- u postupku pribavljanja energetske dozvole i odobrenja za izgradnju i rekonstrukciju elektroenergetskih objekata, odnosno izvođenja radova na montaži i ugradnji instalacija, uređaja i opreme;
- u toku izrade tehničke dokumentacije za izgradnju i rekonstrukciju elektroenergetskih objekata;
- pri proizvodnji elektroenergetskih uređaja i opreme i izgradnji, odnosno proizvodnji elektroenergetskih objekata, odnosno izvođenju radova na montaži i ugradnji instalacija, uređaja i opreme;
- pri obavljanju djelatnosti proizvodnje, prenosa i distribucije električne energije i snabdijevanja u okviru nadležnosti inspekcije;
- pri održavanju i eksploataciji elektroenergetskih objekata, uređaja, mjernih sklopova, postrojenja i instalacija;
- po osnovu stručne i radne osposobljenosti lica koja rukovode i rukuju elektroenergetskim objektima i opremom, kao i lica koja rade na održavanju i izgradnji elektroenergetskih objekata, uređaja, postrojenja i instalacija;
- po osnovu pouzdanosti i sigurnosti pogona elektroenergetskih objekata;
- po osnovu kvaliteta napona električne energije iz člana 48 stav 1 tačka 2 ovog zakona.

Elektroenergetska inspekcija vrši i druge poslove utvrđene zakonom ili propisom donijetim na osnovu zakona.

Kada je u pitanju pravni okvir za ovu oblast nadzora, treba istaći da su tehnički propisi o izgradnji, zaštiti, eksploataciji, odnosno održavanju elektroenergetskih objekata u cjelosti naslijeđeni iz bivše savezne države. Naime, da bi se implementirali standardi i učinili obaveznim za postupanje u ovoj oblasti, moraju se donijeti tehnički propisi kojim će odgovarajući standardi biti sastavni dio obavezujuće norme.

Inspekcijski nadzor

U toku izvještajnog perioda, vršena je kontrola rada energetskih subjekata u pogledu

održavanja elektroenergetskih objekata, eksploatacije, i realizacije investicione izgradnje, odnosno rekonstrukcije objekata u elektroenergetskom sektoru. Objekti nadzora su iz oblasti proizvodnje, prenosa i distribucije električne energije, i to: vodovi svih naponskih nivoa 400 kV, 220 kV, 110 kV, 35 kV, 20 kV, 10 kV i 0,4 kV, transformatorske stanice, mHE, vjetroelektrane, solarne elektrane i rasklopna postrojenja svih nivoa transformacije, elektroenergetski objekti potrošača priključenih na svim naponskim nivoima elektroenergetskog sistema Crne Gore.

U izvještajnom periodu inspekcija je kontrolisala i pratila aktivnosti na realizaciji veoma značajnih, tehnički i tehnološki složenih projekata i to: Interkonekcija HVDC ± 500 kV Italija-Crna Gora, konvertorsko postrojenje Lastva, TS 400/110/35 kV Lastva, DV 2x400 kV Lastva-Čevo i DV 400 kV Lastva-Pljevlja, izgradnja 110 kV vodova ulaz-izlaz za TS Lastva (Tivat-Kotor) praćenje izmještanja elektroenergetskih objekata koji se ukrštaju sa trasom Autoputa Smokovac – Mateševo, izgradnja VE Možur, koja je u redovnom pogonu nakon pribavljanja upotrebne dozvole, izgradnja objekata mHE i SE, pri čemu su u redovni pogon puštena tri mHE i 3 SE objekta, a u toku je izgradnja još sedam objekata mHE i priprema izgradnje novih SE. U toku godine je nastavljena realizaciju projekta revitalizacije- kapitalni remontu drugog agregata u HE Piva. U toku godine su vršene pripreme i izvršeno ugovaranje za početak ekološke rekonstrukcije TE Pljevlja.

U toku 2019. godine inspekcija je postupala po svim prijavama o ugrožavanju pogona elektroenergetskih objekata nepropisnom izgradnjom drugih objekata u njihovoj zoni, u okviru svojih nadležnosti.

Elektroenergetska inspekcija je u izvještajnom periodu nalagala mjere za otklanjanje nepravilnosti koje su utvrđene u dijelu održavanja i eksploatacije distributivne i prenosne mreže, odnosno tehničke ispravnosti objekata, kao i za otklanjanje nepravilnosti u pogonu pojedinih objekata prenosnog i distributivnog sistema. Za nepravilnosti manjeg obima koje ne predstavljaju opasnost za ljude i imovinu preduzimate su mjere ukazivanja, za hitne slučajeve je donoseno usmeno rješenje.

Takođe, u skladu sa zakonom, ova inspekcija je vršila inspekcijske pregleda radi: kontrole primjene zakona i propisa pri realizaciji projekata izgradnje elektroenergetskih objekata; davanja saglasnosti za probni pogon i funkcionalna ispitivanja novih objekata za privremeni pogon kada je u pitanju "uklapanje" u elektroenergetsku mrežu, takođe kad se vrši rekonstrukcija objekta, da ne bi dolazilo do dugog prekida pogona za pojedine faze, za koje se inspekcijskim pregledom utvrdi da su završene, daje se saglasnost za privremeni pogon dok se ne završi kompletan objekat, takođe se donosi rješenje o saglasnosti za privremeni pogon objekata za napajanje električnom energijom gradilišta, privremenih objekata i objekata koji se izmještau prema propisanim procedurama; prisustva tehničkim pregledima svih elektroenergetskih objekata; kontrole usklađenosti novoizgrađenih objekata sa projektnom dokumentacijom, zakonom, propisima i procedurama, kontrole kvaliteta isporuke električne energije i druga postupanja iz okvira propisanih nadležnosti. U 2019. godini je

doneseno i rješenje o izvršenju rješenja preko drugog lica, zbog neblagovremenog postupanja izvršenika i dovođenje u pitanje obaveze izvršenja. Nakon toga je po zahtjevu izvršenika donošeno tri puta rješenje o odlaganju izvršenja rješenja preko drugog lica, kako bi stranka sama izvršila rješenje. Rješenje je djelimično izvršeno, a na kraju su se Investitor i Izvođač dogovorili da nezavršeni dio posla izvrši Investitor preko drugog lica. Inspektor je donio rješenje o obustavi izvršenja rješenja preko drugog lica, a Investitora obavezao da završi radove i pribavi Upotrebnu dozvolu. Poseban dio aktivnosti je vezan za postupak pribavljanja licenci za obavljanje energetske djelatnosti ili licence za zatvorene distributivne sisteme. Naime, Elektroenergetska inspekcija postupa i po zahtjevima stranaka koje pribavljaju licencu za obavljanje energetske djelatnosti ili licence za zatvorene distributivne sisteme kod Regulatorne agencije za energetiku. Propisana obaveza stranke je da ima dokaze da posjeduje ili upravlja energetskim objektima, transportnim sredstvima i drugim uređajima, instalacijama ili postrojenjima, neophodnim za obavljanje energetske djelatnosti, koji ispunjavaju uslove i zahtjeve utvrđene tehničkim propisima. Elektroenergetski inspektori vrše pregled električnih i gromobranskih instalacija, odnosno elektroenergetskih objekata, uređaja i postrojenja, na osnovu čega sačinjavaju Zapisnik o inspekcijskom pregledu u kome je utvrđeno činjenično stanje i konstatovano stanje o tehničkoj ispravnosti.

U izvještajnom periodu je izvršeno 740 inspekcijskih pregleda, u kojima je utvrđeno 285 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	740
- redovni	363
- po inicijativi	72
- po zahtjevu	192
- kontrolni	113
Broj utvrđenih nepravilnosti	285
Broj ukazivanja	115
Broj rješenja	99
Broj prekršajnih naloga	4
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	2.730,00€

Utvrđene nepravilnosti: Utvrđene nepravilnosti su se odnosile na održavanje i eksploataciju distributivne i prenosne mreže, odnosno tehničke ispravnosti objekata, te pogon pojedinih objekata prenosnog i distributivnog sistema. Nepravilnosti koje su utvrđene prema inicijativama u dijelu zaštite potrošača su u najvećem broju slučajeva nekvalitetna isporuka električne energije (napon niži od propisanog, trajanje prekida isporuke više od prihvatljivog, kašnjenje u nastavku isporuke kad nastane prekid planirano ili zbog kvara itd), nepropisno priključenje na distributivnu mrežu, pitanja

imovinskih odnosa prilikom izgradnje elektroenergetskih objekata. Kada su u pitanju nepravilnosti koje se utvrđuju pri kontroli eksploatacije, održavanja i investicione izgradnje elektroenergetskih objekata karakteristične po određenim pitanjima su: građenje drugih objekata u zoni elektroenergetskih objekata (po tom osnovu je, nakon utvrđivanja činjeničnog stanja pokrenuta inicijativa kod nadležne inspekcije u 21 postupku, za preduzimanje mjera usklađivanje sa propisima objekata koji se grade sa elektroenergetskim objektima); primjena propisanih procedura pri građenju elektroenergetskih objekata (upitan kvalitet izrade dokumentacije, nedostatak licenciranih kompanija i lica za projektovanje i izgradnju složenih inženjerskih objekata- elektroenergetskih- nema tehničkih propisa kojim se implementiraju usvojeni standardi Crne Gore, izvođači radova iz inostranstva izvode radove preko kooperanata koji nemaju, po pravilu, nikakve reference za složene objekte, duge i složene administrativne procedure za pribavljanje potrebne dokumentacije, što obavezno prouzrokuje nepoštovanje rokova, izuzetno je teško obezbijediti kontrolu kvaliteta izvođenja radova zbog naslijeđenih navika u radu nadzorne službe idr); utvrđene su i nepravilnosti u postupanju osoblja koje upravlja pogonima u trafostanicama (orga nizacija rada se provodi da se dispečerski vodi pogon, putem SCADA, ali ovaj dio nije usklađen sa realnim stanjem pojedinih TS, a poseban je problem što je neusklađen postupak operatora prenosa i distribucije, a štetu, odnosno duge prekide u isporuci i štete imaju potrošači); dosta nepravilnosti se odnosi na konkretne probleme u dijelu zaštite od opasnog dejstva struje (sigurnosna rastojanja i visine, uzemljenje elektroenergetskih objekata, prelazi i ukrštanja sa drugim objektima i td).

Preduzete mjere: U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti inspektori su u izvještajnoj godini donijeli 99 rješenja i 115 mjera ukazivanja.

Izvršenje rješenja: Od ukupno 99 donesenih rješenja u izvještajnom periodu izvršeno je 91 rješenje. Ostalo je neizvršenih sedam rješenja, za koje nije dospio rok za izvršenje i za jedno rješenje je obustavljeno izvršenje rješenja preko drugog lica.

Takođe, doneseno je i osam rješenja iz prethodnog perioda, koja su u izvještajnoj godini dobrovoljno izvršena.

U izvještajnom periodu podnijete su četiri žalbe, od kojih su tri riješene u postupku kod drugostepenog organa, dok je jedna i dalje u postupku rješavanja. Takođe, u izvještajnom periodu, podnijete su i dvije tužbe po kojima je postupak u toku, kao i tri tužbe iz prethodnog perioda, riješene u izvještajnoj godini.

Napominje se da problem, u vezi 19 rješenja iz 2016. godine kojim su naložene mjere za otklanjanje nepravilnosti koje se odnose na građenje objekata u zoni 35 kV dalekovoda nije riješen. Nijesu donesena drugostepena rješenja po žalbama iako su rokovi odavno protekli. Rješenja su djelimično izvršena.

Prekršajna odgovornost: Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini, inspektori su izdali četiri prekršajna naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 2.730,00€, od kojih su naplaćena dva.

Postupanje po inicijativama i zahtjevima: Elektroenergetska inspekcija je po inicijativama izvršila 72 inspekcijska pregleda, po 54 inicijative iz 2019. godine i neriješene iz prethodne godine. Međutim, dio kontrola po inicijativama izvršen je i u redovnom nadzoru u okviru kombinovanih inspekcijskih pregleda, pa je ukupan broj kontrola po inicijativama znatno veći. Donesena su u svim podnesenim inicijativama obavještenja o prihvatanju inicijative odnosno obavještenja o datim nalozima subjektima nadzora za postupanje po inicijativi i 53 o preduzetim mjerama u toku postupka, 51 ukazivanje i 11 rješenja u postupku po inicijativama stranaka. Po jednoj inicijativi nije završen postupak.

Podneseno je 199 zahtjeva, postupljeno po 192 zahtjeva, jedan zahtjev je odbijen i šest zahtjeva je ostalo za rješavanje u tekućoj godini. Najveći dio zahtjeva, se odnosi na inspekcijske preglede objekata u toku građenja i tehničkog pregleda, kao i utvrđivanje činjeničnog stanja u vezi sa nepropisnom gradnjom objekata u zoni elektroenergetskih objekata i ocjenu ispunjenosti uslova za pribavljanje licenci.

Elektroenergetska inspekcija je uputila drugim nadležnim organima 21 inicijativu za postupanje u skladu sa nadležnostima, ovo su uglavnom inicijative za preduzimanje propisanih mjera za nepropisno građenje objekata u zoni elektroenergetskih objekata. Postupajući po zahtjevima, Elektroenergetska inspekcija je, pored prisustva radu Komisija za tehnički pregled elektroenergetskih objekata, saglasno ovlaštenjima donijela 15 rješenja o saglasnosti za probni rad elektroenergetskih objekata, 18 rješenja o saglasnosti za funkcionalna ispitivanja, 33 rješenja za privremeni pogon, devet rješenja o produženju roka i 10 zapisnika kao isprave o činjenicama o kojima se ne vodi službena evidencija- ocjena ispunjenosti uslova za pribavljanje licenci.

Nadzor po oblastima

Nelegalna gradnja u zoni dalekovoda: U toku izvještajnog perioda nastavljene su aktivnosti iz prethodnog perioda u cilju rješavanja problema ugroženosti pogona elektroenergetskih objekata zbog nelegalne gradnje stambenih i drugih objekata u zoni dalekovoda. Izgrađeni objekti ugrožavaju pogon elektroenergetskih objekata sa aspekta sigurnosnih visina i udaljenosti, ali su ugroženi i ljudi i imovina. Naime, na ovim dalekovodima su nepravilnosti i neusaglašenosti sa propisima posljedica izgradnje objekata u zoni dalekovoda bez pribavljanja dozvole za građenje u zoni dalekovoda koju izdaje energetska subjekat, a istovremeno za takve objekte, uglavnom, nije pribavljena ni građevinska dozvola. Napajanje potrošača električnom energijom je ugroženo, a isključenjem dalekovoda čiji pogon je ugrožen, kompletni gradovi ili djelovi gradova u Crnoj Gori bi ostali bez napajanja električnom energijom. U toku 2019.

godine inspekcija je postupala po svim prijavama o ugrožavanju pogona elektroenergetskih objekata nepropisnom izgradnjom drugih objekata u njihovoj zoni. Očekivanja su bila da će, sa primjenom novog Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata, kroz postupak legalizacije, doći do ubrzanog rješavanja nelegalne gradnje u zoni elektroenergetskih objekata i priključenja nelegalnih objekata na mrežu, ali taj postupak se ne odvija propisanom dinamikom, tako da je pitanje sprečavanja gradnje u zoni elektroenergetskih objekata i ugroženosti koridora izuzetno aktuelno, kao i neriješen status „nelegalnih potrošača“.

EPCG – FC Proizvodnja: Proizvodni objekti su u pogonu dugi niz godina i za njih je propisima i godišnjim bilansom utvrđen period kad se vrše remont i zimske njege. Inspekcija je utvrdila da su rokovi u izvještajnoj godini dosljedno ispoštovani i nije bilo prigovora na kvalitet sprovedenih remonata. Redovni remont svih proizvodnih objekata EPCG je izvršen u skladu sa propisanim procedurama, saglasno planu i Elektroenergetskom bilansu za 2019. godinu, a obavljaju na način da se obim radova utvrđuje prema potrebama pogona, pogonskim događajima u prethodnom periodu i propisanim periodičnim kontrolama, ispitivanjima i zamjeni amortizovane opreme. U 2019. godini su izvršeni investicioni radovi: kapitalni remont agregata A2 i rekonstrukcija sistema upravljanja (turbinska regulacija i sistem upravljanja -završetak u februaru 2020.) u HE Piva. U završnoj fazi je postupak ugovaranja realizacije projekta Ekološke rekonstrukcije TE Pljevlja, a za HE Perućica u toku je postupak realizacije projekta zamjena blok transformatora T1-T5 (tri godine za završetak), završen Kapitalni remont Agregata G5 i G7, započet je postupak rekonstrukcije mHE: Rijeka Mušovića, Lijeva Rijeka, Šavnik, Podgor i Rijeka Crnojevića (planirano je da se radovi završe u naredne tri godine).

CEDIS - Crnogorski elektrodistributivni sistem: Postupanje Elektroenergetske inspekcije kod CEDIS-a se odnosi na pregled objekata, projektne i pogonske dokumentacije, kojom se dokazuje propisano postupanje pri izgradnji, rekonstrukcijama, remontima, održavanju i eksploataciji objekta, kao i pribavljenih dokumenata o periodičnim mjerenjima, ispitivanjima i kontroli tehničke ispravnosti uređaja opreme i instalacija.

Održavanje objekata, uređaja i postrojenja se odvija saglasno godišnjim planovima koji se zasnivaju na raspoloživim sredstvima, a ne na starosti objekata, njihovim pregledima i drugim relevantnim parametrima. Ističe se da je u toku 2019. godine intezivirana značajno investiciona aktivnost na remontima, zamjeni dotrajale, amortizovane opreme adaptaciji velikog broja trafostanica, dalekovoda i NN mreže, što će u bitnom poboljšati kvalitet isporuke električne energije. Pored značajnog napretka još nijesu dostignuti kriterijumi kvaliteta isporuke električne energije, tako da trajanje prekida u isporuci nijesu na zadovoljavajućem nivou. Način organizovanja operativnog održavanja u CEDIS-u (kompletna centralizacija i upravljanje svim postupcima iz jednog centra) dodatno produžava vrijeme trajanja prekida i vrijeme potrebno da se izvrši manipulacija, odnosno opravka kvarova. To je posebno značajno u otežanim vremenskim uslovima. U postupku razgraničenja objekata sa CGES-om nije riješeno pitanje operativnog vođenja

pogona 35 kV mreže koja je vlasništvo CEDIS-a, a priključena je na postrojenja CGES-a. Takođe, trafostanice 110/10 kV i 35/10 kV uglavnom nemaju posadu. Sve ovo utiče na smanjeni kvalitet usluge isporuke električne energije i duže trajanje prekida u isporuci električne energije. Kada je u pitanju inspekcijski nadzor kod CEDIS-a i EPCG-Snabdijevanje, ističemo značajne probleme koji se javljaju u dijelu zaštite potrošača. Naime, normativno nije usaglašen institut zaštite potrošača u Zakonu o energetici i Zakonu o zaštiti potrošača. Nadležnost inspekcija je neprecizno utvrđena, a najveći dio inicijativa potrošača, po podzakonskim aktima koje su donijeli energetske subjekti ili Regulatorna agencija za energetiku tretiraju se kao ugovorni odnos, čije sporove rješavaju sudovi. Potrošačima se usluga otkazuje jednostrano, a sudska zaštita se ostvaruje kroz postupke koji traju značajno vrijeme. U ovom dijelu i dalje nema efikasnog postupanja i kvalitetne zaštite potrošača.

Crnogorski elektroprenosni sistem/CGES: Kod CGES-a je u toku velika investiciona aktivnost vezano za realizaciju projekta: TS 400/110/35 kV Lastva i dalekovoda 400 kV Lastva- Čevo, odnosno DV 400 kV Čevo – Pljevalja. U toku 2019. je završena izgradnja TS 400/110/35 kV Lastva i 110 kV priključnih dalekovoda (Budva-Lastva i Lastva-Tivat), a dionica DV 2x400 kV Lastva-Čevo je pušten u privremeni pogon, uz obavezu da se otklone nepravilnosti vezane za uzemljenje stubova kako bi se pribavila upotrebna dozvola za ovu dionicu (tehnički pregled je u toku); u završnoj fazi je izgradnja DV 1x400 kV Lastva-Čevo, a za DV 400 kV Čevo-Pljevlja su radovi u završnoj fazi na dionici Čevo –Brezna- Njegovuđa, pri čemu se na istim stubovima gradi i 110 kV DV Brezna –Njegovuđa. U toku je izgradnja 110 kV voda Njegovuđa-Žabljak. Dionica Njegovuđa-Pljevlja je realizovana u veoma malom obimu. Otpočeta je realizacija adaptacije i zamjene rasklopne opreme u 13 TS 110/35 kV. Započeta je rekonstrukcija u dvije TS 110/35 kV.

Potrebno je istaći da realizacija projekata izgradnje velikih infrastrukturnih objekata (posebno DV) prati veoma veliki problem rješavanja imovinsko – pravnih odnosa, odnosno rješavanje problema eksproprijacije. Mnogo je otvorenih pitanja oko vlasništva i sticanja prava da se zemljište, kao privatna imovina, zauzme bez naknade, a sa obavezom da vlasnik ne smije da mu promijeni namjenu, u koridoru elektroenergetskog objekta. Pored toga što nema jasnih i kvalitetnih rješenja kako to rješavati, izgradnja objekata kasni pa se Investitori suočavaju sa problemima ispunjenja ugovorenih obaveza i u konačnom postaje upitna realizacija projekata (najizraženije na DV 1x400 kV Lastva-Čevo i Njegovuđa-Pljevlja). Inspekcija je, u okviru nadzora kontrole kvaliteta isporuke električne energije krajnjim kupcima, sugerisala, što je, načelno, prihvaćeno od CGES-a, odlaganje primjene odluke o vođenju sistema Prenosne mreže preko SCADA-sistema. Iako se radi o značajnom tehnološkom unapređenju, zbog nekvalitetno riješenog razgraničenja vlasništva objekata CGES-a i CEDIS-a, dovodi se u pitanje kvalitet vođenja 35 kV mreže koja je priključena na postrojenja Elektroprenosa. Takođe i sam sistem SCADA nije dovoljno ispitan tako da ne bi ugrozili kvalitet isporuke električne energije potrošačima, odložena je primjena ove odluke i to će se postupno

realizovati uz paralelno vođenje pogona sa posadama u trafostanicama. Međutim, ovaj problem je bez kvalitetnog rješenja i CGES smanjuje broj izvršilaca u TS, a 35 kV mrežom i dalje treba da upravlja posada TS. Ovaj problem značajno utiče na kvalitet isporuke i trajanje prekida u isporuci električne energije.

Elektroenergetska inspekcija je redovno vršila kontrolu primjene zakona i propisa za sve ove i druge objekte.

Terna iz Italije je investitor projekta: Interkonekcija HVDC ± 500 kV Italija-Crna Gora, podmorski kabal i konvertorsko postrojenje u Lastvi, koji zajedno sa TS 400/110/35 kV Lastva i dalekovodom 400 kV Lastva- Čevo, odnosno DV 400 kV Čevo - Pljevlja, predstavljaju jednu od najvećih i najznačajnijih interkonektivnih veza na prostoru ne samo Crne Gore nego i cijelog Balkana. Projekat je realizovan u dijelu polaganje jednog podmorskog kabla na dionici crnogorskog podmorja u morskom dijelu, (po projektu 2 energetska i jedan optički kabal), što je polovina projektovanog kapaciteta. Ostaje dilema kakvi su efekti ove investicije za Crnu Goru u novim uslovima (projektovani kapacitet 1000 MW, a izgrađeni 500 MW). Konvertorsko postrojenje je izgrađeno u cjelosti (POL1 i POL2), ali za monopolarni režim rada umjesto projektovanog bipolarnog. Za podmorsko/podzemni kabal i Konvertorskoova postrojenja je, nakon postupka tehničkih pregleda i izjašnjenja Komisija za tehnički pregled, projektanata i Nadzora, data saglasnost za Probni rad u trajanju od 9 mjeseci, kako bi se izvršilo ispitivanje i usklađivanje izgrađenih objekata sa projektnom dokumentacijom, zakonom i propisima. Elektroenergetska inspekcija je tokom cijele godine vršila kontrolu i donosila rješenja o saglasnosti za funkcionalna ispitivanja pojedinih faza, prema utvrđenoj dinamici na početku godine, a na kraju godine je data saglasnost za probni pogon. Inspekcija redovno kontroliše sve ove radove, u okviru svojih nadležnosti.

Obnovljivi izvori energije: U toku izvještajne godine inspekcija je dala saglasnosti za stavljanje u probni pogon, nakon čega su pribavljene upotrebne dozvole za tri objekta mHE i tri SE. U toku je izgradnja još sedam objekta mHE i pripreme za izgradnju Solarne elektrana velike snage, kao i izgradnja još dva vjetroparka.

Tokom 2019. godine je puštena u rad i pribavljena upotrebna dozvola za VE Možur sa 23 VG i snagom od 46 MW. Napominjem da je VE Možur priključena na radialni vod 110 kV Bar – Ulcinj, pri čemu nije ispoštovan kriterijum pouzdanosti „n-1“.

Auto-put: Elektroenergetska inspekcija je, po zahtjevu Investitora i Izvođača radova na izgradnji Auto-puta Smokovac-Uvač-Mateševo, u toku 2019. godine, obezbjeđivala primjenu člana 104 a Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata ("Sl. list Crne Gore", br. 51/08, 40/10, 34/11, 40/11, 47/11, 35/13, 39/13 i 33/14) za usaglašavanje elektroenergetskih objekata sa trasom Auto-puta. Izvršeno je izmještanje dalekovoda 400 kV Podgorica-Ribarevine, 220 kV Podgorica-Mojkovac, ali ostali su problemi otklanjanja primjedbi Državne komisije za tehnički pregled tako da objekti još nijesu u redovnom pogonu. Po potrebi je vršeno izmještanje vodova 10 kV. Izvršeno je

izmiještanje stuba br. 9 na DV 220 kV Podgorica-Albanija. Zajedno sa državnom Komisijom za tehnički pregled, izvršen je tehnički pregled objekata za izmiještanje elektroenergetskih objekata koji se ukrštaju sa trasom Auto-puta i data saglasnost za njihov pogon.

Veliki potrošači: Pogoni elektroenergetskog razvoda kod "velikih potrošača" (KAP Podgorica i Tosčelik- Željezara Nikšić) su tehnološki stari, amortizovani, sa nedovoljnim ulaganjem u održavanje. Poslovanje se odvija u složenim uslovima i smanjenom potrošnjom električne energije, u odnosu na prethodni period.

Željeznička infrastruktura je značajan potrošač, posebno sa aspekta pouzdanosti pogona. U toku godine vršena je kontrola realizacije projekta-rekonstrukcija Elektrovučnog postrojenja Trebješica. Upravljanje tim pogonom od strane Nacionalnog dispečerskog centra je pitanje na kome je Inspekcija potencirala i projekat je uspješno završen i doveden u sklad sa propisima i Pravilima za funkcionisanje prenosnog sistema električne energije.

U zadnjih par godina došlo je do izgradnje velikog broja objekata od strane tri velika turistička subjekta - Portomontenegro Tivat, Portonovi Kumbor i Luštica BY Tivat, koji su za potrebe obezbjeđenja električne energije izgradili sopstvene elektroenergetske objekte. Portomontenegro je pribavio licencu za rad svojih elektroenergetskih objekata kao zatvorenog distributivnog sistema, a Luštica BY je u postupku pribavljanja licence. Portonovi nije otpočeo rješavanje statusa svojih objekata po propisanoj proceduri.

Elektroenergetska inspekcija je sprovodila inspeksijski nadzor na planiranom nivou u okviru propisane nadležnosti. Subjekti nadzora su, u oblasti kontrole ove inspekcije, u mjeri raspoloživih resursa, uvažavajući ukupne ekonomske i druge okolnosti, uglavnom, svoja postupanja uskladila sa zakonom i propisima. U prethodnom periodu je nastavljena aktivnost, za rješavanje problema ugroženosti pogona elektroenergetskih objekata zbog nelegalne gradnje stambenih i drugih objekata u zoni dalekovoda. Izostalo je postupanja po Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata u dijelu „regulacije“, odnosno rješavanja problema građenja u zoni elektroenergetskih objekata i priključenja nelegalno izgrađenih objekata u 2019.godini. Problem normativnog uređenja u oblasti elektroenergetike nije otpočeo da se rješava. Nijesu doneseni Tehnički propisi kojim se implementiraju odgovarajući standardi. Standardi u Crnoj Gori su doneseni u značajnoj mjeri u oblasti energetike (do sada je doneseno 385 standarda iz oblasti elektroenergetike, od strane Instituta za standardizaciju Crne Gore), ali bez tehničkih propisa nije obavezna njihova primjena. Nadzor koji se odnosi na tehničke zahtjeve za proizvode i ocjenjivanje usaglašenosti, ne provodi se jer nijesu imenovana tijela za ocjenu usaglašenosti, izdavanje ovlaštenja za obavljanje djelatnosti i dr. Primjena Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata u dijelu Složeni inženjerski objekti nije donijela kvalitativnu promjenu, već je stvorila nove neusaglašenosti i dodatno produženje rokova na administrativnim poslovima. Elektroenergetska inspekcija će fokusirati rad na inspeksijskom nadzoru kod ispitivanja u probnom radu

interkonekcija HVDC ± 500 kV Italija-Crna Gora, konvertorskog postrojenja, TS 400/110/35 kV Lastva, DV 400 kV Lastva-Čevo i nastavka izgradnje dalekovoda prema Pljevljima; investicionih zahvata, rekonstrukcija u HE Piva, HE Perućica, TE Pljevlja i mHE u vlasništvu EPCG, TS CGES-a i distributivnih objekata CEDIS-a; građenje objekata za trajno napajanje električnom energijom Auto-puta, dionice Smokovac-Mateševo i ostalih objekata iz oblasti elektroenergetike.

Propisani kvalitet isporuke električne energije krajnjim kupcima je obaveza svih energetske subjekata i inspekcija će u narednom periodu posebnu aktivnost voditi u cilju dosljedne primjene i poštovanja zakona i propisa u toj oblasti.

Za uspješan rad Elektroenergetske inspekcije neophodno je: da nadležni organ počne sa aktivnostima na donošenju tehničkih propisa iz oblasti energetike, kako bi se obezbijedila primjenu usvojenih standarda u Crnoj Gori; kadrovski ojačati inspekciju i obezbijediti kontinuitet u radu prijemom još dva ili čak tri inspektora u slučaju dalje spriječenosti za rad inspektorke koja je zaposlena krajem 2019, a ovo sa razloga što do kraja 2020. godine prestaje radni odnos, zbog odlaska u penziju, glavnom elektroenergetskom inspektor i elektroenergetskom inspektor I, koji su obavljali poslove elektroenergetske inspekcije u 2019. godini i ranije.

5. Termoenergetska inspekcija

U Termoenergetskoj inspekciji sistematizovana su tri radna mjesta za inspektora, od kojih je jedno popunjeno (dipl. inž. mašinstva).

Nadležnosti

Ova inspekcija vrši nadzor nad: Zakonom o energetici, Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata, Zakonom o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti, Zakonom o standardizaciji, Zakonom o akreditaciji, Zakonom o zapaljivim tečnostima i gasovima, Zakonom o zaštiti i spašavanju, Zakonom o nadzoru proizvoda na tržištu, Zakonom o opštoj bezbjednosti proizvoda, kao i nad 33 pravilnika.

Inspeksijski nadzor

Inspeksijskim nadzorom iz nadležnosti ove inspekcije obuhvaćena su sva termoenergetska, termotehnička, gasna i procesna postrojenja i instalacije. Nadzor se obavlja kod objekata za proizvodnju električne energije (termoelektrana, vjetroelektrana i hidroelektrana), termoenergetskih i drugih postrojenja kod industrijskih subjekata, termotehničkih i drugih postrojenja kod javnih objekata (bolnice, škole, hoteli i dr.), gasnih instalacija u širokoj potrošnji (domaćinstava, manjih ugostiteljskih objekata i dr.).

I u toku izvještajne godine bio je prisutan problem nepostojanja podzakonskih akata koji regulišu oblast održavanja objekata u termoenergetskom sektoru, kao i određivanja imenovanih i ovlašćenih tijela za ocjenjivanje usaglašenosti proizvoda. Tokom izvještajnog perioda pojavio se i problem vršenja periodičnih pregleda i ispitivanja dijela opreme pod pritiskom (oprema za TNG) iz razloga što je jedinom akreditovanom kontrolnom tijelu za ovu opremu u septembru istekla akreditacija. Tehnički propisi o izgradnji, zaštiti, eksploataciji, odnosno održavanju termoenergetskih objekata su u cjelosti nasljeđeni iz SFRJ, a i oni su u jednom dijelu stavljeni van snage, a da nijesu usvojeni novi. Na taj način nema mogućnosti za primjenu usvojenih standarda u Crnoj Gori, a posebno treba naglasiti da je nemoguće biti dosljedan u kontroli i insistiranju na primjeni propisa. Takođe u izvještajnoj godini pojavio se problem sa neusklađenošću pravilnika iz ranijeg perioda sa Zakonom o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti, pa je dolazilo do situacije da je proizvod kupljen u zemlji članici EU proizveden suprotno pravilniku koji važi kod nas, a mora se priznati znak CE u skladu sa zakonom.

U izvještajnoj godini Termoenergetska inspekcija je izvršila ukupno 165 inspekcijskih pregleda u kojima je utvrđeno 49 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	165
- redovni	33
- po inicijativi	32
- po zahtjevu	74
- kontrolni	26
Broj utvrđenih nepravilnosti	49
Broj ukazivanja	30
Broj rješenja	43
Broj prekršajnih naloga	4
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	1.060,00€
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	2

Značajan broj inspekcijskih pregleda izvršen je na objektima benzinskih stanica i skladišnih rezervoara radi utvrđivanja postupanja nosilaca licence za obavljanje energetske djelatnosti u skladu sa zakonom, kojim je utvrđena obaveza dostavljanja inspekcijskog izvještaja u postupku dobijanja licence energetskog subjekta.

Po zahtjevima subjekata koji koriste termoenergetska postrojenja i instalacije vršeni su inspekcijski pregledi radi: davanja saglasnosti za probni rad mHE, postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda, vjetroelektrane, konvertorskog postrojenja, gasnih

instalacija i sl., davanja saglasnosti na tehničku dokumentaciju i izvedene radove na gasnim instalacijama, a u cilju prvog punjenja instalacija TNG-om i TPG-om, davanja mišljenja kako bi se utvrdila ispunjenost uslova i zahtjeva utvrđenih tehničkim propisima, za funkcionalnost opreme za točenje TNG, radi dobijanja ili produženja licenci od RAE, ocjene stanja kotlovskih postrojenja i sl..

Pored samog inspekcijskog nadzora propisanog Zakonom o energetici, ova inspekcija je vršila i tržišni nadzor, tj. provjeru bezbjednosti pojedinih grupa proizvoda na tržištu, u skladu sa tehničkim propisima koji uređuju ovu oblast. Pored navedenog, treba istaći da jedan termoenergetski inspektor ne može u potpunosti odgovoriti svim nadležnostima (posebno u dijelu tržišnog nadzora) u potrebnom obimu, zbog čega je neophodno povećati broj inspektora.

Utvrđene nepravilnosti: Nepravilnosti koje su najčešće utvrđene odnose se na nepoštovanje tehničkih propisa u pogledu održavanja, pregleda i ispitivanja energetskih postrojenja.

U tržišnom nadzoru kojim je ova inspekcija u izvještajnom periodu obuhvatila gasnu opremu i posude pod pritiskom (stabilne i prenosne), nijesu pronađeni nebezbedni proizvodi, ali je inspekcija naložila povlačenje jednog rezervoara za TNG sa tržišta iz razloga što nije izrađen i stavljen na tržište u skladu sa Zakonom o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti.

Preduzete mjere: U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti u izvještajnoj godini izrečeno je 30 mjera ukazivanja, i donesena su 43 rješenja. Od ukupnog broja donesenih rješenja 11 se odnosilo na otklanjanje nepravilnosti. U izvještajnoj godini inspektor je donio i jedno rješenje o povlačenju proizvoda sa tržišta, jedno rješenje o zabrani obavljanja djelatnosti, jedno o odbijanju tehničke dokumentacije i tri o davanju saglasnosti na tehničku dokumentaciju, 20 o davanju saglasnosti za probni rad i funkcionalna ispitivanja, jedno rješenje o produženju roka i jedno o obustavljanju postupka iz procesnih razloga. Takođe, u izvještajnoj godini inspektor je donio i četiri rješenja o izricanju novčane kazne u postupku administrativnog izvršenja rješenja, nakon što je u kontrolnom inspekcijskom pregledu utvrdio da subjekt pregleda nije postupio po rješenju.

Izvršenje rješenja: Od ukupnog broja donijetih rješenja (43), dobrovoljno je izvršeno 39, za jedno rješenje nije dospio rok za izvršenje, dok je za tri obustavljeno izvršenje rješenja. Takođe, u 2019. godini su izvršena i dva rješenja iz prethodnog perioda.

Dva rješenja o novčanom kažnjavanju, a koja su donesena u prethodnom periodu, su izvršena u izvještajnoj godini, a za dva rješenja o novčanom kažnjavanju postupak je obustavljen iz razloga što su subjekti nadzora otklonili nepravilnosti u datom roku.

U izvještajnoj godini je takođe podnijeta i jedna žalba koja je u postupku rješavanja kod drugostepenog organa.

Prekršajna odgovornost: Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektor je izdao četiri prekršajna naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 1.060,00 € i sva četiri su naplaćena (dio kazni je uplaćen: 2/3 od izrečene). Takođe su podnijeta i dva zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Postupanje po inicijativama: Pored već istaknutih inspekcijskih pregleda po zahtjevima subjekata koji koriste termoenergetska postrojenja i instalacije i drugih subjekata, Termoenergetska inspekcija je u izvještajnom periodu postupala i po po inicijativama fizičkih lica, kao i inicijativama Regulatorne agencije za energetiku.

Takvih pregleda je bilo ukupno 106 (74 po zahtjevima i 32 po inicijativama). Po svim zahtjevima/inicijativama ova inspekcija je postupila u skladu sa zakonom, a u šest predmeta postupak je u toku.

Ostale aktivnosti

U izvještajnom periodu termoenergetski inspektor je bio uključen i u rad komisije Ministarstva ekonomije za polaganje ispita stručne osposobljenosti za održavanje i rukovanje energetskim postrojenjima, uređajima i opremom (za 80 kandidata).

Na kraju, treba istaći da je za postizanje boljih rezultata neophodno donijeti podzakonska akta (pravilnike) koja definišu oblast nadzora Termoenergetske inspekcije. Treba istaći da je dio pravilnika nasljeđe SFRJ pa su u velikoj mjeri neusklađeni sa važećom zakonskom regulativom. Takođe, neophodno je jačati kadrovske kapaciteta inspektora, kako povećanjem broja inspektora, tako i sprovođenjem obuka. Neophodno je jačati saradnju sa ministarstvima nadležnim za energetiku (uključujući i RAE), održivi razvoj i unutrašnje poslove.

Ono što otežava, a često i onemogućava postupanja inspektora u vođenju postupaka su problemi koji prate uručivanja pismena subjektima nadzora od strane poštanskih službenika.

D. SEKTOR ZA ZAŠTITU DJELATNOSTI OD JAVNOG INTERESA

U ovom sektoru svoje nadležnosti ostvaruju sljedeće inspekcije: Prosvjetna inspekcija, Inspekcija za sport, Inspekcija za zaštitu kulturnih dobara, kulturne baštine i arhivsku djelatnost i Inspekcija za elektronske komunikacije, poštansku djelatnost i usluge informacionog društva.

1. Prosvjetna inspekcija

U Prosvjetnoj inspekciji sistematizovana su radna mjesta za 11 inspektora, uključujući i glavnog inspektora (jedan prof. fizičke kulture, jedan prof. filozofije i sociologije, jedan prof. srpsko-hrvatskog jezika i književnosti, jedan prof. ruskog jezika, dva prof. istorije i geografije, jedan dipl. pravnik, jedan master u administriranju biznisa, jedan specijalista u oblasti carina i jedan dipl. menadžer specijalista).

Nadležnosti

Prosvjetna inspekcija sprovodi nadzor nad primjenom sljedećih zakona: Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju, Zakona o predškolskom obrazovanju i vaspitanju, Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju, Zakona o gimnaziji, Zakona o stručnom obrazovanju, Zakona o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama, Zakona o visokom obrazovanju, Zakona o obrazovanju odraslih, Zakona o nacionalnom okviru kvalifikacija, Zakona o nacionalnim stručnim kvalifikacijama, kao i nad velikim brojem podzakonskih akata i drugih propisa koji su doneseni za primjenu navedenih zakona.

Inspekcijski nadzor

U izvještajnoj godini inspekcijski nadzor u ustanovama iz oblasti predškolskog obrazovanja i vaspitanja, vršen je u javnim i privatnim predškolskim ustanovama u odnosu na ostvarivanje predškolskog vaspitanja i obrazovanja, broja vaspitnih grupa, broja djece u vaspitnim grupama, broja vaspitnih jedinica van sjedišta ustanove, broja djece u njima, trajanja obrazovnog programa, vaspitno stručnog kadra i uslova za izvođače vaspitno-obrazovnog rada, norme časova, vođenja pedagoške evidencije, rada stručnih organa, organa upravljanja i rukovođenja u ustanovi.

Takođe, inspekcijski nadzor u pogledu pridržavanja zakona, drugih propisa i opštih akata u ustanovama iz oblasti osnovnog obrazovanja i vaspitanja, srednjeg opšteg obrazovanja, stručnog obrazovanja, obrazovanja odraslih i visokog obrazovanja vršen je u odnosu na organizaciju obrazovno-vaspitnog rada u ustanovi; rad stručnih organa, organa upravljanja i rukovođenja u ustanovama obrazovanja i vaspitanja; upis, prava i

obaveze djece, učenika i polaznika obrazovanja; upis, prava i obaveze, prestanak statusa studenata i isključenje studenata; način ocjenjivanja i napredovanja učenika; naplatu naknada, školarina i drugih naknada koje plaćaju djeca, učenici, polaznici obrazovanja i studenti; način obavljanja pripravničkog staža i postupak polaganja stručnog ispita; vođenje propisane evidencije i dokumentacije i izdavanje javnih isprava u ustanovi.

Prosvjetna inspekcija je izvršila ukupno 583 inspekcijska pregleda, u kojima je utvrđeno 150 nepravilnosti, dok u 433 slučaja nijesu evidentirane nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	583
- redovni	102
- po inicijativi	426
- kontrolni	55
Broj utvrđenih nepravilnosti	150
Broj ukazivanja	155
Broj rješenja	19
Broj prekršajnih naloga	20
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	5.860,00 €
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	26

Utvrđene nepravilnosti: Najčešće nepravilnosti utvrđene su u oblasti predškolskog obrazovanja i vaspitanja, osnovnog obrazovanja i vaspitanja, srednjeg opšteg obrazovanja, stručnog obrazovanja, visokog obrazovanja, vaspitanja i obrazovanja lica sa posebnim potrebama, obrazovanja odraslih i učeničkog i studentskog standarda, a odnosile su se na: nestručnu zastupljenost nastave; zapošljavanje nastavnika (do 30 dana, bez raspisivanja konkursa, bez položenog stručnog ispita i licence za rad, sporazumom o dopuni norme časova i sporazumom o preuzimanju nastavnika); raspisivanje konkursa (bez dokaza Ministarstva prosvjete da su obezbijeđena finansijska sredstva), neposjedovanje valjanog dokaza o stručnoj spremi nastavnika u personalnom dosijeu; podjelu predmeta na nastavnike i razredna starješinstva; ocjenjivanje učenika i izdavanje javnih isprava; prava djece, učenika i studenata; prava nastavnog i drugog osoblja u ustanovama obrazovanja i vaspitanja; izdavanje javnih isprava polaznicima obrazovanja odraslih; neispunjavanje osnovnoškolske obaveze; postupak polaganja popravnog ispita po prigovoru; polaganje razrednog ispita učenika; naplatu školarine i drugih naknada učenicima i studentima; vjerodostojnost javnih isprava koje izdaju ustanove obrazovanja i vaspitanja; obavljanje pripravničkog staža i stručnog osposobljavanja nastavnika; polaganje stručnog ispita nastavnika; rad organa upravljanja i rukovođenja u ustanovama obrazovanja i vaspitanja; rad neregistrovanih

pravnih i fizičkih lica koja se bave radom sa djecom i učenicima i vođenje propisane evidencije i dokumentacije u ustanovama.

Preduzete mjere: Za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti izrečeno je 155 mjera ukazivanja (po svima je postupljeno) i doneseno je 19 rješenja koja su se odnosila na: naredbu za zabranu rada ustanovi (7), naredbu za zabranu rada nastavniku zbog nezakonitog zapošljavanja, jer ne ispunjava propisane uslove u pogledu profila stručne spreme (3), naredbu da se otkloni nepravilnost za zapošljavanje nastavnika, odnosno normu časova (4), naredbu poništavanja nepropisno položenog stručnog ispita i izdatog uvjerenja o položenom stručnom ispitu (1), naredbu da se otkloni nepravilnost za vanredno polaganje učenika (2), naredbu da se otkloni nepravilnost u postupku rasporeda nastavnika po predmetima (1) i naredbu da se otkloni nepravilnost za učenika generacije (1).

Izvršenje rješenja: Od ukupno 19 donesenih rješenja, u izvještajnom periodu dobrovoljno je izvršeno 14, za četiri rješenja nije dospio rok za izvršenje dok je za jedno rješenje obustavljeno izvršenje.

Podnijeto je osam žalbi koje su riješene u postupku kod drugostepenog organa, tako što su tri odbijene, a po pet žalbi rješenje je poništeno u cjelini.

Takođe, podnijeta je i jedna tužba po kojoj je postupak u toku.

Prekršajna odgovornost: Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali 20 prekršajnih naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 5.860,00€, od čega je naplaćeno 17 prekršajnih naloga, što je 85 % od broja izdatih.

Podnijeto je 26 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, od kojih su riješena tri. Povodom 23 zahtjeva sud za prekršaje nije odlučio.

Pojačani nadzor: Prosvjetna inspekcija je izvršila inspekcijski nadzor kod 102 licencirana organizatora obrazovanja odraslih na teritoriji Crne Gore u odnosu na organizaciju obrazovno-vaspitnog rada u ustanovi, kao i u odnosu na osnivanje, upis u CRPS, statusne promjene, upis, prava i obaveze polaznika obrazovanja, vođenje propisane evidencije i dokumentacije, naplatu naknada, školarine i drugo.

U pojedinim slučajevima u kojima je utvrđeno da ustanove ne obavljaju svoju djelatnost u skladu sa propisanim pravilima, ukazano je na utvrđene nepravilnosti i dat rok za otklanjanje. Svi subjekti nadzora su u ostavljenom roku postupili po ukazivanju inspektora.

Postupanje po inicijativama: U izvještajnoj godini ukupno je bilo 426 inicijativa, a najviše su se odnosile na: zapošljavanje nastavnika bez javnog konkursa; prijavu na izbor kandidata po konkursu; pritužbu na neregularno zasnivanje radnog odnosa po osnovu stručnosti; dopunu do norme časova; sporazumno preuzimanje nastavnika; raspoređivanje časova; provjeru vjerodostojnosti diploma, odnosno javnih isprava;

stručni ispit; komisijsku provjeru znanja učenika; prigovor na ocjenu; nepohađanje nastave od strane učenika; povreda prava učenika i studenta.

Na osnovu iskustva iz dosadašnjeg nadzora, treba istaći da bi u cilju efikasnijeg nadzora Prosvjetne inspekcije, trebalo izvršiti izmjene i dopune Zakona o prosvjetnoj inspekciji.

2. Inspekcija za sport

U Inspekciji za sport sistematizovana su radna mjesta za šest inspektora, od kojih su popunjena četiri radna mjesta (dva profesora fizičke kulture, jedan specijalista menadžmenta i jedan diplomirani pravnik).

Nadležnosti

Inspekcija za sport sprovodi nadzor nad primjenom Zakona o sportu, podzakonskih akata i drugih propisa koji su doneseni za primjenu navedenog zakona.

Inspeksijski nadzor

U izvještajnom periodu Inspekcija za sport je izvršila ukupno 122 inspeksijska pregleda, u kojima je utvrđeno 12 nepravilnosti, dok u 110 slučajeva nijesu evidentirane nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspeksijskih pregleda	122
- redovni	77
- po inicijativi	37
- kontrolni	8
Broj utvrđenih nepravilnosti	12
Broj ukazivanja	12
Broj izdatih prekršajnih naloga	9
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	3.770,00€
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	1

Utvrđene nepravilnosti: Najčešće utvrđene nepravilnosti odnosile su se na: rad sportskih organizacija, organe upravljanja sportskih organizacija, saglasnost na Statut, na uslove za obavljanje sportske djelatnosti, naplatu članarina, organizaciju takmičenja bez saglasnosti nadležnog nacionalnog saveza (Ministarstva), da nacionalni savezi

nemaju internet stranicu.

Preduzete mjere: U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti u izvještajnom periodu izrečeno je 12 mjera ukazivanja (po svima je postupljeno).

Prekršajna odgovornost: Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali devet prekršajnih naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 3.770,00 €, od kojih su naplaćena četiri, što je 44,44% od broja izdatih. Podnijet je i jedan zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka povodom kojeg Sud za prekršaje nije odlučio u izvještajnom periodu.

Pojačani nadzor: Inspekcija za sport je izvršila redovan inspekcijski nadzor u 77 sportskih organizacija. Inspekcijski nadzor je vršen u odnosu na: postupak i uslove osnivanja, upis u Registar, početak rada, uslove za obavljanje sportske djelatnosti, organizaciju rada, statusne promjene, uslove za zabranu i prestanak rada sportskih organizacija, uslove za prestanak rada i brisanje sportskih registracija iz Registra, rad sportskih organizacija i njihovih organa, primjenu normativa i standarda u skladu sa zakonom, poštovanje zakonskih obaveza od strane sportskih subjekata, postupak donošenja i primjene opštih i pojedinačnih akata sportskih organizacija, naplatu članarina od strane sportskih klubova i evidencije o sportu.

Kod pojedinih sportskih organizacija u kojima je utvrđeno da ne obavljaju svoju djelatnost u skladu sa propisanim pravilima, ukazano je na utvrđene nepravilnosti i dat rok za otklanjanje. Svi subjekti nadzora su u ostavljenom roku postupili po ukazivanju inspektora.

Postupanje po inicijativama: U ukupnim aktivnostima ove inspekcije, pored planiranog inspekcijskog nadzora, značajan dio se odnosio na postupanje po inicijativama, kojih je u izvještajnoj godini bilo 37. Najveći broj inicijativa iz oblasti sporta odnosio se na: rad sportskih organizacija, organe upravljanja sportskih organizacija, saglasnost na Statut, na uslove za obavljanje sportske djelatnosti, naplatu članarina, organizaciju takmičenja bez saglasnosti nadležnog nacionalnog saveza (Ministarstva), da nacionalni savezi nemaju internet stranicu.

Inspekcija za sport je u izvještajnoj godini dala značajan doprinos u postupku sprovođenja nadzora u oblasti sporta, te u svojim ukupnim aktivnostima postigla značajne rezultate u svom radu, sa ciljem da se rad svih subjekata u sportu organizuje i realizuje u skladu sa pozitivnim propisima.

Takođe, u budućem radu potrebno je nastaviti kontinuiranu saradnju sa Ministarstvom sporta i svim relevantnim subjektima u sportu, kako bi oblast sporta u sistemu svoga djelovanja i rada dobila ulogu i značaj koju zaslužuje.

3. Inspekcija za zaštitu kulturnih dobara, kulturnu baštinu i arhivsku djelatnost

U Inspekciji za zaštitu kulturnih dobara, kulturnu baštinu i arhivsku djelatnost sistematizovana su radna mjesta za sedam inspektora, uključujući i glavnog inspektora.

Inspekcija za zaštitu kulturnih dobara i kulturnu baštinu

U Inspekciji za zaštitu kulturnih dobara i kulturne baštine sistematizovana su radna mjesta za tri inspektora, od kojih su dva popunjena: inspektor I za kulturnu baštinu - diplomirani kulturolog i magistar ekonomskih nauka i inspektor I za zaštitu kulturnih dobara - diplomirani pravnik, koji su, po ovlašćenju direktora Uprave, shodno odredbama Zakona o inspekcijskom nadzoru, vršili inspekcijski nadzor u objema upravnim oblastima (kulturna dobra i kulturna baština).

Nadležnosti

Inspekcije za kulturna dobra i kulturnu baštinu sprovode nadzor nad primjenom sljedećih zakona: Zakon o zaštiti kulturnih dobara, Zakon o muzejskoj djelatnosti, Zakon o bibliotečkoj djelatnosti, Zakon o kulturi, Zakon o spomen-obilježjima, Zakon o zaštiti prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora, Zakon o kinematografiji, Zakon o ratifikaciji Konvencije o zaštiti podvodne kulturne baštine, kao i nad velikim brojem podzakonskih akata, koji su doneseni za primjenu navedenih zakona.

Inspekcijski nadzor

Inspekcije ovog odsjeka su izvršile ukupno 156 inspekcijskih pregleda i to u oblasti: kulturne baštine, pojedinačnih (zasebnih) kulturnih dobara; kulturnih dobara - kulturno-istorijskih cjelina; kulturnih dobara - potencijalnih kulturnih dobara i kulturne baštine, u kojima je utvrđeno 35 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	156
- redovni	108
- po inicijativi	28
- kontrolni	20
Broj utvrđenih nepravilnosti	35
Broj ukazivanja	27
Broj rješenja	29
Broj prekršajnih naloga	3
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	3.300,00€
Broj krivičnih prijava	2

Utvrđene nepravilnosti: U izvršenim inspekcijskim pregledima utvrđeno je 35 nepravilnosti, i to najviše (23) u oblasti kulturne baštine u dijelu primjene Zakona o muzejskoj djelatnosti, Zakona o spomen-obilježjima, Zakona o bibliotečkoj djelatnosti, Zakona o kinematografiji, te podzakonskih akata za primjenu navedenih zakona, kao i 12 nepravilnosti koje su se odnosile na oblast kulturnih dobara i kulturnih dobara-kulturno istorijskih cjelina (odnosile su se na sprovođenje konzervatorskih mjera i izvođenje građevinskih radova na kulturnom dobru bez rješenja-saglasnosti na konzervatorski projekat Uprave za zaštitu kulturnih dobara).

Preduzete mjere: U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti izrečeno je 27 mjera ukazivanja i doneseno je 29 rješenja. Takođe, podnijeta je i jedna žalba koja je riješena u postupku kod drugostepenog organa kojim je rješenje poništeno u cjelini.

U 2019. godini podnijeta je i jedna tužba po kojoj je postupak u toku.

Izvršenje rješenja: U izvještajnoj godini, od 29 donesenih rješenja sva su izvršena dobrovoljno.

Prekršajna odgovornost: Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali tri prekršajna naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 3.300,00€, i svi su naplaćeni.

Podnijete su i dvije krivične prijave od kojih se jedna odnosila na uklanjanje spomen-obilježja bez saglasnosti Ministarstva kulture, a druga na oštećenje zaštićenog kulturnog dobra.

Prioritetan zadatak ovog odsjeka u izvještajnoj godini bio je sprečavanje devastacije kulturnih dobara, pa je stoga najveći broj inspekcijskih pregleda izvršen u ovoj oblasti (91), kao i u oblasti kulturne baštine (32).

Na području istorijskih gradova Kotor, Risan i Perast i svih naselja duž obale, od Veriga do vrhova okolnih brda, uključujući akvatorijum i teritoriju koja je upisana na *Listu svjetske kulturne baštine*, izvršeno je ukupno 26 inspekcijskih pregleda u 2019. godini (u kojima su utvrđene nepravilnosti za čije je otklanjanje inspektor donio šest rješenja o zabrani radova bez konzervatorskog projekta, te izrekao dvije mjera ukazivanja) u vezi sa realizacijom mjera iz Menadžment plana prirodnog i kulturno istorijskog područja Kotora, čiji je glavni cilj da osigura djelotvornu zaštitu i poboljša značaj područja Svjetske baštine.

Postupanje po inicijativama: U izvještajnom periodu inspekcijama ovog odsjeka dostavljeno je 28 inicijativa. Bitno je napomenuti da je vršen pojačan nadzor u odnosu na spomen-obilježja koja su proglašena za kulturno dobro. U skladu sa prethodno navedenim, izvršen je nadzor 36 spomen-obilježja. Inspekcijskim nadzorom je konstatovano da je spomen-bista Radmili Nedić u Beranama otuđena, zbog čega je nadležnom tužilaštvu podnijeta krivična prijava protiv NN počinioca, zbog povrede člana 253a Krivičnog zakonika Crne Gore.

I na kraju, treba naglasiti da je neophodno izvršiti popunjavanje upražnjenog radnog mjesta inspektora za kulturna dobra u Kotoru (koji se nalazi pod zaštitom UNESCO), zbog alarmantne situacije na terenu, i ne samo na ovom području, već i širom Crne Gore. Takođe, bilo bi neophodno predvidjeti još jedno radno mjesto za inspektora za kulturna dobra sa mjestom rada u Podgorici.

Inspekcija za arhivsku djelatnost

U Inspekciji za arhivsku djelatnost sistematizovana su radna mjesta za tri inspektora, od kojih su popunjena dva (inspektorica I, profesorica orijentalistike i inspektorica III, profesorica filozofije).

Nadležnosti

Inspekcija za arhivsku djelatnost sprovodi nadzor nad primjenom Zakona o arhivskoj djelatnosti, kao i nad podzakonskim aktima, koji su doneseni za primjenu navedenog zakona.

Inspekcijski nadzor

U izvještajnoj godini Inspekcija za arhivsku djelatnost je izvršila ukupno 182 inspekcijska pregleda, u kojima je utvrđeno 320 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	182
– redovni	85
– po inicijativi	4
– kontrolni	93
Broj utvrđenih nepravilnosti	320
Broj ukazivanja	108
Broj rješenja	35
Broj prekršajnih naloga	6
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim naložima (€)	1.590,00€

Utvrđene nepravilnosti: U izvještajnoj godini, utvrđene nepravilnosti su se odnosile na izradu normativnih akata, način čuvanja, kao i postupanja sa arhivskom i registratorskom građom.

Preduzete mjere: Aktivnosti Inspekcije za arhivsku djelatnost su, pored prevashodno preventive uloge, imale i ulogu pokretača odgovornosti za neizvršavanje naloženih mjera, što je rezultiralo većom odgovornošću subjekata nadzora, kao i boljim odnosom prema arhivskoj i registratorskoj građi koju oni stvaraju. Kroz povećan broj inspekcijskih pregleda, veliki dio arhivske i registratorske građe je sređen i sačuvan od uništenja, te je spriječeno njeno dalje propadanje. S tim u vezi, za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti stvaraocima i držaocima javne i privatne arhivske i registratorske građe izrečeno je 108 mjera ukazivanja i donijeto 35 rješenja. Inspekcija za arhivsku djelatnost je uticala na podizanje svijesti kod subjekata nadzora o značaju građe koju stvaraju, kako sa aspekta značaja koju ova građa ima za ostvarivanje prava radnika po pitanju ostvarivanja prava iz radnog odnosa, tako i u pogledu njene vrijednosti za naučna i istorijska istraživanja.

Izvršenje rješenja: Od ukupnog broja donijetih rješenja (35), u izvještajnoj godini dobrovoljno je izvršeno 17 rješenja, šest je obustavljeno a za 12 rješenja nije dospio rok za izvršenje.

Takođe, od ukupno donijetih pet rješenja iz prethodnog perioda, a prenesenih u 2019.godinu, četiri su dobrovoljno izvršena, a za jedno rješenje nije dospio rok za izvršenje.

Prekršajna odgovornost: Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali šest prekršajnih naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 1.590,00€, od kojih su naplaćena četiri što je 66,66 % od izdatih, dok su dva kod Suda za prekršaje. Takođe, donesen je i jedan zaključak o novčanom kažnjavanju u iznosu od 550,00€ koji je na prinudnoj naplati kod Poreske uprave.

Postupanje po inicijativama: Inicijative građana koje su u izvještajnoj godini dostavljene ovoj inspekciji odnosile su se na nepravilnosti u kancelarijskom poslovanju, nepravilnom zavođenju, kao i na neunošenje odgovarajućih arhivskih oznaka.

I u izvještajnoj godini nastavljena je saradnja sa arhivskim odsjecima koji su dostavljali inicijative za vršenje inspekcijskog nadzora, i to kod preduzeća koja su u stečaju ili u nekom drugom vidu reorganizacije, a čija arhivska i registratorska građa nije sređena niti adekvatno zaštićena (Opština Kolašin, JP Vodovod i kanalizacija, itd.).

4. Inspekcija za elektronske komunikacije, poštansku djelatnost i usluge informacionog društva

U Inspekciji za elektronske komunikacije, poštansku djelatnost i usluge informacionog društva sistematizovana su radna mjesta za četiri inspektora, uključujući i glavnog inspektora.

Inspekcija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost

U inspekciji za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost sistematizovana su tri radna mjesta za inspektore, od kojih je popunjeno jedno, glavni inspektor – dipl. inž. Elektrotehnike, dok su mjesta inspektor I za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost i jedno mjesto inspektor III za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost upražnjena.

Nadležnosti

Zakoni nad čijom primjenom inspekcijski nadzor sprovodi ova inspekcija su: Zakon o elektronskim komunikacijama, Zakon o poštanskim uslugama, Zakon o zaštiti potrošača, Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti i Zakon o nadzoru proizvoda na tržištu, kao i nad podzakonskim aktima, koji su doneseni za primjenu navedenih zakona.

Inspekcijski nadzor

U izvještajnom periodu Inspekcija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost je izvršila ukupno 83 inspekcijska pregleda u kojima je utvrđena jedna nepravilnost.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	83
- redovni	11
- po inicijativi	71
- kontrolni	1
Broj utvrđenih nepravilnosti	1
Broj rješenja	1
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	1

Utvrđene nepravilnosti: su se odnosile na povredu odredbi Zakona o elektronskim komunikacijama.

Preduzete mjere: U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti u izvještajnoj godini donijeto je jedno rješenje koje je dobrovoljno izvršeno, i po istom predmetu podniet je i jedan zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka, a koje je rezultiralo sudskim rješenjem o kažnjavanju subjekata nadzora u iznosu od 6.300,00€. Takođe, donijeto je rješenje u prekršajnom postupku iz prethodne godine o kažnjavanju subjekta nadzora u iznosu od 8.000,00 € koje je dobrovoljno izvršeno.

U oblasti *elektronskih komunikacija*, ova inspekcija je sprovodila zajedničke aktivnosti sa predstavnicima Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost na zabrani korišćenja elektronske komunikacione ili terminalne opreme i drugih radio-uređaja koji u svom radu koristi radio-frekvencije, a nijesu imali ili nijesu produžili odobrenje za korišćenje radio-frekvencija od ovog regulatora. Navedene aktivnosti sprovedene su na osnovu prijava Agencije (4), koje su se odnosile na postojeće korisnike odobrenja, a koji su u međuvremenu izvršili obaveze prijavljivanja i dobili odobrenja za korišćenje radio-frekvencija shodno zakonskim uslovima. Zbog korišćenja RF nakon isteklog roka odobrenja za korišćenje iste kod jednog subjekta nadzora, izdato je rješenje o zabrani korišćenja RF koje je subjekat nadzora izvršio u navedenom roku, a podnesen je zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka po kojem je izrečena novčana kazna u iznosu od 6.300,00€. U ostalim slučajevima je putem zapisnika ukazano na nepravilnost koju je subjekat nadzora uklonio u propisanom roku ili nije bilo utvrđeno korišćenje radio-frekvencija po navedenim inicijativama.

U izvještajnoj godini iz oblasti nadležnosti za oštećenje telekomunikacione infrastrukture primljeno je ukupno osam prijava od strane vlasnika operator elektronskih komunikacija (Crnogorski Telekom) nakon čega je izvršena popravka iste od strane vlasnika i izvođača radova odnosno investitora. Primljena je jedna prijava od strane NVO koje se odnose na postavljanje telekomunikacione infrastrukture od strane operatora bez saglasnosti vlasnika prostora, za koje ne postoji nadležnost ove inspekcije, pa je ista prosljeđena nadležnoj opštinskoj administraciji i riješena sporazumno između vlasnika prostora i operatora elektronskih komunikacija u međuvremenu.

Uredbom o sadržini plana mjera za obezbjeđenje javnih elektronskih komunikacionih mreža i korišćenje elektronskih komunikacionih usluga u vanrednim situacijama i Odlukom o korišćenju prava prvenstva komunikacija za vrijeme trajanja vanrednih situacija, propisana je obaveza operatora da, do novembra tekuće godine, dostave planove mjera za vanredne situacije za narednu godinu, tako da je ova inspekcija primila tri plana od operatora fiksne i mobilne telefonije i utvrdila da su isti dostavili planove mjera za vanredne situacije za 2020. godinu u propisanom roku.

U oblasti *bezbednosti proizvoda* nastavljene su aktivnosti ove inspekcije u nadzoru na tržištu radio opreme u cilju zaštite potrošača od nebezbednih proizvoda. U skladu sa Opštim programom nadzora na tržištu (godišnji), ova inspekcija je izvršila 11 inspeksijskih pregleda kod tri vrste radio opreme (mobilni telefoni, igračke na daljinsko upravljanje i pametni uređaji – pametni sat). Inspeksijski pregledi su sprovedeni putem administrativne provjere prateće dokumentacije (izjava o usaglašenosti, uputstvo za upotrebu, obavještenje i upozorenje o rizicima, označavanje propisanim oznakama i dr.) i vizuelnom kontrolom proizvoda uz procjenu rizika. U navedenim nadzorima nijesu utvrđeni nedostaci.

U dijelu *zaštite ekonomskih interesa potrošača*, ova inspekcija je postupala po žalbama, kojih je bilo 119 u izvještajnoj godini.

U oblasti *poštanskih aktivnosti* stigla je jedna prijava koja nije bila u nadležnosti ove inspekcije po materijalnom zakonu.

Postupanje po inicijativama: Ukupno je primljeno 144 inicijativa, od čega se 119 odnosi na žalbe potrošača (koje su se odnosile na saobraznost proizvoda ili garanciju za kupljeni proizvod (koji pripadaju radio opremi), 14 iz oblasti elektronskih komunikacija, a 11 na tržišni nadzor radio opreme. Od 119 inicijativa koje su se odnosile na žalbe potrošača, ova inspekcija je u 29 slučajeva pružila pomoć u ostvarivanju prava potrošača, a u 69 slučajeva žalbe su odbijene kao neosnovane. Proslijeđeno je 18 žalbi na postupanje nadležnim organima (Agenciji za EKIP ili Tržišnoj inspekciji), a u tri slučaja podnosioci su odustali od žalbe.

Ostale aktivnosti

U organizaciji hrvatske Agencije za elektronske komunikacije HAKOM održana je 11. konferencija ADCO RED (Group of Administrative Co-operation Under the Radio Equipment Directive), odnosno redovni sastanak nadležnih institucija za implementaciju Direktive o radio opremi (2014/53 RED), na kome je učestvovao glavni inspektor za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.

Shodno realnim potrebama i usvajanjem EU legislative koje je Crna Gora obavezna na putu pridruživanja u EU, potrebno je vršiti neprekidni monitoring na izmjenama i

dopunama zakonskih i podzakonskih akata tako što će resorna ministarstva unaprijediti saradnju sa Upravom i vršiti redovna i vanredna usaglašavanja. Razlog ovoj tvrdnji je neusaglašenost i realna različitost primjene istih koja mogu uticati na kvalitetan i efikasan rad inspeksijskih službi Uprave, a uočena su neusaglašenosti između različitih zakonskih akata situacije rješenja koje izuzimaju ili nerealno ili čak suprotno rješavaju situacije u praksi. Primjeri su Zakon o elektronskim komunikacijama i Zakon o izgradnji objekata, kao i zakon o putevima, ili nekompletnost Zakona o elektronskim komunikacijama i Zakona o spašavanju i vanrednim situacijama.

Inspekcija za usluge informacionog društva

U ovoj inspekciji zaposlen je jedan inspektor (dipl. inž. mašinstva), koliko je i predviđeno aktom o sistematizaciji.

Nadležnosti

Zakoni nad čijom primjenom nadzor sprovodi ova inspekcija su: Zakon o elektronskoj trgovini, Zakon o elektronskoj upravi, Zakon o informacionoj bezbjednosti, Zakon o elektronskom dokumentu, Zakon o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu, kao i nad podzakonskim aktima, koji su doneseni za primjenu navedenih zakona.

Inspeksijski nadzor

Inspeksijski nadzor vršen je kod državnih organa i određenog broja privrednih subjekata koji se bave elektronskom trgovinom, kao i kod mobilnih operatera, banaka (kontrola DATA – centra sprovedena u pogledu ispunjavanja kriterijuma zaštite podataka, zaštite informacionog sistema i fizičke zaštite).

U izvještajnom periodu Inspekcija za usluge informacionog društva je izvršila ukupno 70 inspeksijskih pregleda, u kojima su utvrđene četiri nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspeksijskih pregleda	70
- redovni	53
- po inicijativi	13
- kontrolni	4
Broj utvrđenih nepravilnosti	4
Broj ukazivanja	4

Po Zakonu o informacionoj bezbjednosti izvršeno je pet inspeksijskih pregleda kod mobilnih operatera, bankarskog sektora i Ministarstva javne uprave (DATA centar državnih organa). U nadzoru nijesu utvrđene nepravilnosti.

Po Zakonu o elektronskoj upravi, izvršeno je 15 inspekcijskih pregleda, od kojih je 11 redovnih i četiri kontrolna, u saradnji sa glavnim administratorom portala eUprave, usklađen po prioritetima i obavljen kod: Ministarstvo nauke (2), Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja (1), Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (2), Ministarstvo kulture (2), Ministarstvo saobraćaja i pomorstva (2), Ministarstvo sporta (1), Ministarstvo ekonomije (1), Ministarstvo prosvjete (1), Ministarstvo pravde (1), Ministarstvo zdravlja (1), Ministarstvo rada i socijalnog staranja (1).

Utvrđene nepravilnosti i preduzete mjere: Sve utvrđene nepravilnosti (4) odnosile su se na primjenu Zakona o elektronskoj upravi i to:

- nekorišćenje ili djelimično korišćenje eDMS (elektronsko upravljanje dokumentima) .

Navedene nepravilnosti su, nakon ukazivanja inspektora, otklonjene u kraćim intervalima. Ova inspekcija je tokom prethodne godine, kao i po ustaljenoj praksi, bila u stalnoj komunikaciji sa predstavnicima Ministarstva javne uprave povodom aktivnosti koje su sprovedene u oblasti korišćenja eDMS-a i obuke za administratora portala po određenim organima državne uprave.

Zakon o elektronskoj trgovini propisao je obavezu za davaoce usluga informacionog društva, prema kojoj moraju biti upisani u Centralni registar privrednih subjekata. Prikupljanje podataka o kompanijama koje se bave uslugama informacionog društva otežava činjenica da prilikom registracije preduzeća, usluge informacionog društva, odnosno elektronska trgovina nijesu posebno klasifikovane, zbog čega je neophodno inovirati zakonski okvir. Po Zakonu o elektronskoj trgovini ova inspekcija je u 2019. godini izvršila 35 inspekcijskih pregleda u kojima nijesu utvrđene nepravilnosti.

Postupanje po inicijativama: Ukupno je primljeno 13 prijava koje nijesu bile u nadležnosti ove inspekcije.

U oblasti sive ekonomije, Inspekcija za usluge informacionog društva nije identifikovala nepravilnosti te, stoga, nije ni preduzimala mjere u okviru njenih zakonskih ovlašćenja po Zakonu o elektronskoj trgovini.

Inspektor za usluge informacionog društva je učestvovao na okruglom stolu koje je organizovalo Ministarstvo javne uprave za Nacrt Zakona o elektronskoj upravi, kao i na INFO FEST-u (Festival informatičkih dostignuća) u Budvi.

Zbog donošenja novih izmjena i dopuna zakona, iz oblasti usluga informacionog društva, potrebna je sinhronizacija sa resornim Ministarstvom u primjeni i nadzoru nad ovim zakonima.

III a POJAČANI INSPEKCIJSKI NADZOR

Uprava je i u izvještajnoj godini nastavila sa sprovođenjem pojačanog nadzora, koji se pokazao kao jedan od dobrih metoda rada koji je, prije svega, doprinio kvalitetnijem nadzoru, odnosno suzbijanju sive ekonomije na tržištu. Zajedničke kontrole, uz rotaciju inspektora sa jednog na drugo područje, te sprovođenje pojačanog nadzora u ljetnoj i zimskoj turističkoj sezoni, rezultiralo je ne samo uređenijem tržištem, već i boljom iskorišćenošću resursa. Istovremeno, doprinijelo se i manjoj opterećenosti subjekata kontrole.

Pojačani nadzor inspekcija ponaosob ili kroz zajedničke kontrole, shodno potrebama sa terena ili iskustvima iz prethodnih godina, predstavlja jednu od redovnih aktivnosti ove uprave, zbog čega je posebna pažnja bila posvećena dobroj pripremi i sprovođenju ovakve vrsti nadzora.

Suzbijanje sive ekonomije

Akcioni plan za suzbijanje sive ekonomije, koji je Vlada donijela 2017. godine, jedan je od osnova plana rada Uprave, pa se realizacija istog prati po planiranim aktivnostima i inspekcijama koje ih realizuju. To su prije svega inspekcije koje vrše kontrolu tržišta robe i usluga i tržišta rada (Tržišna, Turistička, Inspekcija za igre na sreću, Metrološka, Zdravstveno–sanitarna, Inspekcija za socijalnu i dječju zaštitu i Inspekcija rada). U skladu sa mjerama iz Akcionog plana, ove inspekcije su na tržištu robe i usluga, posebnu pažnju posvetile kontroli ispunjenosti uslova za pristup djelatnosti (registracija, odobrenje za rad, prijava djelatnosti, licenca, ugovor o koncesiji), kao i provjeri da li se ove djelatnosti obavljaju u skladu sa propisima. S tim u vezi, ostvareni su efekti suzbijanja sive ekonomije kroz legalizaciju vršenja djelatnosti (trgovina, zanatstvo, turizam, ugostiteljstvo, pružanje zdravstvenih, usluga socijalne i dječje zaštite i drugih usluga, priređivanje igara na sreću), kao i otklanjanje nepravilnosti koje se odnose na: evidentiranje robe, evidentiranje gostiju i drugih evidencija, izdavanje računa, uplatu dnevnih pazara na žiro račun, isplatu socijalnih davanja, obračun obaveza koncesionara po osnovu priređivanja igara na sreću, stavljanje u promet i upotrebu proizvoda suprotno propisima o metrologiji, stavljanje u promet predmeta od dragocjenih metala suprotno propisima itd.

Kada je u pitanju tržište rada, Inspekcija rada se prioritarno bavila suzbijanjem rada „na crno“, tj. zapošljavanja bez ugovora o radu i prijave na obavezno socijalno osiguranje (domaćih i stranaca), ali i suzbijanjem sive ekonomije kod formalno zaposlenih (neplaćeni rad zakonito zaposlenih lica u dijelu njihovih prava iz rada i po osnovu rada – isplate zarada i uplate doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, prekovremeni rad, noćni rad, rad u dane državnih i vjerskih praznika). Upravo u cilju suzbijanja navedenih pojava oblika sive ekonomije, ostvareni efekti u oblasti zapošljavanja i radnih odnosa ogledaju se u broju zakonito zaposlenih lica (po nalogu inspektora), što utiče na

smanjenje stope nezaposlenosti i priliv budžetskih sredstava po osnovu uplate doprinosa za obavezno socijalno osiguranje.

Takođe, suzbijanju sive ekonomije bile su posvećene i inspekcije u čijoj je nadležnosti kontrola korišćenja prirodnih resursa (šume i lovišta, pijesak i šljunak, mineralne sirovine). Inspekcija za šumarstvo, lovstvo i zaštitu bilja kontrolisala je korišćenje šuma kod vlasnika privatnih šuma i korisnika šuma/koncesionara kojima su šume date na korišćenje tj. eksploataciju shodno planskim dokumentima, te kontrolisala lovišta, čime se utiče na smanjenje šumske krađe i krivolova. Inspekcija za vode je kontrolisala poštovanje moratorijuma na eksploataciju rječnih nanosa (pijeska i šljunka), a Rudarska inspekcija legalnost eksploatacije mineralnih sirovina.

U cilju efikasnijeg suzbijanja sive ekonomije treba istaći i značaj raznih oblika pojačanog nadzora, koje organizuje Uprava za inspekcijske poslove, posebno u ljetnjoj i zimskoj turističkoj sezoni, kao i *ad hoc* pojačani nadzor koji se sve češće organizuje i u drugim periodima godine, na različitim područjima, u različitim upravnim oblastima, putem mješovitih ekipa u čijem sastavu je više inspekcija Uprave i rotacijom inspektora sa jednog na drugo područje. Podaci iz tako organizovanog nadzora ukazuju da isti treba praktikovati.

Inspekcije Uprave (Tržišna, Turistička i Inspekcija rada) bile su angažovane na suzbijanju sive ekonomije i u zajedničkim ekipama sa predstavnicima Poreske uprave i Uprave carina, uz podršku Uprave policije, kao i Komunalne policije Glavnog grada. U vezi sa sprovođenjem aktivnosti na suzbijanju sive ekonomije, treba istaći i značaj analize efekata na sastancima Predsjednika Vlade sa menadžmentom tri uprave (Poreska, Uprava carina i Uprava za inspekcijske poslove), koji su u funkciji koordinacije sprovođenja ovih aktivnosti na tržištu robe, usluga i tržištu rada. Na ovim sastancima se izvještava o realizovanim aktivnostima i pomaže se u planiranju budućih aktivnosti.

Nesumnjiv je uticaj sprovođenja mjera za suzbijanje sive ekonomije kroz inspekcijski nadzor na eliminisanje neloyalne konkurencije i jačanje fiskalne discipline, što dugoročno utiče i na podizanje svijesti o značaju legalnog poslovanja.

Aktivnosti koje su inspekcije preduzimale na suzbijanju sive ekonomije i mjere koje su predlagane u cilju unapređivanja borbe protiv iste, bile su predmet posebnih izvještaja (mjesečni, kvartalni, polugodišnji i godišnji).

Turistička sezona

S obzirom da turističku sezonu karakteriše povećano prisustvo potrošača i poslovnih subjekata, što je praćeno povećanim obimom prometa robe i usluga, kao i zapošljavanjem većeg broja lica, posebno na Primorju i u planinskim turističkim centrima, Uprava svake godine donosi planove pojačanog nadzora u turističkoj sezoni (ljetnjoj i zimskoj), koji je, između ostalog, temelje na iskustvima iz prethodnih sezona, pa je tako bilo i u izvještajnoj godini. .

Period ljetnje turističke sezone je poseban izazov za ovu upravu i svake godine se radi, kako na unapređenju pripreme pojačanog nadzora u sezoni, tako i na unapređivanju njegove realizacije, pa su ovogodišnju pripremu, između ostalog, posebno karakterisale interne radionice putem kojih je Uprava nastavila sa edukacijom inspekcija koje vrše pojačani nadzor u sezoni.

Iako je Uprava u nadzoru u ljetnjo turističkoj sezoni 2019. godine, na osnovu prethodnih iskustava, izvršila određena prilagođavanja, ostalo je još izazova za naredni period. Posebno značajan među njima jeste suzbijanje „crnog tržišta“, tj. proširenje obuhvata nadzora na nelegalne subjekte, koji razne djelatnosti obavljaju „iza zatvorenih vrata“, do kojih inspektori za sada ne mogu doći. Osim revizije zakonodavstva, za to, kao i za bolju organizaciju nadzora i efikasniji i efektivniji nadzor, potrebna je podrška i u pogledu kvalitetnije pripreme ostalih učesnika u nadzoru, što bi saradnji u nadzoru dalo puni smisao, a to bi efektuiralo postizanjem uređenijeg tržišta. U vezi sa tim treba istaći da i pored dobre organizacije pojačanog nadzora od strane Uprave, nadzor u sezoni je praćen određenim problemima, s obzirom da spremnost svih nadležnih za nadzor i za aktivnosti vezane za nadzor (na državnom i lokalnom nivou), nije bila na istom nivou, zbog čega je neminovno da određene aktivnosti i nosioci trpe.

U zimskom periodu izvještajne godine realizovane su aktivnosti u skladu sa Planom pojačanog nadzora u zimskoj turističkoj sezoni na području opština Kolašin, Žabljak, Rožaje i dr. sjevernih opština u kojima se pružaju usluge karakteristične za zimski turizam. Pored pojačanog nadzora od strane Turističke inspekcije (u specifičnim turističkim djelatnostima i ugostiteljskim uslugama koje se intenziviraju tokom zime) u zimskim turističkim centrima, pod pojačanim nadzorom na tim lokacijama bio je i promet robe, kako sa aspekta suzbijanja sive ekonomije, tako i sa aspekta zaštite života i zdravlja ljudi, te zaštite ekonomskih interesa potrošača. Istovremeno, predmet kontrole bilo je zapošljavanje i poštovanje propisanih prava zaposlenih u svim djelatnostima koje se intenziviraju u zimskom periodu u cilju suzbijanja sivog tržišta rada, kako u dijelu rada „na crno“, tako i kod formalno zaposlenih. U tom smislu, pored Turističke inspekcije, u pojačanom nadzoru su učestvovala i Inspekcija rada, Tržišna inspekcija i Zdravstveno-sanitarna inspekcija. Upravnim mjerama i radnjama koje su inspektori Uprave preduzimali u pojačanom nadzoru u sezoni (zabrana vršenja djelatnosti, oduzimanje robe bez porijekla, zabrana rada zaposlenim licima zbog neispunjavanja uslova na određenim radnim mjestima, nalog za legalizaciju nezakonito zaposlenih lica itd.), usmjerenim na otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i na zabranu daljeg kršenja propisa, u velikoj mjeri se uticalo na usklađivanje stanja na terenu sa propisima, što je osnovni zadatak inspeksijskog nadzora. Kod prekršaja, posebno težih i prekršilaca povratnika, inspektori su preduzimali i kaznene mjere, prije svega izricanjem novčanih kazni prekršajnim naložima, ali i podnošenjem zahtjeva za pokretanje prekršajnih postupaka kod nadležnih sudova za prekršaje.

O pojačanom nadzoru u ljetnjoj i zimskoj turističkoj sezoni ova Uprava je pripremila posebne izvještaje, a podaci iz tog nadzora su sadržani u godišnjem izvještaju.

Cilj pojačanog nadzora je da se utiče na podizanje kvaliteta ukupne ponude Crne Gore kao turističke destinacije, a što se postiže suzbijanjem sive ekonomije na tržištu robe i usluga i tržištu rada, kako bi se obezbijedila fer konkurencija i prihodi na državnom i lokalnom nivou, kao i drugi javni interesi i interesi građana (kada su u skladu sa javnim interesom).

Rezultat sveukupnog doprinosa pojačanog nadzora u turističkoj sezoni (ljetno, zimsko) je uređenije stanje na tržištu i unaprijeđena turistička ponuda Crne Gore, pa tako i njena pozicija na mapi turističkih destinacija Evrope i svijeta.

E. SEKTOR ZA MEĐUNARODNU SARADNJU

U okviru ovog sektora sistematizovano je ukupno osam radnih mjesta, a nakon odlaska jednog savjetnika početkom decembra 2019. godine, ostala su upražnjena tri radna mjesta.

U ovom sektoru sprovode se aktivnosti koje se odnose na uspostavljanje i unapređenje regionalne i međunarodne saradnje sa relevantnim organizacijama i institucijama, praćenje uporednih iskustava u cilju implementacije međunarodnih standarda, instrumenata i preporuka, kao i na realizaciju saradnje sa međunarodnim donatorima i učestvovanje u izradi projekata i zajedničkih programa.

S obzirom na dinamiku napretka Crne Gore u procesu evropske integracije, u izvještajnoj godini proširena je saradnja sa tijelima i strukturama koja su uključena u proces korišćenja pretpristupne podrške EU.

Na zahtjev inspekcija, ovaj sektor priprema aplikacije za TAIEX instrument i prati realizaciju ove podrške. Tako je u izvještajnoj godini organizovano više studijskih posjeta, radionica i ekspertske misije u cilju upoznavanja sa evropskim propisima i standardima, najboljom praksom država članica u određenim oblastima, kao i obavezama koje očekuju Upravu, sa procesom približavanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Predstavnici Sektora za međunarodnu saradnju učestvovali su na Konferenciji na visokom nivou o reformi inspekcija zemalja Zapadnog Balkana u skladu sa standardima Evropske unije, održanoj u Tirani 13. decembra 2019. godine. Konferenciju je organizovao Centralni inspektorat Albanije, pod pokroviteljstvom i uz učešće Vlade Republike Albanije, USAID-a, Evropske komisije i OECD-a, a prisustvovali su predstavnici inspektorata iz Bosne i Hercegovine, Sjeverne Makedonije, Srbije i Kosova. Tom prilikom ukazano je na prednosti formiranja regionalne Asocijacije inspekcijiskih organa zemalja Zapadnog Balkana čije se zvanično uspostavljanje očekuje tokom 2020.

godine, a čime se stvaraju dalji uslovi za realizaciju zajedničkih regionalnih projekata u oblasti inspeksijskog nadzora.

Sektor za međunarodnu saradnju ostvario je kontakte sa Mađarskom, Poljskom, Bugarskom, Kuvajtskom i Katarskom ambasadam u cilju razmatranja mogućnosti donacije sredstava za kupovinu vozila kojima bi inspektori odlazili na teren, kao i kompjuterske opreme. Razmatranje projektnih aplikacija je u toku. Istovremeno, realizovan je projekat donacije Američke ambasade u vidu kompjuterske opreme (jedan desktop računar, 15 lap top računara i 15 mobilnih štampača), kao i projekat donacije Kineske ambasade koja je uručila pet laptop računara.

U okviru IPA 2016 odobrena je nabavka i uspostavljanje Jedinog inspeksijskog informacionog sistema, koji bi pratio rad svih inspekcija unutar Uprave, uz migraciju postojećih informacionih sistema (Turistička, Tržišna, Inspekcija rada i potrošač.me), uključujući i nabavku dodatne IT opreme koja bi omogućila realizaciju ovih aktivnosti. Predstavnik Uprave bio je član Evaluacione komisije za ugovor o uslugama u okviru ovog projekta.

Sektor se uključio u ranije pokrenute aktivnosti pripreme aplikacije za IPA program pretpristupne podrške 2020.

F. SEKTOR ZA ZASTUPANJE I PRUŽANJE STRUČNE I DRUGE POMOĆI U VRŠENJU INSPEKCIJSKOG NADZORA

U ovom Sektoru formirana su dva odsjeka i to: Odsjek za zastupanje u oblasti inspeksijskog nadzora i Odsjek za pružanje stručne i druge pomoći u vezi sa vršenjem inspeksijskog nadzora. U Sektoru je sistematizovano 13 radnih mjesta od kojih je popunjeno sedam.

Odsjek za zastupanje u oblasti inspeksijskog nadzora

U ovom odsjeku vrše se poslovi koji se odnose na: zastupanje Uprave pred pravosudnim organima u postupcima koji se vode pred sudovima za prekršaje i drugim nadležnim sudovima i institucijama; učestvovanje u pripremi zakona i drugih propisa u dijelu kojim se uređuje vršenje poslova inspeksijskog nadzora; sačinjavanje stručnih osnova i podnošenje inicijativa za izmjene i dopune zakona i drugih propisa u oblasti inspeksijskog nadzora; ostvarivanje procesa harmonizacije zakonodavstva u oblasti inspeksijskog nadzora sa međunarodnim standardima i posebno pravnim sistemom EU; pružanje stručne i druge pomoći u vezi sa vršenjem nadzora; davanje instrukcija, stručnih mišljenja i objašnjenja u vezi primjene propisa na osnovu kojih se vrši nadzor; davanje podataka obavještenja i informacija nadležnim organima u vezi sa izvršenim inspeksijskim nadzorom, izradu izvještaja iz djelokruga rada Odsjeka; vođenje

evidencija i dostavljanje izvještaja iz svog djelokruga rada; pripremu i dostavljanje podataka, iz djelokruga rada Odsjeka potrebnih za ažuriranje Web site; kao i druge poslove iz svoje nadležnosti.

U izvještajnom periodu službenici Odsjeka su bili angažovani na zastupanju u 946 prekršajnih predmeta, od čega 676 po zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka (283 zahtjeva podnesenih u izvještajnoj godini i 393 podnesenih u ranijem periodu) i 270 po zahtjevu za sudsko odlučivanje (145 zahtjeva podnesenih u 2019. godini i 125 podnesenih u ranijem periodu).

Podaci iz prekršajnog postupka po zahtjevima za pokretanje prekršajnog postupka

	Zahtjevi za pokretanje prekršajnog postupka		
	2019. godina	Raniji period	Ukupno
Broj predmeta	283	393	676
Broj i iznos novčanih kazni	120/ 91.390,00€	173/ 134.685,00€	293/ 226.075,00€
Broj opomena	14	34	48
Broj oslobađajućih odluka	5	51	56
Broj obustava postupka	5	53	58
Broj odbacivanja zahtjeva	7	6	13
Broj postupaka u toku	132	76	208

Od ukupnog broja zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka (676) riješeno je 468, i to: 293 u kojima su izrečene novčane kazne u ukupnom iznosu od 226.075,00€, 48 u kojima je izrečena opomena, 56 u kojima je donesena oslobađajuća odluka, 58 u kojem je obustavljen prekršajni postupak (od kojih 32 zbog zastare), 13 predmeta u kojem je odbačen zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka. Kod ostalih predmeta (208) postupci su u toku.

Podaci iz prekršajnog postupka po zahtjevima za sudsko odlučivanje

	Zahtjevi za sudsko odlučivanje		
	2019. godina	Raniji period	Ukupno
Broj predmeta	145	125	270
Broj i iznos novčanih kazni *	67/ 84.650,00€	66/ 86.780,00€	133/ 171.430,00€
Broj opomena	2	7	9
Broj oslobađajućih odluka	9	16	25
Broj obustava postupka	2	5	7
Broj prekršajnih naloga stavljenih van snage	10	4	14
Broj postupaka u toku	55	27	82

*uključujući i novčane kazne izrečene prekršajnim nalogima, koji su postali konačni i izvršni (odbačeni zahtjevi za sudsko odlučivanje)

Od ukupnog broja zahtjeva za sudsko odlučivanje (270) riješeno je 188, i to: 133 u kojima su izrečene novčane kazne u ukupnom iznosu od 171.430,00€, uključujući i novčane kazne izrečene prekršajnim nalogima, koji su postali konačni i izvršni (odbačeni zahtjevi za sudsko odlučivanje), devet u kojima je izrečena opomena, 25 u kojima je donesena oslobađajuća odluka, sedam u kojima je obustavljen prekršajni postupak (od kojih jedan zbog zastare), i 14 po kojima se prekršajni nalog stavlja van snage. Kod ostalih predmeta (82) postupci su u toku.

Ukupan iznos izrečenih novčanih kazni (uključujući i troškove prekršajnog postupka) iznosi 399.255,00 € i to:

	Zahtjevi za pokretanje prekršajnog postupka	Zahtjevi za sudsko odlučivanje*	Ukupno (€):
Pravnom licu	161.320,00€	142.440,00€	303.760,00€
Odgovornom licu u pravnom licu	27.295,00€	22.990,00€	50.285,00€
Preduzetniku	4.400,00€	300,00€	4.700,00€
Fizičkom licu	22.355,00€	1.600,00€	23.955,00€
Troškovi prekršajnog postupka	12.050,00€	4.505,00€	16.555,00€
Ukupno (€):	227.420,00€	171.835,00€	399.255,00€

U toku izvještajne godine, Uprava je Višem sudu za prekršaje izjavila 164 žalbe, od kojih je po 133 odlučeno (28 žalbe su usvojene, 104 žalbi je odbijeno, a u jednom slučaju žalba je odbačena, dok je po 31 žalbi postupak u toku). U izvještajnoj godini odlučeno je i po 42 žalbe Uprave iz 2018. godine (14 žalbi je usvojeno, dok je 28 žalbi odbijeno).

Po žalbama okrivljenih, Viši sud za prekršaje donio je 45 odluka (21 žalba je usvojena, 23 žalbe su odbijene, dok je u jednom slučaju žalba odbačena).

Kada je u pitanju kaznena politika pravosudnih organa u postupcima iniciranim od strane inspektora Uprave, treba ukazati na neujednačenu sudsku praksu pri sličnom ili identičnom činjeničnom i pravnom utvrđenju.

Odsjek za pružanje stručne i druge pomoći u vezi sa vršenjem inspeksijskog nadzora

Poslovi koji se odnose na ovaj Odsjek su: učešće u pripremi i obradi akata; učešće u postupku pripreme nacrtu zakona, drugih propisa, strateških i planskih dokumenata u dijelu kojim se uređuje vršenje poslova inspeksijskog nadzora; pružanje stručne i druge pomoći u vezi sa vršenjem nadzora, davanje instrukcija, stručnih mišljenja i obavještenja u vezi sa primjenom propisa na osnovu kojih se vrši inspeksijski nadzor;

davanje podataka , obavještenja i informacija sudovima za prekršaje i drugim nadležnim sudovima u vezi sa izvršenim inspekcijskim nadzorima; priprema izvještaja iz nadležnosti Odsjeka; vrši i druge poslove po nalogu pretpostavljenih.

U izvještajnom periodu, službenici navedenog Odsjeka su pružali stručnu pomoć oko primjene propisa, pokretanja upravnih sporova, izrade upravnih akata, sastavljanja podnesaka u toku prvostepenog upravnog postupka, sastav redovnih i vanrednih pravnih ljekova, zatim su davali instrukcije, stručna mišljenja i obavještenja u vezi sa primjenom propisa na osnovu kojih se vrši inspekcijski nadzor, kao i druga pitanja u vezi sa inspekcijskim nadzorom.

G. SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE INFORMACIONE SISTEME I IZVJEŠTAVANJE U OKVIRU INSPEKCIJSKOG NADZORA

Kancelarija za oblast razvoja i održavanja elektronskih baza podataka i inspekcijskih informacionih sistema

Za Kancelariju za oblast razvoja i održavanja elektronskih baza podataka i inspekcijskih informacionih sistema sistematizovana su četiri radna mjesta, od kojih su dva popunjena.

U oblasti informaciono-komunikacionih tehnologija (ICT) sprovode se aktivnosti koje se odnose na unaprijeđenje i razvoj ICT alata i servisa koje inspektori koriste u svom radu, kao i aktivnosti održavanja i nabavke računarske opreme.

Prioritetni cilj u oblasti ICT je kreiranje informacionog sistema Uprave, koji bi omogućio jednoobrazno praćenje rada svih inspekcija. Uprava je preko alata finansiranja iz Evropske unije (IPA), između ostalog, već par godina unazad, kandidovala izradu ovog sistema, što je i odobreno kroz IPA 2016. U izvještajnoj godini, službenici ove kancelarije, su sačinili tehničku dokumentaciju za sistem, te je raspisan tender i u IV kvartalu i odabran izvršilac koji je u obavezi da izradi softver u skladu sa tenderskom dokumentacijom. Potpisivanje ugovora se očekuje u januaru, 2020.godine. Izrada navedenog sistema podrazumijeva:

- Formiranje elektronskih registara subjekata, objekata i lokacija nadzora na nivou svih inspekcija Uprave;
- Podršku elektronskom vođenju dokumenata i predmeta;
- Podršku planiranju inspekcijskih nadzora, kroz različite vrste planova, a zasnovano na upravljanju rizicima;
- Podršku za pripremu i vođenje inspekcijskog nadzora, pri čemu će inspektori imati elektronski pristup istoriji nadzora i podršku evidentiranja činjeničnog stanja putem lista provjera, te izricanje upravnih i prekršajnih mjera, sugerisanjem mogućih od strane samog sistema, kao i elektronske pripreme svih dokumenata

donesenih u nadzoru: zapisnika o inspekcijskom nadzoru, rješenja, prekršajnog naloga, zaključaka, odluka, zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka i drugih službenih dokumenta;

- Podršku za vođenje kontrolnih nadzora, tj. procesa provjere izvršenja izrečenih mjera i evidentiranje žalbenih procedura i ishoda prekršajnih procedura;
- Podršku statističkom izvještavanju, praćenju učinka, analizi učinka inspekcijskog nadzora, pripremi prijedloga za poboljšanje propisa i podrška usklađivanju strateških prioriteta.

Tokom izvještajne godine kontinuirano se radilo na održavanju i unapređenju postojećih IS:

- TRIS, koji u svom radu koristi Tržišna inspekcija je ubrzan - uvedeni su odgovarajući izvještaji prilagođeni novim propisima;
- TURIS, koji koristi Turistička inspekcija - pripremljene su nove vrste izvještaja;
- Aplikacija za praćenje rada Zdravstveno-sanitarne inspekcije - uvedeni su odgovarajući izvještaji i aplikacija je prilagođena novim propisima;
- IRIS, koji koristi Inspekcija rada – otklonjene su greške uočene u izvještajima i unaprijeđeno je korišćenje istog;
- UPIS, koji se koristi za elektronsko praćenje dokumentacije – stalno se radi na unaprijeđenju ovog sistema;
- na Sistemu za praćenje žalbi potrošača otklonjeni su neki od uočenih nedostataka;
- Sistem za brzu razmjenu obavještenja o opasnim proizvodima, koji obezbjeđuje upravljanje obavještenjima o opasnim proizvodima pronađenim na tržištu Crne Gore, kao i upravljanje obavještenjima sa RAPEX sistema, konstantno je praćen u cilju provjere ispravnosti;
- Veb sajt www.potrosac.me, koji povezuje sistem za praćenje žalbi potrošača i Sistem za brzu razmjenu informacija o opasnim proizvodima i koji omogućava potrošačima da se informišu o svojim pravima i podnesu žalbe elektronskim putem, redovno se ažurirao;
- Internet stranica Uprave (www.uip.gov.me) kontinuirano se održava i ažurira.

Tokom izvještajne godine unaprijeđeno je povezivanje i korišćenje informacionih sistema drugih državnih organa. Izdvajamo sljedeće:

- podnošenje IOPPD–a vrši se elektronskim putem, preko veb aplikacije Poreske uprave;
- Inspekcija rada u toku pripreme inspekcijskog nadzora koristi dio aplikacije Poreske uprave “Pregled CROO podataka – korisnici”, pomoću koje inspektori mogu da ustanove broj zaposlenih odnosno prijavljenih na osiguranje kod subjekta kod koga je planiran nadzor;

- svi podaci iz izrečenih prekršajnih naloga centralizovano se unose u informacijski sistem – Registar novčanih kazni i prekršajnih naloga (koji je u nadležnosti Ministarstva pravde);
- KIS – Centralna kadrovska evidencija (koja je u nadležnosti Uprave za kadrove) u koju se redovno unose svi podaci koji se tiču prava i obaveza iz radnog odnosa zaposlenih u Upravi;
- komunikaciju između IS Uprave carina i Tržišne inspekcije na području praćenja bezbjednosti proizvoda, gdje Tržišna inspekcija ima mogućnost da svakodnevno vrši uvid u uvoz proizvoda koji mogu biti opasni, te samim tim brže reaguje u slučaju određenih prekršaja.

Pored aktivnosti u okviru prethodno izdvojenih važnijih projekata, vršene su svakodnevne aktivnosti održavanja računarske, serverske i mrežne infrastrukture, održavanje korisničkih naloga, podrška inspektorima u vezi sa svim ICT pitanjima, podrška pri nabavci ICT opreme kao i tender za izbor firmi koje će održavati postojeće IS.

U izvještajnoj godini je kroz niz donacija nabavljena određena ICT oprema, koja s obzirom na veliki broj inspektora i njihov kontinuirani rad na terenu, gdje se oprema evidentno lakše ošteti nego u kancelariji, nije dovoljna. Iz ovih razloga treba kontinuirano iz budžeta za ovu stavku obezbijediti veće iznose od trenutnih.

Takođe planirani Jedinostveni informacijski inspekcijski sistem Uprave zahtijeva nova zapošljavanja u okviru ove organizacione jedinice.

Kancelarija za oblast analitike i izvještavanja u okviru inspekcijskog nadzora

Za Kancelariju za oblast analitike i izvještavanja u okviru inspekcijskog nadzora sistematizovana su četiri radna mjesta, od kojih su tri popunjena.

Službenici ove Kancelarije pripremaju izvještaje o radu, na osnovu izvještaja inspekcija, kao i drugih izvještaja Uprave, na mjesečnom i godišnjem nivou, ali i na nedjeljnom i dnevnom, po zahtjevu.

Inspektori u određenim rokovima podnose izvještaje o inspekcijском nadzoru, sa:

- određenim parametrima (broj izvršenih inspekcijских pregleda, broj utvrđenih nepravilnosti, vrsta/broj naloženih upravnih i drugih mjera i radnji, broj izdatih prekršajnih naloga i iznos izrečenih novčanih kazni, broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, broj krivičnih prijava itd.),
- karakterističnim zapažanjima i problemima u oblastima nadzora, sa konkretnim predlozima i sugestijama za prevazilaženje istih, kao i za podizanje nivoa svijesti subjekata kontrole o potrebi poštovanja propisa,
- podacima o ishodu postupaka iniciranih pred nadležnim organima itd.

Na osnovu mjesečnih izvještaja inspekcija, kao i ostalih realizovanih aktivnosti koje su u funkciji inspekcijskog nadzora, Uprava priprema godišnji izvještaj o radu.

Izveštaji su indikator rada inspekcija i stanja u oblastima nadzora, te osnov za planiranje inspeksijskog nadzora, kao i za ujednačavanje pristupa inspeksijskom nadzoru i kaznenoj politici. Takođe, Uprava ima obavezu periodičnog izvještavanja o radu u pojedinim segmentima, npr. o realizaciji:

- Plana pojačanog nadzora u ljetnjoj turističkoj sezoni i Plana pojačanog nadzora u zimskoj turističkoj sezoni;
- mjera iz Akcionog plana za suzbijanje sive ekonomije;
- nadzora Inspekcije za javne nabavke (polugodišnji izvještaji se dostavljaju Vladi);
- mjera iz Akcionog plana za Poglavlje 23 - Pravosuđe i temeljna prava: izvještavanje Inspekcije za javne nabavke, Zdravstveno – sanitarne i Inspekcije za šumarstvo, lovstvo i zaštitu bilja u dijelu primjene Metodologije analize rizika u vršenju inspeksijskog nadzora, shodno odredbama Zakona o inspeksijskom nadzoru, sa ciljem proaktivnog djelovanja u prevenciji i ranom otkrivanju koruptivnih radnji i drugih djela sa obilježjima korupcije. Izvještavanje u dijelu primjene mjera/aktivnosti iz Operativnog dokumenta za sprječavanje korupcije u oblastima od posebnog rizika - o inspeksijskom nadzoru u pogledu zapošljavanja nastavnog kadra u oblasti obrazovanja uključujući i informisanje građana o mogućnostima prijave korupcije u ovoj oblasti; o inspeksijskom nadzoru u oblasti zdravstva u pogledu primjene Pravilnika o dopunskom radu, koji se dostavlja Agenciji za sprječavanje korupcije; o informisanju građana o mogućnostima prijave korupcije putem telefonske linije i e-maila;
- izvještaja za prilog izvještaju EK o CG za pregovaračko poglavlje 28 - Zaštita potrošača i zdravlja;
- mjera iz Plana optimizacije javne uprave Crne Gore 2018 - 2020. godine;
- izvještaja za praćenje implementacije Strategije za integrisano upravljanje migracijama u Crnoj Gori za period 2017 - 2020. godine.

U Upravi se pripremaju i posebni izvještaji (na godišnjem nivou) koji se odnose na realizaciju:

- Akcionog plana za sprovođenje Nacionalnog programa zaštite potrošača 2019-2021, u dijelu aktivnosti Uprave (na osnovu podataka nadležnih inspekcija);
- Opšteg programa nadzora proizvoda na tržištu;
- Plana za postizanje rodne ravnopravnosti, koji se dostavlja Ministarstvu za ljudska i manjinska prava;
- postupanje u upravnim stvarima, koji se dostavlja Ministarstvu javne uprave.

H. SLUŽBA ZA LJUDSKE I MATERIJALNE RESURSE

U Službi za ljudske i materijalne resurse sistematizovana su četiri radna mjesta, od kojih su popunjena tri.

Službenici/e Uprave prisustvovali su određenom broju konferencija, seminara i obuka u organizaciji Uprave za kadrove.

Uprava je za potrebe službenika/ca Tržine inspekcije, Turističke inspekcije, Inspekcije rada i Zdravstveno - sanitarne inspekcije u sjevernom, centralnom i južnom regionu, organizovala i interne radionice u vezi sa primjenom Zakona o inspeksijskom nadzoru, Zakona o upravnom postupku i Zakona o prekršajima, kojima je prisustvovalo ukupno 94 inspektora iz sjevernog, centralnog i južnog područja.

Takođe, pored navedenih radionica, održane su i posebne interne radionice o primjeni ostalih materijalnih propisa u radu Tržine inspekcije, Turističke inspekcije, Inspekcije rada (*održana za: Grupu poslova za nadzor u oblasti radnih odnosa i zapošljavanja - i Grupa poslova za nadzor u oblasti zaštite i zdravlja na radu*) i Zdravstveno – sanitarne inspekcije, a koje su realizovane u prisustvu sektorskih pomoćnika/ca direktora i glavnih inspektora/ki.

Takođe, službenici/e ove Uprave prisustvovali su velikom broju obuka, konferencija, okruglih stolova i radionica, organizovanih u okviru projekata podrške (više u dijelu *Projekti podrške*), kao i u saradnji sa drugim državnim organima, ambasadama, asocijacijama privrednika i NVO.

J. ODJELJENJE ZA UNUTRAŠNJU REVIZIJU

U Odjeljenju za unutrašnju reviziju sistematizovana su četiri radna mjesta od kojih je popunjeno jedno (stariji unutrašnji revizor).

Ovo odjeljenje je u izvještajnoj godini izradilo Strateški plan rada unutrašnje revizije za period 2017-2019. godine.

Uredbom o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru ("Službeni list Crne Gore", br. 70/19 od 23.12.2019), poslove unutrašnje revizije u Upravi vršiće nadležno ministarstvo tj. Ministarstvo javne uprave. Novim pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Uprava će ukinuti odjeljenje za unutrašnju reviziju.

IV OSTALE AKTIVNOSTI

Projekti podrške

Korišćenje projekata podrške: U izvještajnoj godini inspekcije Uprave su uzele učešća u sljedećim projektima:

- *ESAP projekat - Evropska platforma za zapošljavanje i socijalna pitanja koju finansira Evropska Unija, a implementira MOR na Zapadnom Balkanu* – čiji je korisnik Inspekcija rada, koji je započeo u aprilu 2016. godine sa ciljem jačanja regionalne saradnje i institucionalnih kapaciteta nacionalnih uprava, ograničavanja poslodavaca i radnika i inspekcija rada u šest zemalja Zapadnog Balkana. U okviru ovog projekta, u martu mjesecu 2019. godine, potpisan je Memorandum o saradnji inspekcija rada zemalja Zapadnog Balkana u Tirani. Druga faza projekta ESAP 2 započela je u oktobru 2018. godine, inicijalnim sastankom održanim u Sarajevu, a trajeće tri godine sa ciljem povećanja dometa inspekcija rada u suzbijanju i borbi protiv neprijavljenog rada.
- U okviru bilateralne saradnje Crne Gore i Slovenije organizovana je posjeta eksperata iz Slovenije, na temu “Prenos dobrih praksi na područjima tržišnog nadzora prema sada važećim propisima EU”. Na radionicama su učestvovali članovi Koordinacionog tijela za nadzor na tržištu (predstavnicima Uprave za inspeksijske poslove, Ministarstva saobraćaja i pomorstva – Inspekcije za drumski saobraćaj, Ministarstva unutrašnjih poslova – Direktorata za vanredne situacije, Ministarstva ekonomije i Uprave carina), kao i glavni inspektori i koordinatori organa nadzora proizvoda na tržištu. Učesnici su imali priliku da se upoznaju sa dobrom praksom Slovenije i da u interaktivnoj diskusiji razmijene mišljenja o iskustvima i problemima sa kojima se susreću u sprovođenju tržišnog nadzora. Takođe, diskusijom je obuhvaćena Strategija unapređenja tržišnog nadzora u Evropskoj uniji i predlog nove uredbe o nadzoru tržišta, koja će zamijeniti Uredbu 765/2008. Tako su radionice bile namijenjene i pripremi crnogorske strane za izradu nove Strategije tržišnog nadzora.
- U okviru IPA projekta „Pripreme mjere za upravljanje hemikalijama za zemlje kandidate i potencijalne kandidate”, čiji je korisnik Sanitarna inspekcija, organizovana je Konferencija o biocidima, kao i sastanak o budućim aktivnostima u okviru saradnje sa Evropskom agencijom za hemikalije, održanih u Helsinkiju.
- Projekat AIM II (Tehnička pomoć za usaglašavanje i primjenu pravne tekovine unutrašnjeg tržišta EU), čiji je korisnik Tržišna inspekcija koja je učestvovala u dvodnevnoj radionici u Podgorici vezano za način funkcionisanja i primjenu Regulative o građevinskim proizvodima. U okviru ovog projekta organizovana je i studijska posjeta institucijama za standardizaciju, akreditaciju i tržišni nadzor

Republike Kipar, na temu „Usklađivanje i implementacija zakonodavstva u odnosu na unutrašnje tržište“.

- PTB, SEE QI projekat (Regionalni konsalting fond za infrastrukturu kvaliteta u zemljama Jugoistočne Evrope, implementiran od strane Instituta za metrologiju Njemačke), čiji je korisnik Tržišna inspekcija koja je učestvovala u dvodnevnom radionicama, i to: u Podgorici - u cilju izrade predloga SEE QI projekta vezano za oblast nadzora na tržištu i u Tirani - „Primjena zahtjeva iz Direktive o mašinama (2006/42/EC). Poseban akcent je dat raspravi o proizvodima koji su novi na tržištu kao što su električni skuter i hoverbord. Takođe, održan je i sastanak projektnog tima na kojem se raspravljalo o budućim aktivnostima projekta kao što su konferencija u Podgorici, implementacija Direktive o ličnoj zaštitnoj opremi, studijska posjeta itd. U okviru ovog projekta, u organizaciji Sekretarijata Cefta zemalja, održana su dva sastanka u Tirani na kojima se diskutovalo na temu tržišnog nadzora u CEFTA zemljama u cilju unapređenja saradnje između organa za tržišni nadzor CEFTA zemalja shodno CEFTA sporazumu.

Takođe, korišćena je i TAIEX podrška čiji su korisnici bile inspekcije ove Uprave:

- „Biocidni proizvodi“ - Slovenija, Zdravstveno-sanitarna inspekcija,
- „Kontrola duvanskih proizvoda“ - Slovenija, Zdravstveno-sanitarne inspekcija,
- „Implementaciji Okvirne direktive o morskoj strategiji“ - Podgorica, Ekološka inspekcija,
- „Klasifikacija, označavanje i pakovanje hemikalija“ u skladu sa Regulativom 1272/2008, Ekološka inspekcija,
- „Uspostavljanje Registra hemikalija, rad i vježba na IUCLID-u“ - Ekološka inspekcija,
- „Upoznavanje sa sprovođenjem inspeksijskog nadzora igračaka u pogledu prisustva hemikalija u igračkama“ – Češka, Sanitarna inspekcija,
- „Klasifikacija, označavanje i pakovanje hemikalija“ - Crna Gora, Sanitarna inspekcija,
- „Transponovanje i implementacija Direktive o kvalitetu vode za ljudsku potrošnju“ - Crna Gora, Sanitarna inspekcija,
- „Inspeksijski nadzor u oblasti bolničkih infekcija i imunizaciji djece“ – Sanitarna inspekcija.

U organizaciji EUIPO-a Tržišna inspekcija je učestvovala u studijskoj posjeti u Španiji za predstavnike zemalja regiona Balkana, u cilju upoznavanja sa postupcima Opservatorije za borbu protiv piraterije i falsifikovanja robe.

Protokoli o saradnji

Pored jednog broja memoranduma zaključenih u prethodnom periodu, Uprava je u izvještajnoj godini, zaključila i Memorandum o razumijevanju i saradnji između

inspekcija rada zemalja Zapadnog Balkana. Ovaj memorandum je zaključen u okviru ESAP projekta – „Platforma za zapošljavanje i socijalna pitanja“, koji finansira Evropska unija, planirano je umrežavanje inspekcija rada zemalja Zapadnog Balkana.

Predstavnici inspekcija rada zemalja Zapadnog Balkana ocijenili su da je potrebno uspostaviti kontinuiranu saradnju, u cilju upoznavanja sa različitim sistemima i praksama, promovisanja unaprijeđenog znanja i pružanja uzajamne pomoći. Svrha potpisivanja ovog Memoranduma ogleda se u potrebi uspostavljanja okvira za proširenje i jačanje institucionalnih odnosa na multilateralnom nivou, u cilju razvoja regionalne saradnje u oblasti suzbijanja neformalne ekonomije na tržištu rada i pružanja bezbjednih i pravičnih uslova rada.

Učešće u procesu evropske integracije

Horizontalna uloga Uprave na području sprovođenja harmonizovanog zakonodavstva, obezbijedila je istoj značajno mjesto u sistemu državne uprave među nosiocima aktivnosti u oblasti EU integracije Crne Gore. Upravo polazeći od značaja inspeksijskog nadzora za pravilno sprovođenje zakonodavstva, kao posebno aktuelne i, može se reći, najvažnije obaveze Crne Gore na putu ka Evropskoj uniji, i istovremeno nužnog daljeg usklađivanja procedura nadzora sa standardima EU, posebno u pojedinim oblastima nadzora, predloženo je dalje jačanje inspeksijskog kadra, što je postalo sastavni dio Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2019-2020. Dakle, pored ostalih aktivnosti u evropskom integracionom procesu, Uprava je i u ovoj izvještajnoj godini saradivala na pripremi PPCG, posebno u dijelu planiranja jačanja administrativnih kapaciteta za naredni dvogodišnji period, a polazeći od: nadležnosti inspekcija u svom sastavu, uspostavljenih harmonizovanim zakonodavstvom; pregovaračkih pozicija; dobijenih mjerila u pojedinim pregovaračkim poglavljima; godišnjih izvještaja EK o Crnoj Gori i drugih osnova za planiranje aktivnosti u procesu pristupanja.

Osim toga, predstavnici Uprave, kroz učešće u radnim grupama za određeni broj pregovaračkih poglavlja, čine dio pregovaračkog tima, a predstavnik Uprave je i član strukture za sprovođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Treba naglasiti da je predstavnik Uprave šef radne grupe za Poglavlje 28 – Zaštita potrošača i zdravlja, pa je tako ova uprava, zajedno sa Ministarstvom ekonomije, kao resornim za oblast zaštite potrošača i Ministarstvom zdravlja, kao resornim za oblast javnog zdravlja, od početka procesa nosilac aktivnosti koje su sastavni dio ovog poglavlja. Predstavnik Uprave je i član Komisije za evropske integracije, tako da je Uprava kontinuirano učestvovala u sprovođenju aktivnosti iz nadležnosti ovog tijela.

Uprava za inspeksijske poslove je, preko svojih predstavnika i kroz vršenje nadzora koji ima za cilj obezbjeđivanje pravilne primjene zakona usklađenih sa propisima EU, direktno uključena u sljedeća pregovaračka poglavlja - Poglavlje 1, Poglavlje 2, Poglavlje 3, Poglavlje 5, Poglavlje 7, Poglavlje 10, Poglavlje 15, Poglavlje 19, Poglavlje 23, Poglavlje 27 i Poglavlje 28.

Uprava je izvjestilac u nekoliko pregovaračkih poglavlja, i pruža relevantne podatke koji su sastavni dio Priloga izvještaju o Crnoj Gori.

Učešće u redefinisaniu pravnog okvira

Uprava je u izvještajnoj godini učestvovala u pripremi izmjena i dopuna, odnosno inicirala izmjene i dopune sljedećih zakona: Zakon o inspekcijskom nadzoru, Zakon o turizmu i ugostiteljstvu, Zakon o javnim nabavkama, Zakon o unutrašnjoj trgovini, Zakon o upravljanju otpadom, Zakon o energetici, Zakon o zaštiti potrošača, Zakon o radu (i podzakonskih akata iz oblasti zaštite i zdravlja na radu), Zakon o lijekovima, Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, Zakon o efikasnom korišćenju energije, Zakon o kozmetičkim proizvodima, Zakon o medicinskim sredstvima, Zakon o sportu, Zakon o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti, Zakon o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena, Zakon o uspostavljanju okvira za zaštitu morske sredine, Zakon o elektronskim komunikacijama i dr. Takođe, predstavnik Uprave je učestvovao u pripremi predloga Zakona o stranim i invazivnim vrstama biljaka, životinja i gljiva. Pored navedenog, treba naglasiti da Zakon o igrama na sreću, na čije slabosti Uprava za inspekcijske poslove uporno ukazuje poslednjih godina, s obzirom da je kao takav prepreka efikasnom inspekcijskom nadzoru, i dalje nije izmijenjen, a nadležni resor i ne pokazuje interesovanje za mišljenje Uprave u čijem je sastavu inspekcija koja vrši nadzor u toj oblasti. Takođe, jedan broj zakona čiju reviziju je Uprava inicirala u prethodnom periodu, još uvijek nije izmijenjen, pa smatramo da bi resorna ministarstva trebalo da pokrenu te aktivnosti, uključujući i ovu Upravu kao inicijatora.

V OCJENA STANJA I PRIJEDLOG MJERA

Osvrt na rezultate i efekte rada Uprave u 2019. godini upućuje na zaključak da su planirane aktivnosti uglavnom realizovane, uprkos pojedinim problemima koji su se ogledali, kako u neadekvatnom pravnom okviru za određene upravne oblasti, tako i u nedovoljnim materijalno-tehničkim sredstvima za funkcionisanje inspekcija.

Može se konstatovati da se inspekcijskim nadzorom uticalo na: smanjenje sive ekonomije na tržištu robe i usluga, što je istovremeno podrška subjektima koji posluju u skladu sa propisima, tj. zaštiti konkurencije; porast broja registrovanih privrednih subjekata; porast broja legalno zaposlenih lica; zaštitu zdravlja građana i njihovih potrošačkih prava; zaštitu prava intelektualne svojine na tržištu itd. Sve to zajedno značajno doprinosi povećanju naplate budžetskih prihoda, posebno poreza i doprinosa na zarade, PDV na promet robe i usluga (proširenje osnovice i veći obuhvat), kao i na povećanje lokalnih prihoda.

I ove godine, inspekcije koje su učestvovala u pojačanom nadzoru u toku ljetnje turističke sezone, konstatovala su određene probleme, koji su i prikazani kroz Izvještaj o pojačanom inspekcijskom nadzoru, među kojima izdvajamo: kašnjenje u obezbjeđivanju uslova za blagovremno otpočinjanje pojedinih djelatnosti sezonskog karaktera, posebno na Primorju (npr. raspisivanje tendera za kupališta); zloupotrebe određenih zakonskih odredbi (npr. kod privatnog smještaja), a zapažena je i tendencija rasta broja preduzetnika tj. preregistracija iz pravnog lica u preduzetnika (posebno Ulcinj), što se povezuje sa činjenicom da su novčane kazne (za iste prekršaje) mnogo niže za preduzetnike u odnosu na one za pravna lica, itd).

Značajno je pomenuti da inspekcije nijesu mogle djelovati u suzbijanju nelegalnog obavljanja djelatnosti u prostorima koji nijesu označeni kao poslovni, tj. u privatnim prostorima, zbog zakonskih ograničenja, čije rješavanje je Uprava ranije pokrenula inicijativom za izmjene i dopune Zakona o inspekcijskom nadzoru i dr. zakona, koje bi trebalo da omoguću inspekcijski pregled u stambenom i dr. privatnom prostoru, u slučaju kada postoji indicija da se u njemu nelegalno posluje.

Problem koji prati inspekcijski nadzor je i sudska praksa, koja je sklona ublažavanju kazni ispod propisanog minimuma, pa čak i u slučajevima kada radnje prekršaja predstavljaju sivu ekonomiju. To se dešava i u postupcima po zahtjevima za sudsko odlučivanje, pri čemu znamo da se prekršajnim nalogom izriče minimalna propisana novčana kazna (koja se umanjuje za 1/3 ako se plati u propisanom roku). U vezi sa ovim treba istaći i trend povećanja broja zahtjeva za sudsko odlučivanje, što je upravo motivisano pomenutom sudskom praksom, koja kao takva ne doprinosi disciplini poslovnih subjekata u primjeni propisa.

Bitno je pomenuti da je Uprava već par godina unazad, preko alata finansiranja iz Evropske unije (IPA), između ostalog, kao prioritetan cilj kandidovala i izradu jedinstvenog inspekcijskog informacionog sistema, koji bi omogućio jednoobrazne procedure i olakšao praćenje rada svih inspekcija na jedinstven način. U izvještajnoj godini, kroz IPA 2016. ovaj zahtjev je odobren, pa je realizacija JIIS započela.

Takođe, smatramo da bi bilo potrebno unaprijediti i materijalni status inspektora u Zakonu o zaradama u javnom sektoru, kako bi se izdignuo do nivoa odgovornosti i ovlašćenja koja on ima (tako se glavni inspektor, koji se imenuje uz saglasnost Vlade, nalazi u nižem platnom razredu od samostalnog savjetnika u pojedinim državnim organima).

U daljem radu, Uprava će se voditi dobrom praksom inspekcijskog nadzora i njegovim planiranjem na osnovu analize rizika, starateških dokumenta Vlade Crne Gore i njenih zaključaka, kao i preporuka nadležnih institucija. Takođe, nastaviće sa sprovođenjem metoda nadzora koji doprinose ujednačavanju rada inspektora i daljem unapređivanju efikasnosti i efektivnosti nadzora, kao i sa kontinuiranom edukacijom inspektora. To će biti moguće uz implementaciju JIIS i očekivano unapređivanje pravnog okvira u određenim oblastima, te bolju budžetsku podršku.

 Kancelarije Uprave za inspeksijske poslove